

SAN JUAN

La Palabra de Dios hecha hombre

¹ Jesucristo ìyacaté bàaluité ipíchawáise idàbacawa yái èeriquéi. Yái Jesucristoca, yácata Tàacáisi imàaquéerica wáaliácawa Dios ìwali. Iyacaté abédanaméeri íiwitáise Dios yáapicha, yái Dios yáapichéerica Jesucristo. Yácata Wacuèriná Dioscani, yái Jesucristoca, bàaluité èeri, siùca nacáide.

² Yái Jesucristoca, yáté ìyaca Dios yáapicha èeri ipíchawáise.

³ Dios imàacacaté Jesucristo idàbaca macái wawàsi. Canácata wawàsi ìyéerica càmíirité Jesucristo idàba, canásíwa. Yácata imànìiricaté macáita.

⁴ Yái Jesucristoca, yácata yèerica nacáuca, macáita yái ìyéerica. Yái Jesucristo yèerica macái wawàsi icáuca, yácata nacái imàaquéerica wenàiwica náaliácawa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacànìiri iyú báisìiri tàacáisi ìwali càide iyúwa camalási imàacacaalí waicáca amaláwaca.

⁵ Yái Jesucristoca imàacaca wáaliácawa ìyaca càide iyúwa camalási icànéeri catéeri irìculé. Yàanàacaté aléi èeri irìculé amalácaténá imànica wenàiwicanái íiwitáise yéewanápiná càmìta quirínama namàni càide iyúwa catéeri íiwitáise Satanás ichùullianá nía. Satanás càmìtaté idé imawènìadaca íichawa Jesucristo.

6 Néeseté idècunitàacá Jesucristo ìyaca cháí èeri irìcu, néenialíté ìyaca asìali Dios ibànùericaté ípidenéeri Juan el Bautista.

7 Dios ibànùacaté Juan icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalicúise, icàlidacaténá nacái wenàiwicanái irí Jesucristo yàanàacaté, yái amaléerica imànica wenàiwicanái íiwitáise náalíacaténáwa cànínacaalí iyú náalimá nàyaca machacàníiri iyú. Dios ibànùacaté Juan, yéewacaténá wenàiwicanái neebáidaca Jesucristo itàacái idécanáamité néemiaca Juan icàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali.

8 Yái Juanca càmítaté amalá imànica wenàiwica íiwitáise. Quéwa Dios ibànùacaté Juan icàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali, yái imàaquéerica wenàiwica náalíacawa cànínacaalí iyú náalimá nàyaca machacàníiri iyú.

9 Yái Jesucristoca, yácata abéerita amaléerica imànica macái wenàiwica íiwitáise yeebáidéeyéica itàacái náalíacaténáwa cànínacaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú; yácata yàanèericaté aléi èeri irìculé.

10 Yái báisíiri Tàacáisica ípidenéerica Jesucristo yèepunícatéwa cháí èeri irìcu. Ewita Dios imàacacáanítaté Jesucristo idàbaca canánama cháí èeri irìcúrica, càicáaníta èeri mìnánái càmítaté náalíawa cawinácaalíni, càmita nacái cayába naicácani.

11 Jesucristo yàanàacaté aléi èeri irìculé idàbéericaté irípináwa, néese níái wenàiwica Jesucristo imàníiyéicaté càmítaté natàida cayábani.

12 Quéwa cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica Jesucristo, yeebáidéeyéi nacái itàacái, yá Jesucristo imàacaca Dios yéenibeca nía.

13 Dios yéenibeca nía, quéwa càmita càide iyúwa wenàiwica imàníná yéenibewa, càmita nacái iyúwa wenàiwica iwàwáaná imànica iiná iyúwa. Dios càmfiri imàni càide iyúwa wenàiwica imàníná. Dios yeedácaíta nía yéenibepináwa iyúwata iwàwáaná imànica.

14 Yái báisíiri Tàacáisica ípidenéerica Jesucristo, yàanàacaté aléi èeri iriculé, yá yèepunícatéwa iyúwa asiali. Yá yèepunícatéwa wáapicha achúma èerínata, idènièri abéerita cayábéeri íiwitáisewa, icàlidéeri nacái abéerita yái báisíiri tàacáisica. Wadéca waicáca máiníiri cachàinica íiwitáise, icànéeri icamaláná chènuníséeri iyúwa, yácáináta abéerita Dios Iirica, yái Jesucristoca.

15 Juan el Bautista icàlidacaté cachàiníiri iyúni Jesucristo iináwaná iwali. Juan íimaca: “Yácata nucàlidéericatécué piri iwali núumacaalíte áiba máiníiri cachàinica nuícha yàanàanápínaté núamirìcubàa. Cachàiníirica nuíchani, iyacáináte bàaluitésíwa nupíchawáise, ipíchawáiseté numusúaca nuicá èeri”, íimaca yái Juanca.

16 Máini cayábéeri íiwitáise, yái Jesucristoca, yá imànica walí madécaná cayábéeri quéwanáta mamáalàacata, macáita wía yeebáidéeyéica itàacái.

17 Dios imàacacaté profeta Moisés yéewáidaca wàawirináimi israelitanái namànicaténáté càide iyúwa Dios ichùulianá nía quéwa Jesucristo idéca yáasáidaca walí cáinináca Dios iicáca wenàiwica. Jesucristo yéewáida wía nacái macái Dios itàacái báisíiri iyú.

18 Canácatàacá áiba Jesucristo íicha iiquéeri Dios, quéwa Jesucristo, yái Dios Iiri abéerita, yácata Wacuèriná Dioscani, yái Jesucristoca,

cáininéerica Dios iicáca; yái Jesucristo yácata abéerita imàaquéerica wáalíca Wáaniri Dios ìwaliwa, càinácaalí Dios íiwitáise ìyaca.

Juan el Bautista da testimonio de Jesucristo

¹⁹ Bàaluité Juan el Bautista icàlidacaté Dios itàacái wenàiwicanái irí. Néese judío íiwacanánái ìyéeyéica Jerusalén ìyacàlená irìcu nabànùaca wenàiwica Juan yàatalé, abénaméeyéi sacerdote, levita nacái íibaidéeyéica templo irìcu. Nabànùaca nía nasutácaténá néemiawa Juan cawinácaalíni.

²⁰ Yá Juan icàlidaca nalí íináwanáwa machacànita báisíiri iyú. Íimaca nalí:

—Càmita Mesías núaquéi, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèripiná walí, wía israelitaca —Íimaca yái Juanca.

²¹ Néese nasutáca néemiawa àniwani:

—Néeni, ¿cawiná pía? ¿Profeta Elíassica pía yàanèerica àniwa càide iyúwaté áiba profeta íimáaná? —náimaca. Néese Juan íimaca nalí:

—Càmita núa yái —Íimaca yái Juanca. Néese náima irí mamáalàacata:

—Néese, ¿píasica profeta Dios ibànùèripináca walí càide iyúwaté profetanái íimáaná wàawirináimi irí? —náimaca. Néese Juan íimaca:

—Càmíiri —Íimaca yái Juanca.

²² Néese náimaca irí:

—Néeni, ¿cawiná pía? Iwàwacutá wáalíacawa machacàníiri iyú wacàlidacaténá nalíni, níái ibànùèyéica wía. ¿Càiná píimaca píwaliwa? —náimaca irí.

²³ Néese Juan íimaca nalí:

—Núaca yái asìali icàlidéerica nalí cachàiníiri iyúni, manacúali yùucubàa càináwàiri, càide

iyúwaté profeta Isaías itànaná tàcáisi Dios inùmallcuise. Yá núumaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanáí ichùnìacaalí machacàníri àyapu Náiwacali irípináwa, càitacué nacáí iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni’, càì núumaca nalí —íimaca yáí Juanca.

²⁴ Níái wenàiwica yèeyéicatéwa Juan yàatalé, fariseonáí ibànùacaté nía.

²⁵ Yá nasutáca néemiawa Juan:

—Néeni, càmicaalí Mesías pía, yáí wacuèrinápiná Dios ibànùèripináca walí, wía israelitaca, càmicaalí nacáí profeta Elías pía, yànèrica àniwa, càmicaalí nacáí profeta pía Dios ibànùèripinácaté walí càide iyúwaté profeta Moisés ímáaná wàawirináimi irí, néese, ¿cáná pibautizá wenàiwica? —náimaca.

²⁶ Juan íimaca nalí:

—Nubautizá wenàiwica úni yáaculé, quéwa iyaca pèewi áiba càmirícuéca píalía ìwali.

²⁷ Yànàaca núamirìcubàawa. Máini cachàiníri íiwitáise nuícha. Nuíwacalìcani, yáí yànèeripináca; nuicáca núawawa càiride iyúwa yàasu wenàiwica càníri cachàini náicha canánama, máinicáiná cayábéerica nuíchani —íimaca yáí Juanca.

²⁸ Càité Juan icàlidaca nalíni aléera ípidenácataléca Betania, iyéerica abéemáalé Jordán inanába ícha, Juan ibautizácatalé wenàiwica.

Jesús, el Cordero de Dios

²⁹ Néeseté mapisáináami àniwa Juan iicáca Jesús yàacawa ipualé. Juan íimaca Jesús ìwali: “¡Piicácué Dios yàasu Cordero, yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisài iyúwa sacrificio

nabáyawaná ìwalísewa. Yácata yùuwichèeripinácawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú èeri mìnaná ìbáyawaná ìwalíse!

³⁰ Nudéca nucàlidacuéca pirí iináwaná ìwali núumacaalítécué pirí: ‘Aiba yàanàapinácawa núamirìcubàawa, yácata cachàiníiri nuícha, ìyacáináté bàaluté nupíchwáise ipíchwáiseté numusúaca nuicá èeri’, caité núumacué pirí.

³¹ Núa nacái càmítaté núalía càirínácaalíni, yái Dios ibànuèripinácaté walí, quéwa nudéca nùanàaca nubautizácáténá wenàiwica úni yáaculé yéewanápiná Israel itaquénáinámi náalía naicácani”, íimaca yái Juanca.

³² Néese Juan el Bautista íimaca àniwa: “Nudéca nuicáca Espíritu Santo iricùacawa chènuníise càiride iyúwa unùcu iicácanáwa, yá Espíritu Santo iyamáacawa ìwali.

³³ Néese càmítàacáwa núalíawa mamáalàacata cawinácaalíni, quéwa Dios, yái ibànuèrica núa nubautizáanápiná wenàiwica úni yáaculé íimaca nulí: ‘Piicápiná Espíritu Santo iricùacawa iyamáacawa abéeri asìali ìwali, yásí píalíacawa yácata yái ibànuèripináca Espíritu Santo wenàiwicanái irí, yái Espíritu yàacawéeridéeripináca níawa, ibautizácáténá náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú’, còi íimaca nulí yái Diosca.

³⁴ Nudéca nuicáca càide iyúwa Dios íimáanáté nulí ìwali, íná nucàlidacué piríni, Dios Iiricani”, íimaca yái Juanca.

Los primeros discípulos de Jesús

³⁵ Néeseté mapisáinámi àniwa, Juan el Bautista ìyaca néeni àniwa pucháiba yéewáidacalé yáapichawa.

³⁶ Juan iicáca Jesús yèpunícawa néenibàa, yá Juan íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—¡Piicácué Dios yàasu Cordero yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisài iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa! —íimaca yái Juanca.

³⁷ Néese níái pucháiba Juan yéewáidacaléca idécanáami néemìaca Juan íimáaná nalí, yá nàacawa Jesús yáamísewa.

³⁸ Néese Jesús iwènúa iicáidaca nalí, nàacawa yáamísewa, yá íimaca nalí:

—¿Càinásicué piwàwa? —íimaca nalí. Néese náimaca irí:

—Pía yéewáidéerica wía, ¿alénásica picapèe? — náimaca irí.

³⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Wàacué waicáca —íimaca nalí. Iná nàacawa yáapicha, yá naicáca alénácaalí iya. Yá nayamáacawa yáapicha yáté èerica déecucáiná èeri a las cuatrota táica nàanàacaalíté néré.

⁴⁰ Abéeri néená íipidená Andrés, níái pucháiba yéemièyéica Juan el Bautista íimáaná néese nàacawa Jesús yáamísewa. Yái Andrésca, yácata Simón Pedro iméeréerica.

⁴¹ Néese Andrés yàacawa caquialéta icutáca ibèeriwa Simón. Yá Andrés íimaca Simón irí:

—Wadéca wàanàaca yái Mesíasca (íimáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca —íimaca yái Andrésca.

⁴² Néese Andrés itéca Simón Jesús yàatalé. Yá Jesús iicáidaca Simón irí, yá íimaca irí:

—Píacata Simón, Juan ìiri. Quéwa siùcade numàaca píipidená Cefas (íimáanáca Pedro griego itàacái iyú) —íimaca yái Jesúsca.

Jesús llama a Felipe y a Natanael

⁴³ Néeseté mapisáináami àniwa Jesús iwàwa yàacawa Galilea yàasu cáli néré, yá Jesús yàanàaca Felipe. Yá ímaca Felipe irí:

—Aquialé, pìawa núapicha, yéewacaténa nuéwáidacaléca pía —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Yái Felipe Betsaida iyacàlená néeséeri alé nacáide Andrés, Pedronái iyacataléca.

⁴⁵ Néese Felipe yàaca icutáca Natanael, yá Felipe ímaca Natanael irí:

—Wadéca wàanàaca yái asìali profeta Moisés itànèericaté iináwaná ìwali. Yácata Jesús, yái Nazaret iyacàlená néeséerica náiméerica ìwali José ìirimica — ímaca.

⁴⁶ Néese Natanael ímaca:

—Canáca cayábéeri wenàiwica Nazaret iyacàlená irìcu —ímaca yái Natanaelca. Quéwa Felipe ímaca irí:

—Aquialé, pìaca piicácani —ímaca.

⁴⁷ Néese Jesús iicáca Natanael yàacawa ipualé, yá Jesús ímaca Natanael ìwali:

—Aca néese israelitasíwa, iyéerica machacànìiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, canácatáita ichìwáida áibanái —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁸ Néese Natanael ímaca Jesús irí:

—¿Càinásica pidéena pialía nùwali? —ímaca. Néese Jesús ímaca irí:

—Nuicácaté pía ipíchawáise Felipe imáidaca pía pìyacaalíté higuera yéetaná yáamibàa —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Néese Natanael ímaca irí:

—Nuíwacali, ¡Dios Iirica pía! ¡Píacata yái icuèripináca wía, wía Israel itaquénáinámica! — íimaca.

⁵⁰ Jesús íimaca irí:

—¿Peebáidasica nutàacái núumacáinácáita pírí nuicácaté pía higuera yéetaná yáamibàa? Mesúnamáita piicápiná áiba wawàsi cachàiniwanái —íimaca yái Jesúsca.

⁵¹ Jesús íimaca nacái:

—Péemìacué cayába, áibaalípiná piicápiná capìraléeri cáli yàacùacawa, yásí Dios yàasu ángelnái namichàacawa nuícha, nalicùacawa àniwa nùwali, núa asìali Dios nééséerica —íimaca yái Jesúsca.

2

Una boda en Caná de Galilea

¹ Néesetécáwa máisibáaná èri irìcu, abéeri asìali icàsàacawa áiba yàcalé irìcu ípidenácatalé Caná, Galilea yàasu cáli ínata. Yá namànica irí fiesta. Jesús yáatúa ìyaca fiesta néré.

² Néese Jesús ìyaca nacái néeni wáapicha, wía yéewáidacaléca, namáidacáiná wía wàacaténá waicáca náapicha fiesta.

³ Néese uva ituní imáalàacawa náicha, yá Jesús yáatúa úumaca irí:

—Idéca imáalàacawa náicha uva ituníca —úumaca.

⁴ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Núatúa, ¿cánásica càì píimaca nulí? Càmitàacá nuénáivaná yàanàa —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Quéwa Jesús yáatúa íimaca nalí níái iwacuèyéica nalí yàacàsi:

—Pimànicué macáita iyúwata ichùulìanácué pía — úumaca.

⁶ Nàyacaté néré seis namanùbaca catùà manuínaméeyéi íba icatùalená, nàucùacaténá nalìculé úni, càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná, iwàwacutácáiná judiónái imànica culto nacáiri náibacaténá nàasuwa, nacáapi nacáíwa ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa masakàacaténá Dios iicáca nía. Abénaméeyéi catùà manuínaméeyéi náalimá napuníacawa cincuenta litro imanùbaca úni iyú, áibanái setenta litro imanùbaca iyú náalimá nacái napuníacawa.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí níái íbaidéeyéica néré:

—Pipuniáacué níái catùà úni iyú —íimaca yái Jesúsca. Yá napuniádaca nía macáita, àta catùà inùma nérénama.

⁸ Néese Jesús íimaca nalí:

—Siùca peedácué achúmanamata catùà irìcuíse, yá pitécuéni fiesta íiwacali irí, yáalimáidacaténáni —íimaca yái Jesúsca. Yá namànica iyúwata Jesús íimáaná.

⁹ Yá fiesta íiwacali yáalimáidaca úni iwènuéricatéwa uva ituní iyú, quéwa càmita yáalíawa síisáanácaalíté needá yái uva ituníca. Níawamita íbaidéeyéica néré náalíacawa ìwali napuniádacáinaté catùà yáawami úni iyú. Néese fiesta íiwacali imáidaca yàataléwa yái asìali wàlisàiri cáinuca imànírìcaté matrimonio.

¹⁰ Yá fiesta íiwacali íimaca irí:

—Aibanái namànicaalí fiesta, yá nàaca nàirapíná quéechacáwa cayábéeri yáwanái uva ituní, néese idécanáami nàiraca madécaná, yá yàaca nàirapíná áiba báawatéerita. Quéwa pidéca pidèncaca yái cayábéeri yáwanái àta siùca nacáide —íimaca.

¹¹ Yái cayábéeri wawàsi Jesús imànírìca nalí Caná ìyacàlená néré Galilea yàasu cáli ínata,

yácata idàbáanéeri cayábéeri imànírica càmírica wenàiwica idé imànica. Càita yáasáidaca nalí íiwitáise chènuníséeriwa. Ináté wía yéewáidacaléca weebáidaca itàacái cachàiníwanái.

¹² Néeseecáwa Jesús yàacawa Capernaum ìyacàlená néré. Jesús yáatúa ùacawa yáapicha, yéénánái nacái, wía nacái yéewáidacaléca wàacawa yáapicha. Yá wàyaca néeni máisiba èeritasica.

Jesús purifica el templo

¹³ Néenialíté mawiénica judiónái yàasu culto íipidenéeri Pascua wawàwalicaténá cainácalíté iyú Dios iwasàaca wàawirináimi Egipto yàasu cáli íicha. Wàacawa Jesús yáapicha Jerusalén ìyacàlená néré.

¹⁴ Néese Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená iriculé, yá iicáca wenàiwicanái iwéndéeyéica pacá, oveja nacái, unùcu nacái. Nawéndaca pìrái wenàiwica irí iwàwéeyéica imànica sacrificio Dios irí nabáyawaná ìwalísewa, ofrenda piná nacái. Nàyaca nacái áibanái icambiéyéica plata wenàiwica íicha. Yáawinéeyéicawa yàasu mesa iwéréwa nacambiacaténá náicha plata.

¹⁵ Néese Jesús ìwacáidaca íyanási, yá imànica cabèesi nacáiri, yá icalùadaca namusúawa macáita wenàiwica templo ibàacháwalená iricúise, nàasu pìrái yáapichawa, ovejanái, pacá nacái. Néese níái icambiéyéica plata wenàiwica íicha needácaténá nalíwa plata, yá Jesús yúucaca nàasu moneda canánama cáli íinatalé, yá nacái itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama.

¹⁶ Néese Jesús yàalàaca nía cachàiníiri iyú níái iwéndéeyéica unùcu:

—¡Pitécué yái yàasusi templo ícha! ¡Picácué pimàni Núaniri Dios icapèe iyúwa nawéndacàalu! — ímaca yái Jesúsca.

17 Néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté tàacáisi rey David itànèericaté Dios Iiri inùmalicuise cuyàluta Salmos irìcu. Imacaté: “Máini báawa nuicáca yái namàníináca báawéeri wawàsi plasu templo irìcu, pía Nucuèriná Dios; namànipiná nulí báawéeri máinicáiná cáinináca nuicáca picapèe”, ímacaté yái Dios Iirica.

18 Néese abénaméeyéi judío íiwacanánái ibàluèyécawa néeni náimaca Jesús irí:

—¡Canáca yéewaná pimusúadaca nía templo ibàacháwalená ícha! Báisícaalí Mesíasca pía, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca, néese pimàni waicá áiba wawàsi camíirica wenàiwica idé imànica píasáidacaténá pidènìaca Dios íiwitáise —náimaca.

19 Jesús ímaca nalí:

—Ewitanica pimáalàidacáanítacué yái temploca, càicáaníta numichàidapiná ibàlùawa àniwani máisiba èeri irìcuwa —ímaca yái Jesúsca.

20 Néese níái judío íiwacanánái náimaca irí:

—Nadéca náibaidaca cuarenta y seis camuí namànicaténá yái temploca. Càmita pidé pimichàidaca ibàlùawa àniwani máisiba èeri irìcu —náimaca irí.

21 Quéwa Jesús itàanicaté ìyaca ìwaliwata iyúwa templo.

22 Iná idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi ícha, néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté yái tàacáisi Jesús icàlidéericaté nalí, ínáté weebáidaca

manuísíwata Dios itàacái profetanái itànèricaté Jesús ìwali. Weebáidacaté nacái Jesús itàacái.

Jesús conoce a todos

²³ Idècunitàacá Jesús ìyaca Jerusalén ìyacàlená néeni iicácáténá náapicha judíonái yàasu culto Pascua, yáté madécaná neebáidaca Mesíascani, yái Jesúsca, israelita icuèrinápiná Dios ibànùèrica nalí, naicácáináté Jesús imànica yái cànírica wenàiwica idé imànica.

²⁴ Quéwa Jesús yáaliacawa càmita neebáida itàacái báisíiri iyú yáaliacáiná macáita náiwitáise.

²⁵ Càmitaté iwàwacutá áibanái icàlidaca Jesús irí nàwali níái wenàiwicaca, yácáiná Jesús yáaliacawa macáita wenàiwica íiwitáise.

3

Jesús y Nicodemo

¹ Iyacaté fariseo ípidenéeri Nicodemo, abéeri judío íiwacanáiná yéená máiníiri cáimiétacanáca.

² Yái Nicodemo yàacawa ipáchiaca Jesús yàatalé táiyápi itàanícaténá yáapicha. Nicodemo yàacawa néré táiyápicáwa ipíchaná yàacawéeyéiná fariseo náaliacawa ìwali ipáchianá Jesús. Yá Nicodemo íimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wía, wáaliacawa pìwali Dios idéca ibànùaca pía péewáidáanápiná wía. Càì wáaliacawa càmicáiná yáalimá áiba imànica yái cànírica wenàiwica idé imànica, càide iyúwa pimàníná, càmicaalí Dios yàacawéerida nía —íimaca yái Nicodemoca.

³ Néese Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayábani, càmicaalí Dios imàaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú, néese càmita yéewa yáalíacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —ímaca yái Jesúsca.

⁴Néese Nicodemo isutáca yéemíawa Jesús:

—¿Càináca béri asiali yáalimá imusúacawa wàlisài iyú àniwa? ¿Yáalimásica iwàlùacawa yáatúa idèericuléwa imusúacaténá iicá èeri wàlisài iyú àniwa? —ímaca yái Nicodemoca.

⁵Jesús ímaca irí:

—Péemìa cayábani, macái wenàiwica namusúaca naicá èeri idábáanéeri yàawiría úni nacáiri yèewi. Néeseta quéwa iwàwacutá Espíritu Santo imàacaca wàlisài náiwitáise, nadènacaténá nacáucawa chènuníiséeri Espíritu Santo yèerica nalí. Càita yéewa Dios yàasunáica nía, Dios icùanápiná nía.

⁶Cawinácaalí wenàiwica imusuéricawa inanái íicha, idènacá iináwa cháí èeri irícurica, quéwa cawinácaalí wenàiwica Espíritu Santo imàaquéerica wàlisài íiwitáise, idènacá Espíritu Santo.

⁷Píalimáida péemíaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisi núumérica pirí: ‘Iwàwacutá Dios imàacaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú’, càì núumaca pirí.

⁸Péemìa comparación: Cáuli ipùaca àta alénácaalí Dios imàacaca cáuli yàacawa. Yá péemíaca cáuli isàna quéwa càmita píalíawa síisáanácaalí yàawa yái cáulica. Càmita nacái píalía ìwali alénácaalí yàawa. Càita nacái càmita píalimá píalíacawa càinácaalí iyú Espíritu Santo wàlisài imànica wenàiwica íiwitáise, nadènacaténá nacáucawa chènuníiséeri Espíritu Santo yèerica nalí —ímaca yái Jesúsca.

⁹Néese Nicodemo isutáca yéemíawa Jesús àniwa:

—Néeni, ¿càinásica yéewaná càicani? —Íimaca.

¹⁰ Jesús íimaca irí:

—Píacata caináwanéeri yéewáidéerica Israel itaquénáinámi, ¿cáná càmita píalíawa ìwali yái núumáanáca?

¹¹ Péemla cayábani, watàaníca ìwali yái wáliérica ìwali, wacàlidacué nacái piríni, yái waiquéerica, quéwa càmitacué peebáida wataacái.

¹² Càmicaalícué peebáida nucàlidacaalícué pirí ìwali yái Dios imáníríca cháí èeri irícu, néese, ¿càinásícué píalímá peebáidaca nucàlidacaalícué pirí ìwali yái Dios imáníríca chènuniré?

¹³ “Canáca áiba nuícha cháí èeri irícu ìyéericaté chènuniré icàlidacaténá càinácaalí ìyáaná néré, abéerita núa yái irícuèricatéwa chènuníse, núa asíali Dios néeséerica, núa chènuníiséerica.

¹⁴ Péemíacáwa comparación: Bàaluté madécaná wàwirináimi iwàwacaté yéetácawa àapi iyú àapiná yaamíacáináté nía manacúali yùucubàa càinawàiri. Néese profeta Moisés imànicaté àapi yéenáiwaná bronce imànicaná. Néeseté Moisés imichàidaca àapi yéenáiwaná àicu cáaléeri ìwali yéewanápinaté macáita wenàiwica naicáidaca irí, níái àapi yaamiyéycaté. Naicáidacaalíte yéenáiwanási irí, yáté cáuca nía iculále ícha. Càita nacái iwàwacutá wenàiwicanái imichàidaca núa chènuniré cruz ìwali, núa asíali Dios néeséerica, yéewanápiná macái wenàiwica naicáidaca nulí.

¹⁵ Càita Dios imàacapiná namànica nulí yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái càmita náucawa Dios ícha càiripináta, néese nadèncaca nacáucawa càmiri imáalàawa Dios yáapícha —Íimaca yái Jesúsca.

El amor de Dios para el mundo

16 “Máiní cáinináca Dios iicáca macái èeri mìnanáí íná càì imànica nalí; ibànùaca nalí Iiriwa abéerita yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái càmìta náucawa Dios ícha càiripináta, néese nadènàca nacáucawa càmìiri imáalàawa Dios yáapicha.

17 Càmícáináté Dios ibànùà Iiriwa aléi èeri iriculé yùuwichàidacaténá èeri mìnanáí nabáyawaná iwálíise. Néese Dios ibànùacaté Iiriwa iwasàcaténá nía Dios yáasu yùuwichàacáisi ícha.

18 “Càmìta Dios yùuwichàidapiná càiripináta cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái. Quéwa Dios idéca íináidacawa yùuwichàidáanápiná càiripináta cawinácaalí càmíiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái, yái Dios Iirica abéerita, càmícáiná neebáidani.

19 Dios idéca íináidacawa yùuwichàidáanápiná nía, cawinácaalí càmíiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái. Péemà comparación: Yái Dios Iiri iyaca càide iyúwa camalási cháí èeri irícu, imàaquéri waicáca cayába yácáiná Dios Iiri yáasáidaca wenàiwicanáí irí cabáyawanáca nía. Quéwa níái èeri mìnanáica càmíiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái casímáica namànica nabáyawanáwa catácáiná náiwitáise, íná càmìta cayába naicá Dios Iiri yáasáidéerica cabáyawanáca nía.

20 Péemà comparación: Cawinácaalí wenàiwica imàníiyéica ibáyawanáwa càmìta nàawa camalási yàatalé ipíchaná áibanáí naicáca yái báawéerica namànírira, càita nacái cawinácaalí càmíiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái báawaca naicáca Dios Iiri manuísíwata, náuca nacái náichawani, ipíchaná

yáasáidaca áibanái iicá nabáyawaná.

²¹ Quéwa cawinácaalí yeebáidéyeyéica báisíiri tàacáisi càmita càì namàni. Néese, namàacaca áibanái iicáca macáita namànírica yéewacaténá áibanái náalíacawa namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná”, íimaca yái Jesúsca.

Juan el Bautista vuelve a hablar de Jesús

²² Néseté Jesús yàacawa wáapicha, wía yéewáidacaléca Judea yàasu cáli ínatalé. Yá wáyaca néeni máisibáwanái èeri. Yá Jesús imàacaca wabautizáca wenàiwicanái, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná.

²³ Juan el Bautista ibautizácaté yàacawa wenàiwica nacái Enón iyacàlená néré mawiénita Salim iyacàlená irí iyacáiná néeni manùba úni. Inaté wenàiwica yàanàaca néré. Yá Juan ibautizáca nía.

²⁴ Càité imànica ipíchawáiseté romanonái icuèyéicaté wàasu cáli náucaca Juan el Bautista presoíyéi ibànalìculé.

²⁵ Néese abénaméeyéi néená Juan yéewáidacalénái, abéeri judío nacái nadábaca natàanica nalíwáaca ùuléeri wawàsi iyú, ìwali càirínácaalí ibautizá cayábáwanái, Juan el Bautistasica, càmicaalí nacái Jesús yéewáidacalénáisica.

²⁶ Iná Juan yéewáidacalénái yàacawa Juan yàatalé. Yá náimaca iri:

—Pía yéewáidéerica wía, yáara asíali ìyéericaté píapicha abéemàalé Jordán inanába íicha, yái picàlidéericaté walí ìwali, siùca macáita nàacawa yàatalé nabautizácaténáwa, yá nàacawa yáapicha, yéewáidacalécaténá nía —náimaca.

27 Néese Juan íimaca nalí:

—Dios imàacaca walí íbaidacalési iyúwata iwàwáaná imàacaca wáibaidacalépiná, íná yéewa wáalíacawa Dios idéca imàacaca cachàiníríca nuíchani, yái Jesúsca.

28 Bàaluité péemíacuéca nucàlidáanaté nalí machacàníriri iyúni càmirita Mesías núa, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca. Néese, núumacatécué pirí núata yái wenàiwica Dios ibànuèrica Mesías ipíchalé.

29 Péemíacué comparación: Asíali yeedácaalí yàacawétúapínáwa, yá natéca úa ùacawéeri yàataléwa, yá casímáica iwàwa, itàaníca casímáiri iyú náapícha. Néese yái asíali yàacawéeriná ibàluèricawa néeni, máini casímáica yéemíaca yàacawéeriná itàacáíwa. Yá casímáica íináidacawa yàacawéeriná ìwaliwa mànacàu yàanàacáiná ùyacaténá ùacawéeri yáapíchawa. Càita nacái núa. Casímáica nuínáidacawa wenàiwica nàacáináwa Jesús yàatalé, yàasunáicaténá nía.

30 Iwàwacutá macáita nuéwáidacalé manùbéeyéi nàacawa nuícha nàacaténá Jesús icàaluíniná cachàinicáiná nuícha càiripínátani —ímaca yái Juanca.

El que viene de arriba

31 Juan el Bautista íimaté nacái: “Yái Dios líriri yàanèrica chènuníise, yácata cachàiníriri náicha canánama. Quéwa núa, imusuéricaté iicá èeri càide iyúwa macái wenàiwica ìyáaná, nùyaca cháí èeri írìcu càide iyúwa asíali ìyáaná meedá, nucàlida nacái ìwali yái wawàsi Dios imàaquéerica núalíacawa ìwali

chái èeri irìcu. Quéwa yái Dios Iiri yàanèrica chènuníse, yácata cachàiníiri náicha canánama.

³² Icàlida nacái ìwali yái iiquéerica chènuniré, yá nacái yéemièrica quéwa máisibáwanáita nía càì yeebáidéeyéica itàacái.

³³ Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, yái wenàiwicaca yáasáidaca yeebáidaca Dios itàaníca báisíiri iyú.

³⁴ Yái Jesús Dios ibànuèrica itàaníca Dios inùmaliçuise, Dioscáiná idéca yàaca irí Espíritu Santo manuísíwata, càmita Dios imáisanà Espíritu Santo Jesús íicha.

³⁵ Cáinináca Wáaniri Dios iicáca Iiriwa, idéca nacái Dios imàacaca Iiri icúanápiná macáita.

³⁶ Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, idènàca icáucawa càníiri imáalàawa Dios yáapicha, quéwa cawinácaalí càníirica iwàwa yeebáidaca Dios Iiri itàacái, canáca icáuca càníiri imáalàawa, néese yùuwichàapínacawa manuísíwata Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú”, íimaca yái Juanca.

4

Jesús y la mujer de Samaria

¹⁻² Néeseté fariseonái náalíacawa Jesús idènàca yéewáidacalénáíwa manùbéeyéi Juan el Bautista íicha: Náalíacaté nacáíwa Jesús imàacaca wabautizáca manùbéeyéi wenàiwica Juan el Bautista íicha. Jesús càmitaté ibautizá wenàiwica, néese imàacaca wabautizáca nía.

³ Jesús yáalíacawa fariseonái ínáidacawa caluéri iyú ìwali, íná Jesús yàacawa Judea yàasu cáli íicha. Yá yèepùacawa yàacawa Galilea yàasu cáli nérépiná.

⁴ Jesús iwàwacutácaté ichàbacawa Samaria yàasu cáli ínatalé.

⁵ Iná yàanàaca wáapicha, wía yéewáidacaléca, Sicar iyacàlená néré Samaria yàasu cáli ínata. Yái yàcaléca iyaca mawiénita Jacob yàasu cáli írí, yái cálica Jacob yèericaté ìiri íríwa ípidenéericaté José.

⁶ Iyaca néeni utàwi nacáiri nàisèeri irìcuíse úni ípidenéeri Jacob yàasumi. Jesús yàanàaca néré chamàléeri yàacawa àyapu iyú, yá yáawinacawa mawiénita utàwi nacáiri írí, yái nàisèerica irìcuíse úni. Wàanàacaté néré batéwacaalíté machacànica èeri.

⁷⁻⁸ Néese wàacawa yàcalé irìculé, wía Jesús yéewáidacaléca, wawèniacaténá wayáapináwa. Néese inanái Samaria yàasu cáli néeséechúa ùanàaca uisàacaténá úni. Yá Jesús ímaca ulí:

—Pia nuíra úni —ímaca ulí.

⁹ Quéwa càmita cayába judíonái, samaritanonái nacái naicáyacacawa. Càmita nacái nàira náapichawáaca bacàa irìcuíse úni. Iná úái Samaria yàasu cáli néeséechúaca úumaca Jesús írí:

—Píacata judíósàiri, ¿cáná pisutá nuícha úni, núa Samaria yàasu cáli néeséechúaca? —úumaca.

¹⁰ Néese Jesús ímaca ulí:

—Càmita píalíawa ìwali yái cayábéerica Dios iwàwéerica ìmànica pírí. Càmita nacái píalíawa cawinácaalí núa, núa ísutéerica píícha úni. Píalíacaalí cawinácaalí núatá, yásí pisutáca nuícha únitá, yá nùaca pírí cáuri únitá —ímaca yái Jesúsca.

¹¹ Néese úumaca írí:

—Néeni, canáca pírí úni yàalu peedácaténá úni, máini depuíwalécani yái única. ¿Sísáaná peedápiná cáuri úni?

12 Wàawirimi Jacob imàacacaté walí yái utàwica wàisèripiná irìcuíse úni. Yeedácatáicaté ìrapináwa úni. Càita nacái Jacob yéenibe, ipìranái nacái nàiracaté úni cháí. ¿Píasica cachàiníri wàawirimi Jacob ícha? —úumaca.

13 Néese Jesús ímaca ulí:

—Cawinácaalí wenàiwica ìréeyéica yái única iyéerica cháí, mamáalàacata nèepùaca macàlaca nawàwa àniwa.

14 Quéwa cawinácaalí ìréerica úni nuèrica irí càmita quirínama yèepùaca macàlaca iwàwa àniwa. Néese úni nuèrica irí, imichàapinácawa mamáalàacata iwàwalícu yàacaténá irí icáuca càmíiri imáalàawa —ímaca yái Jesúsca.

15 Uái inanáica úumaca Jesús irí:

—Uwé, pía nulí única yéewanápiná càmita nuèpùawa macàlaca nuwàwa àniwa, càmita nacái iwàwacutá nuèpùaca nuìsàaca úni àniwa —úumaca.

16 Jesús ímaca ulí:

—Pía pimáidaca placawéeriwa. Pité néeseni — ímaca yái Jesúsca.

17 Néese úumaca irí:

—Canácata nunìri —úumaca. Néese Jesús ímaca ulí:

—Pidéca picàlidaca nulí báisíiri iyúni canáca pinìri.

18 Pidéca pidèniaca cinco namanùbaca pinìrináiwá, yá pidéca piúcaca píichawa macáita nía. Asiali piyéerica yáapicha càmíirita pinìri. Iná pidéca picàlidaca nulí báisíiri iyúni —ímaca yái Jesúsca.

19 Néese úái inanáica idécanáami uémìacani, yá úumaca irí:

—Siùca nuínáidacawa cawàwanáta profetaca pía, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliùse.

²⁰ Wàawirináimi samaritano nàacaté Dios icàaluíniná cháí manuíri dúli íinata, quéwa píacué judíoca, pímacuéca iwàwacutáanása macái wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná Jerusalén iyacàlená néenibàata —úmaca.

²¹ Néese Jesús íimaca ulí:

—Péemla nulí cayába, peebáida nutàacái. Mesúnamáitacué pìapiná Wáaniri Dios icàaluíniná, quéwa càmítacué iwàwacutápiná pìanàaca aléi dúli íinatalé, càmítacué nacái iwàwacutá píacawa Jerusalén iyacàlená iriculé.

²² Píacué samaritanoca càmítacué píalía Dios ìwali pièricuéca icàaluíniná. Quéwa wía judíoca wáalíaca Dios ìwali yái wèerica icàaluíniná, yácáiná judíosàiricani yái iwasèeripináca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

²³ Quéwa máini mesúnamáita, siùca èeri nacái, cawinácaalí báisiyéica iwàwa yàaca Wáaniri Dios icàaluíniná nàapiná icàaluíniná báisíiri iyú manuísíwata macái nawàwalícuísewa càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yácáiná Wáaniri Dios iwàwa càì wenàiwica yàaca icàaluíniná.

²⁴ Canáca Dios iiná càide iyúwa wenàiwica iiná èeri irìcuírca íná càmita idé wenàiwica iicáca Dios. Càita nacái càmita wáalimá waicáca watuí iyúwa càinácaalí iyú wenàiwica yàaca Dios icàaluíniná, nàacáiná icàaluíniná nawàwalícuísewa. Iwàwacutá wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná báisíiri iyú macái nawàwalícuísewa, càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

²⁵ Néese úái inanáica úumaca:

—Núaliacawa Mesías yàanàanápíná (íimáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápináca Dios ibànuèripíná walí. Mesías yàanàacaalípiná, yásí icàlidaca walíwa macáita, wáaliacaténá wéemìaca cayába —úumaca.

²⁶ Jesús íimaca ulí:

—Núacata yái, itàaníríca píapícha —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Idécanacáita càì Jesús íimaca, wíacata Jesús yéewáidacaléca wàanàaca néré, yá wáináidacawa waicáidaca Jesús irí itàanícáiná inanái yáapícha. Quéwa cáaluca wasutáca wéemìawani íná canáca wéená isutéeri yéemìawa Jesús cáná yéewaná itàaní úapícha.

²⁸ Néese úái inanáica umàacaca ùasu úni yàaluwa, yá uèpùacàatécatawa yàcalé irìculé. Yá úumaca wenàiwicanái irí:

²⁹ —Aquiálécué, piicá abéeri asìaliquéi icàlidéerica nulí macáita nudéená numànica. ¿Píináidasicué cawàwanáta Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí? —úumaca.

³⁰ Néese namusúacawa yàcalé irìcuíse, yá nàacawa Jesús yàatalépiná.

³¹ Quéwa ipíchawáiseté yàcalé m̀nanái nàanàaca Jesús yàatalé, yá wía, yéewáidacaléca wasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata. Yá wáimaca irí:

—Wáiwacali, piyáa piyáacaléwa —wáimaca.

³² Quéwa Jesús íimaca walí:

—Nudènià nuyáapínáwa áibata cà míricuéca píalíawa ìwali —íimaca yái Jesúsca.

³³ Néese wía yéewáidacaléca wáimaca walíwáaca:

—¿Cawàwanáta áibanái idéca yàaca iyáapíná? — wáimaca.

34 Quéwa Jesús íimaca walí:

—Casímáipináca núa idécanáami numànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa, idécanáami numáalàidaca numànica yái íibaidacalésica Dios ichùulièricaté numànica, càide iyúwacué casímáiná pía pidécanáamicué piyáaca piyáacaléwa.

35 Péemiacué comparación: Picácué píima piríwáaca: ‘Iwàwacutéeri báinúaca quéeri àta needáataléta bànacalé iyacáná’, picácué píima. Núumacué pirí, piicácué macáita níái wenàiwicaca yàanèyèica wàatalépiná. Càica níade iyúwa bànacalé iyacáná quíiréeri, mesúnamáicáináta neebáidapiná nutàacái, yásí wàwacáidaca nía nulípiná nùasunáicaténá nía, càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacáná.

36 Cawinácaalí iwacáidéerica nulí wenàiwica nùasunáipiná, càipiná nùaca iwèniwa: Numàacaca casímáicani iicácáiná wenàiwica neebáidaca nutàacái. Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyèica nutàacái needápiná nalíwa nacáucawa càníiri imáalàawa. Péemiacué comparación: Bànacalé íiwacali ichùullaca yàasu wenàiwicanáíwa náibaidáanápiná bànacalé yùucubàa. Abéeri wenàiwica ibànacaalí ituíná, yásí casímáipinácani áiba íibaidéeri yáapicha yeedéeripiná iyacánási quíiracaalíni. Càita nacái cawinácaalí icàlidéerica nutàacái idàbáanéeri yàawíría wenàiwicanái irí, yá nacái áiba wenàiwica iwènúadéerica nulípiná náiwitáise, yá casímáica nawàwa abédanamata, níái pucháibaca íibaidéeyèica nulí.

37 Báisíta iyaca càide iyúwa comparación íimáaná watàacái iyú: ‘Abéeri náiwacali yàasu wenàiwica

ibàna ituíná, néese náiwacali yàasu wenàiwicanái áibanái needáca bànacalé iyacaná quíiracaalíni', íimaca yái comparaciónca.

³⁸ Càita nacái nudéca nubànùacuéca pía piwènúadánápiná nulí wenàiwica íiwitáise nùasunáicaténá nía, càide iyúwa náiwacali yàasu wenàiwicanái yeedácaalí bànacalé iyacaná aléera náiwacali yàasu wenàiwica áibanái ibànacatalécaté. Càide iyúwa comparación íimáaná: Náiwacali yàasu wenàiwica idéca ibànaca ituínási, néese náiwacali yàasu wenàiwicanái áibanái needápiná bànacalé iyacaná quíiracaalíni. Càita nacái píacué: Uái inanáica udéca ucàlidaca yàcalé mìnánái irí nuináwaná ìwali, càide iyúwa udéca nacáicaalí ubànaca ituínási, néese cué piwènúadapíná nulíwa náiwitáise, níái yàcalé mìnánáica. Yásí pìwacáidacué nulí níawa nùasunáipíná càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná quíiracaalíni —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Uái inanáica ucàlidacaté Jesús iináwaná ìwali nalí níái iyéeyéica yàcalé irícu iyéerica Samaria yàasu cáli íinata. Uumaca nalí: “Idéca icàlidaca nulí macáita nudéená numànica”, úumaca. Iná yéewa madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacái Mesíascani, yái nacuèrinápiná Dios ibànùèripínacaté nalí.

⁴⁰ Inaté níái samaritanoca idécanáami nàanàaca Jesús yàatalé, yá nasutáca íicha wawási iyamáanápináwa náapicha. Jesús iyacaté náapicha pucháiba èeri.

⁴¹ Yá madécaná áibanái yeebáidaca Jesús itàacái néemíacáiná icàlidáaná nalíni.

⁴² Yá náimaca ulí úái inanáica:

—Siùca weebáidaca Jesús itàacái càmírita abé pitàacái ìwallise, néese wadéca wéemìaca itàacái. Yá wáalíacawa báisíiri iyú Jesús ìwali Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, yái iwasèeripináca èeri mìnaná Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha —náimaca.

Jesús sana al hijo de un oficial del rey

⁴³ Néeseté idécanáami Jesús ìyaca náapicha pucháiba èeri, yá yàacawa Samaria yàasu cáli íicha, yá idàbaca yàacawa àniwa Galilea yàasu cáli nérépiná.

⁴⁴ Jesús íimacáiná: Profeta yàasu cáli néeseéyéi càmíta neebáida profeta itàacái, yái itàaníríca Dios inùmaliçúise, càmíta nacái naicácani cáimiétaquéri iyú.

⁴⁵ Jesús yàanàcaté Galilea yàasu cáli néré, yá níái ìyéyéica néeni natàidaca Jesús cayábéeri iyú nàyacáinaté Jerusalén ìyacàlená néeni naicácaténá Pascua yàasuná culto, íná yéewa naicácaté macáita yái Jesús imàníricaté néenibàa, yái càmíríca áiba wenàiwica idé imànica.

⁴⁶ Néese Jesús yàanàaca áiba yàcalé néré ípidenácatalé Caná, Galilea yàasu cáli ínatale imàacacataléca úni iwènúacawa uva ituní iyú. Aiba yàcalé ípidenácatalé Capernaum ìyaca mawiénita Caná ìyacàlená írí. Iyacaté Capernaum ìyacàlená mìnali, gobierno yàasu wenàiwica máiníri cachàinica íbaidéerica rey írí, yái reyca icuèricaté nàasu cáli. Yá cáuláicaca gobierno yàasu wenàiwica ìiri.

⁴⁷ Yái gobierno yàasu wenàiwica yéemìacanacáita Jesús iináwaná ìwali yàanàanáté Galilea yàasu cáli

néré Judea yàasu cáli ícha, yá yàaca iicáca Jesús. Isutáca Jesús ícha wawàsi yàanápínáwa icapèe néré ichùnìacaténá ìiri iwàwéeri yéetácawa.

⁴⁸ Néese Jesús ímaca irí:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái éwita càmicáaníta piicá numànica yái càmírìca wenàiwica idé imànica. Quéwa, càmitacué piwàwa peebáidaca nulí àta piicácaalítacué numànica áiba wawàsi imàaquéricuécá pínáidacawa piicáidaca nulí — ímaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Quéwa gobierno yàasu wenàiwica ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pìacàatétawa nucapèe néré ipíchaná nuìri yéetácawa —ímaca.

⁵⁰ Néese Jesús ímaca irí:

—Pèepùawa picapèe néréwa. Cáuca pìirica. Idéca mecuní ichàbacawa ícha —ímaca yái Jesúsca. Yá asiali yeebáidaca Jesús itàacái, íná yèepùacawa icapèe nérépínáwa.

⁵¹ Néese mawiénicaalíténi icapèe iríwa, yá yàasu wenàiwicanái namusúacawa icapèe irìcuise náipunitáidacani. Yá náimaca irí:

—¡Cayábaca pìirica! ¡Cáucáani! —náimaca.

⁵² Néese isutáca yéemìawa nía càinácaalíté hora irìcu idé mecuní ichàbacawa ícha. Yá náimaca irí:

—Táquicha a la unata táicalé mecuní ichàbacawa ícha —náimaca.

⁵³ Néese yáaniri yáalíacawa hora iwali, yáta horaca Jesús ímacatáicata irí: “Cáuca pìirica. Idéca mecuní ichàbacawa ícha”, càité ímaca yái Jesúsca. Yá yeebáidaca Jesús itàacái, macái yéenánái yáapichawa.

⁵⁴ Yácata pucháibáaná wawàsi Jesús imànírica, yái cànírica wenàiwica idé imànica idécanáamité yèepùacawa Judea yàasu cáli ícha Galilea yàasu cáli néré.

5

Jesús sana al paralítico de Betzata

¹ Néeseté àniwa judiónái namànica áiba culto Jerusalén iyacàlená irícu, íná Jesús yàacawa néré àniwa.

² Jerusalén iyacàlená néeni iyacaté abéeri úni yàalu manuíri náiquéricaté cáli yèewiré mawiénita Jerusalén iwáiná inùma irí, abéeri inùma ípidenéeri Ovejanái yàasu. Yái úni yàalu manuírca ípidenéeri Betzata hebreo itàacái iyú idènièri itéesewa cinco namanùbaca capìima nacáiyéi manuínaméeyéi.

³ Madécaná cáuláiquéeyéi wenàiwica nàyaca macái capìima irícu mawiénita úni yàalu manuíri irí. Nàyaca néeni matuíyéi, éeruíyéi yàabàli nacái, máapinéeyéi nacái. Yá naliacawa cáli íinata natuíyàacaténá úni icusúanicawa.

⁴ Yácáiná áibaalíté ángel iricùacawa chènuníse yèewiàacaténá úni. Néese cawinácaalí idàbáanéeri cáuláiquéeri iricùacawa úni yáaculé, yásí cayábacani, yá uláicái ichàbacawa ícha càinácaalí uláicái wenàiwica idènièrica.

⁵ Néese iyaca cáuláiquéeri asìali cáuláiquéeyéi yèewi. Cáuláicacatèni treinta y ocho camuí.

⁶ Néeseté Jesús yàanàaca néré, yá iicáca yái cáuláiquéeri irièricawa néenibàa. Jesús yáaliacáinatéwa iináwaná ìwali yái cáuláiquéerica yùuwichàacatéwa madécaná camuí, íná Jesús íimaca irí:

—¿Piwàwasica cayábaca pía àniwa? —Íimaca yái Jesúsca.

⁷ Yái cáuláiquéerica íimaca irí:

—Néeni, canáca nulí áibanái itéenápiná núa úni yáaculé icusúacaalíwa yái única. Macái yàawiríata nuwàwacaalí nulicùacawa néré, yá áiba iricùacawa nupíchalé —Íimaca.

⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—Pimichàawa. Pichùnìa pìalubáíwa, pìanáwa — íimaca yái Jesúsca.

⁹ Yáta cayábaca yái asìalica. Néese yeedáca yàalubáíwa, yá idàbaca yèepunícawa. Quéwa Jesús ichùnìacani sábadò irícu judíonái iyamáidacatáicawa.

¹⁰ Iná abénaméeyéi judío íiwacanánái náimaca irí yái cáuláiquéerimica:

—Siùca sábadò wayamáidacatáicawa, ínà càmita wàawirináimi íiwitáise imàaca pèepunídaca pìalubáíwa —náimaca.

¹¹ Néese yái asìali íimaca nalí:

—Yáara ichùnìèrica núa íimaca nulí: ‘Pichùnìa pìalubáíwa, pìanáwa’, íimaca nulí —Íimaca yái cáuláiquéerimica.

¹² Néese nasutáca néemìawani:

—¿Cawiná ichùulìa pichùnìaca pìalubáíwa, pìanápináwa? ¿Cawiná càì íimaca pìrì? —náimaca.

¹³ Quéwa yái asìali càmita yáalíawa cawinácaalíni yái ichùnìèricaténi madécanácáiná wenàiwica ìyaca néeni, Jesús nacái yàacatéwa íicha.

¹⁴ Néese cáwa Jesús yàanàaca yái asìalica templo irícu. Yá Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayába. Idéca cayábaca pía uláicái íicha. Picá pimàni pibáyawanáwa quirínama ipíchaná

áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái yàanàaca pìwali — íimaca yái Jesúsca.

15 Néese yái asiali yàacawa icàlidaca judío íiwacanánái irí Jesús iináwaná ìwali ichùnìacaténi.

16 Iná níái judío íiwacanánáica nàuwideca namànica Jesús, nasàiwicaca irí wawàsi nacái mamáalàacata ichùnìacáináté wenàiwica sábadò irícu judíonái iyamáidacatáicawa.

17 Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Núaniri Dios íibaidaca mamáalàacata, càita nacái nuíbaidaca —íimaca yái Jesúsca.

18 Iná níái judío íiwacanánáica máini cachàiniwanái nawàwaca nanúacani. Yá báawaca naicàcani ichùnìacáiná wenàiwica sábadò irícu judíonái iyamáidacatáicawa. Icàlidaca nacái iináwaná ìwaliwa càide iyúwa abéeri Dios inacáiri, íimacáiná Dios ìwali yáaniricani.

La autoridad del Hijo de Dios

19 Néeseté Jesús íimaca judío íiwacanánái irí: “Péemìacué cayábani, núaquéi Dios Iiri càmita yéewa numàni wawàsi nulínáamitawa. Numànica abéerita yái nuiquéerica Núaniri Dios imànica. Macáita yái Núaniri Dios imànírica, càita nacái numànica, núa Dios Iirica.

20 Cáininácáiná Núaniri Dios iicáca núa, íná yáasáidaca nulí macáita yái imànírica. Yáasáidapiná nacái nuicá wawàsi cachàiniwanái, imàaquéeripinácué pínáidacawa piicáidaca nulí.

21 Càide iyúwa Núaniri Dios imichàidáaná wenàiwica yéetácáisi íicha yàacaténá nacáuca àniwa, càita nacái numànica, núa Dios Iirica: Nùaca nacáuca cawinácaalí nuwàwéeyéica idènìaca icáuca.

²² Canácatáita Núaniri icàlida wenàiwica iináwaná ìwali yùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa, Dioscáiná idéca imàacaca nucàlidáanápíná naináwaná ìwali macáita wenàiwica báawéeyéica, nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa, núa Dios Iirica.

²³ Idé càì Núaniri Dios imànica yéewacaténá macái wenàiwica nàaca nucàaluíniná, núa Dios Iirica, càide iyúwa nàaná Núaniri Dios icàaluíniná. Cawinácaalí wenàiwica cà míirica yàa nucàaluíniná, càmita nacái nàaca Núaniri Dios icàaluíniná, yái ibànuèrica núa.

²⁴ “Péemlàcué cayábani, cawinácaalí yéemièrica nutàacái cayábéeri iyú, yeebáida nacái Dios itàacái, yái ibànuèrica núa, yái wenàiwicaca idènìaca siùcáisede icáucawa cà míiri imáalàawa, yá ìyapíná càiripínáta Dios yáapicha. Iná càmita iwàwacutápiná nuémìaca áibanái icháawàanáca iináwaná ìwali càinácaalíté imàni ibáyawanáwa, ìyacáiná càide iyúwa wenàiwica imichèericawa yéetácáisi íicha, idènìacáiná siùcáisede icáucawa cà míiri imáalàawa.

²⁵ Péemlàcué cayábani, máini mesúnamáita wenàiwicanái canéeyéi icáuca cà míiri imáalàawa néemìanápíná nutàacái. Yá néemìaca nàyaca nutàacái siuca, núa Dios Iirica. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, nadènìapíná nacáucawa cà míiri imáalàawa Dios yáapichawa.

²⁶ Càide iyúwa Núaniri Dios idènìaná ichàiniwa yàacaténá nacáuca cà míiri imáalàawa, càita nacái idéca imàacaca nudènìaca nuchàiniwa, núa Iirica, nùacaténá nacáuca cà míiri imáalàawa.

²⁷ Núaniri Dios idéca ichùuliaca nucàlidaca èeri mìnánái iináwaná nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa, núa Dios Iirica, wenàiwicacáiná nacái núa, núa asìali Dios

néeséerica.

²⁸ Picácué píináidawa máiní càulenéericani yái tàacáisi nucàlidéericuéca pírí, yácáiná áiba èriwa macáita yéetéyéimiwa néemìapíná nutàacái, núa Dios Íirica, numáidacaalípiná níawa.

²⁹ Néemìacaalípiná numáidáaná nía, yásí namichàacawa càliculli irìcuíse. Cawinácaalí imàníyéicaté cayábéeri, namichàapínacawa nàyacaténá càiripínáta Dios yáapicha, quéwa cawinácaalí imàníyéicaté ibáyawanáwa, namichàapínacawa nàuwichàacaténáwa càiripínáta”, íimaca yái Jesúsca.

Pruebas de la autoridad de Jesús

³⁰ Jesús íimacaté judío íiwacanánái irí: “Càmita yéewa numànica wawàsi nulínáamitawa. Nucàlidapíná wenàiwicanái iináwaná ìwali nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa càide iyúwa Núaniri Dios ichùulianá. Nucàlidapíná nacái naináwaná ìwali machacàníiri iyú nùuwichàidáanápíná níawa, càmicáiná numàni càide iyúwa nuwàwáaná. Néese numànica càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná yái ibànuèrica núa aléi èeri irìculé.

³¹ Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa máiníná cachàinica núatá, yásí yéewaná piyúunáidacuéca canéerica iwèni meedátani, yái nutàacáica.

³² Quéwa iyacaté áiba icàlidéericaté nuináwaná ìwali cawinácaalí núa, yácata Juan el Bautistami. Yá núalíacawa icàlidacaté nùwali báisíiri iyú.

³³ Pibànùacatécué wenàiwica nasutácaténáté néemíawa Juan el Bautista càinácaalíté íimaca nùwali. Yáté icàlidaca nuináwaná ìwali báisíiri iyú.

34 Quéwa càmfiri máini iwàwacutéeriwa nulí wenàiwicanái itàacái. Nucàlidacáitacué piri ìwali yái tàacáisi Juan icàlidéericaté nùwali yéewanápinácué peebáidaca nutàacái nuwasàacaténácué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

35 Péemiácué comparación: Juan ìyacaté càide iyúwa lámpara ipucuéricawa, icànéeri wenàiwicanái ìwali. Càita Juan yéewáidacatécué pía amalácaténácué píiwitáise pìyáanápinácué machacàníiri iyú. Yáté achúma èerita casíimáicatécué piwàwa péemiaca Juan itàacái.

36 Quéwa ìyaca áiba wawàsi cawèníiri Juan itàacái ícha. Yái numàníirica càmirica áiba wenàiwica idé imànica, càide iyúwa Núaniri Dios ichùullianá numànica, yácata yáasáidaca báisíiri iyúcani Dios idéca ibànùaca núa.

37 Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa, yácata nacái imàaquéericaté profetanái itànàaca tàacáisi nuináwaná ìwali bàaluité Dios imàacacáináté natànàaca itàacái, éwitacué càmicáaníta píalimá péemiaca Núaniri Dios itàaníca, càmitacué nacái píalimá piicácani.

38 Quéwa càmitacué piwàwa peebáidaca Dios itàacái Dios ibànuèricatécué piri, càmicáinácué piwàwa peebáidaca nutàacái, núa aslali Dios ibànuèrica.

39 Pidécuéca péewáidacawa cayábéeri iyú Dios itàacái ìwali profetanái itànèericaté Dios inùmalicúise piyúunáidacáinácué pìyapináca càiripináta ìwalíise yái péewáidáanácuécawa meedá Dios itàacái ìwali, quéwa Dios itàacái icàlidaca nuináwaná ìwali.

40 Quéwa éwita Dios itàacái icàlidacáaníta nùwali,

càicáanítacué càmita piwàwa peebáidaca nulí pidè̀nìacaténácué picáucawa cà míri imáalàawa Dios yáapicha.

⁴¹ “Càmita nucutá mamáalàacata wenàiwicanái naicáanápíná núa càiride iyúwa máiníríca cachàinica cháí èri irìcu.

⁴² Núalíacuéca nuicá píiwitáise. Yá núalíacawa càmitacué cáininá piicáca Dios.

⁴³ Núaniri Dios idéca ibànùacuéca núa pìatalé, quéwa càmitacué pitàida núa cayába, càmitacué nacái peebáida nutàacái. Quéwa áibacaalí péenácué yàanà icàlidéeri yàasu tàacáisiwa meedá, yásí peebáidacuéca itàacái nutàacái ícha.

⁴⁴ Càmitacué píalimá peebáidaca nutàacái, piwàwacáinácué meedá pimànica iyúwa pinacáiyéi iwàwáaná cayábacaténácué naicáca pía. Càmitacué piwàwa pimànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái abéerita Diosca, yéewacaténácué casímáica iicáca pía.

⁴⁵ Picácué píináidawa nucháawàanápínácué piináwaná ìwali Núaniri Dios iríwa. Càmita iwàwacutá nucháawàacuéca piináwaná ìwali, iyacáiná áiba icháawèericuéca piináwaná ìwali, yái profeta Moisés itànèericaté tàacáisi pibáyawaná ìwalicué, éwitacué piyúnáidacáaníta Moisés yàasu tàacáisi iwasàanápínácué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁴⁶ Profeta Moisés itànàacaté tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalicuise. Quéwa càmitacué peebáida Moisés yàasu tàacáisi báisíri iyú. Báisícaalícué peebáidaca Moisés yàasu tàacáisitá, yá peebáidacuéca nutàacái nacáitá Moisés cáiná itànàacaté nuináwaná ìwali.

47 Quéwa càmitacué peebáida tàacáisi profeta Moisés itànèericaté nuináwaná ìwali, ínà càmita nacáicué peebáidapiná yái tàacáisi nucàlidéeripinácuéca pirí”, ímaca yái Jesúsca.

6

Jesús da de comer a cinco mil hombres

1 Nésetécáwa, Jesús yàacawa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha, áibaalí ípidenéeri Tiberias. Wía yéewáidacaléca wàacawa yáapicha.

2 Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáamiwáise àta alénácaalí yàawa, naicácáináté imànica madécaná yái càmirica wenàiwica idé imànica ichùnìcaténá cáuláiquéeyéi.

3 Néese Jesús yàacawa dúli ínatalé, yá yáawinacawa wáapicha wía yéewáidacaléca.

4 Mawiénicaté Pascua yàasu èeri judiónái imànicatáicaté yàasu cultowa máiníiri iwàwacutácawa nalí ípidenéeri Pascua.

5 Néese Jesús iicáidaca nalí níái manùbéeyéi wenàiwicaca yèeyéicawa yàatalépiná. Iná Jesús ímaca Felipe irí:

—¿Alénásica yéewa wawèniaca nayáapiná níái manùbéeyéi wenàiwicaca? —ímaca yái Jesúsca.

6 Jesús isutáca yéemlawani yáalimáidacaténá iicáwa Felipe, yáalícaténáwa càinácaalí Felipe íináidáanáwa, Jesúscaíná yáalícatéwa càinácaalí imànínapínáté wàacaténá wenàiwica iyáapiná.

7 Néese Felipe ímaca:

—Càmita wáalimá wàaca nayáapiná. Ewita wadèniacaalí doscientos denario imanùbacatá, yái doscientos èeri iwènicatái, càicáaníta caná

yéewanáwa wawènìaca pan cayába yáaliméeripiná wàaca nayáatá, ibatàa púubanamáanápínátá — íimaca.

⁸ Néese abéeri wéená, wía yéewáidacaléca, íipidenéri Andrés, yái Simón Pedro iméeréerica, íimaca Jesús irí:

⁹ —Iyaca cháí abéeri sùmài idènièri cinco namanùbaca cebadéeri panca, pucháiba cubái imìdecaná nacái, quéwa càmita náalimá níái manùbéeyéi wenàiwicaca —íimaca yái Andrésca.

¹⁰ Néese Jesús íimaca walí:

—Pichùullacué náawinacawa canánama — íimaca yái Jesúsca. Iyacatái madécaná masicái, yá náawinacawa. Nàyaca cawàwanáta cinco mil namanùbaca asianái. Càmita waputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái.

¹¹ Néese Jesús yeedáca níái panca icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri. Néese isubèriadaca nía, yàaca walíni, wía yéewáidacaléca, yéewacaténá wawacùaca wenàiwicanái iríni, níái yáawinéeyéicawa néeni. Càita nacái Jesús imànica cubái imìdecaná yáapicha, yá wawacùaca nalíni, càinácaalíté imanuíca nawàwa nayáaca.

¹² Idécanáami nayáaca cadénama, yá Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Piacué peedá yéenáimi imàaquéericawa, ipíchaná yúucacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Iná wàaca weedáca pan yéenáimi imàaquéericawa, yá wapuniádaca doce namanùbaca mapíiri pan yéenáimi iyú, yái imàaquéericawa cinco namanùbaca cebadéeri pan íicha.

¹⁴ Níái wenàiwicaca naicácáiná Jesús imànica yái càníirica áiba wenàiwica idé imànica, íná náimaca

nalíwáaca:

—Báisíta yácata yái profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuise, yái wacuèrinápiná càide iyúwaté profeta Moisés itànàanáté tàacáisi ìwali yàanèripinácaté aléi èeri irìculé —náimaca.

¹⁵ Quéwa Jesús yáalíacawa nawàwáaná náibàacani cachàiniiri iyú namàacacaténá Jesús iyúwa nàasu rey icùanápiná nía, íná Jesús yàacawa náicha dúli ínatalé ìyacaténá abéerita.

Jesús camina sobre el agua

¹⁶ Táicacaalíté yàacawa, néese wía yéewáidacaléca walicùu wàacawa Galilea icalìsaniná néré.

¹⁷ Néese wawàlùacawa barca irìculé, yá wadàbaca wachàbaca wàacawa abéemàalé calìsa ícha wàanàacaténá Capernaum ìyacàlená nérépiná. Idé catáca wàwali quéwa Jesús cà míiritàacá yàanàa wàatalé.

¹⁸ Néese manuíri màladàca imichàacawa cáulicáiná ipùu wía cachàini.

¹⁹ Néese máadáini watenácaté cawàwanáta cinco kilómetro, seis kilómetro idècuni cawàwanáta, yá waicáca Jesús yèepuníriwa úni inànìacubàa, mawiénita yàacawa wàasu barca irí. Yá cáaluca wía báawanama, càmicáiná wáalía waicácani.

²⁰ Quéwa Jesús íimaca walí:

—¡Núaqueí, picácué cáalu píá! —íimaca walí.

²¹ Néese casíimáiri iyú weedáca Jesús barca irìculé, yáta barca yàanàaca wawàwacataléca wàacawa.

La gente busca a Jesús

²² Mapisáita àniwa níai manùbéeyéi wenàiwicaca wamàaqueeyéicaté abéemàalé Galilea icalìsaniná ícha nawàwacaté nacutáca Jesús. Náalíacawa

càmitaté Jesús yàawa wáapicha, wía yéewáidacaléca táicalémi watécaalíté yái abéeri barcaca ìyéericaté néeni.

²³ Quéwa abénaméeyéi wenàiwica Tiberias ìyacàlená néeséeyéi nàanàaca barca irìcu mawiénita cáli irí yái cálica wenàiwica iyáacatáicaté pan idécanáamité Wáiwacali yàaca Dios irí cayábéeri.

²⁴ Néese wenàiwicanái càmicáinaté nàanàa Jesús, càmicáiná nacái nàanàa wía, wía Jesús yéewáidacaléca, ínáté nawàlùacawa madécaná barca irìculé nachàbacaténá calisa nàanàanápíná Capernaum ìyacàlená néré nacutácaténáni, yái Jesúsca. Yá nachàbaca calisa.

Jesús, el pan de la vida

²⁵ Idécanáamité nàanàaca abéemàalé calisa íicha, yá nàanàaca Jesús. Náimaca irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, ¿càicaalínáté pianàa aléi?
—náimaca.

²⁶ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Péemìacué cayába, càmitàacáwa píalía péemìaca càinácaalí íimáaná yái numànírica càníirita áiba wenàiwica idé imànica. Píalíacáitacuéwa piyáacaté piyáacaléwa cadénama meedá, íná picutácuéca núa yàacàsi ìwalínápiná meedá.

²⁷ Picácué máini cáinináca piicáca piyáacaléwa cháí èeri irìcu imáalàapínacáináwa meedá caquialéta yái yàacàsica. Néese, iwàwacutácué cawènírica piicáca yái yàacàsica yèerica picáuca càníiri imáalàawa, yái Dios yúuleca nuèripínácuéca pirí, núa asìali Dios néeséerica. Yácáiná Núaniri Dios idéca imàacaca nudèniaca nuchàiniwa nùacaténácué picáuca càníiri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese náimaca Jesús irí:

—¿Càinásica iwàwacutá wamànica wamànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná? —náimaca.

²⁹ Jesús íimaca nalí:

—Dios iwàwacué peebáidaca nutàacái, núa wenàiwica Dios ibànuèrica —íimaca yái Jesúsca.

³⁰ Néese nasutáca néemlawani:

—¿Càiríná wawàsi áiba wenàiwica cà míri idé imànica pimàníripiná waicá yéewanápiná weebáidaca pitàacái? ¿Càinásica píalimá pimànica?

³¹ Wàawirináimi nayáacaté pan nacáiri èeri imanùbaca ípidenéericaté maná nèepunícaalítéwa manacúali yùucubàa càinàwàiri, càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái Salmos irícu: ‘Imàacacaté pan nacáiri yúuwàacawa chènuníise èeri imanùbaca nayáapiná’, càì profeta itànàacaté Moisés iináwaná ìwali —náimaca.

³² Jesús íimaca nalí:

—Péemlacué cayába, Moisés càmitaté yàa nayáapiná pan chènuníiséeri. Yácata Núaniri Dios yèericaté nalíni, èeri imanùbaca, quéwa siùcáisede yàacué pírí yái báisíiri yàacàsi chènuníiséerica.

³³ Núacata yái Dios yúule cáurica Dios yèericuéca pírí, núa irícuèericawa chènuníise, yá nùaca nacáuca cà míri imáalàawa níái èeri mìnánáica —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese nasutácani:

—Uwé, pìà wayáa yái yàacàsica mamáalàacata —náimaca.

³⁵ Jesús íimaca nalí:

—Núacata yái yàacàsica yèerica wenàiwicanái icáuca cà míri imáalàawa. Ewita piyáacáanítacué piyáacaléwa èeri irícuíri yàacàsi, càicáaníta máapitacué pía àniwa, macàlacué nacái

piwàwa àniwa. Quéwacué peebáidacaalí nulí, pimànicaalícué nacái càide iyúwa nuwàwáaná, yásí matuíbanáícuéca piwàwa Dios yáapicha càiripináta, càide iyúwa casímáiná wenàiwica cà míiyéica máapi, cà míiyéi nacái macàla iwàwa.

³⁶ Quéwa nudéca nucàlidacuéca piríni, éwitacué piicácaáníta yái numàníríca, càicáanítacué càmita peebáida nutàacái mamáalàacata.

³⁷ Cawinácaalí Núaniri Dios imàaquéeyéica nùasunáipiná, níata yeebáidapiná nutàacái. Néese macáita yeebáidéeyéica nutàacái, canácatáita núuca nuíchawa nía.

³⁸ Càmita nùanàa chènuníse numànicaténá meedá iyúwa nuwàwáaná. Néese nudéca nùanàaca numànicaténá càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa.

³⁹ Núaniri Dios yái ibànuèrica núa càmita iwàwa yúucacawa nuícha abéeri nùasu wenàiwicanái yéená, Dios imàaquéeyéica yeebáidaca nutàacái. Néese Dios iwàwa numichàidaca nía yéetácáisi ícha èri imáalàacaalípináwa.

⁴⁰ Yácáiná Núaniri Dios iwàwa nadènìaca nacáucawa cà míiri imáalàawa Dios yáapicha macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Dios írica núa, yeebáidéeyéi nacái nutàacái. Néese numichàidapiná níawa yéetácáisi ícha èri imáalàacaalípináwa — ímaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese níai judío íiwacanánáica nadàbaca natàaníca báawéeri iyú Jesús ìwali ímacáináte: “Núacata yái Dios yúuleca chènuníséeri Dios yèericuéca pirí, nùacaténácué picáuca cà míiri imáalàawa”, ímaca.

⁴² Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Yácata Jesús meedá, yái José ìirimica! Wáalíaca waicáca isèenái, yáanirimi, yáatúa nacái. ¡Chìwaca meedá yái icàlidacáiná iricùacasawa chènuníise! — náimaca.

⁴³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Picácué càì pitàaní piríwáaca.

⁴⁴ Abéerita Núaniri Dios imàaquéeri wenàiwica neebáidaca nutàacái, yéewanápiná nùasu wenàiwicaca nía. Yá numichàidapiná níawa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa.

⁴⁵ Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Càité íimaca: ‘Dios yéewáidapiná macái wenàiwica’, càì itànàaca. Iná yéewa macáita yéemièyéica Núaniri Dios itàacái, yéewáidéeyéi nacáíwa ìwali, neebáidapiná nutàacáíwa.

⁴⁶ “Canácatàacá áiba nuícha iiquéeri Núaniri Dios. Abéerita núa, yái Dios ibànuèrica chènuníise, nudéca nuicácani.

⁴⁷ Péemiácué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái idènlaca siúcáisede icáucawa càímíri imáalàawa.

⁴⁸ Núacata yái yàacàsica yèerica wenàiwica icáuca càímíri imáalàawa.

⁴⁹ Plawirináimicué nayáacaté nayáacaléwa èeri imanùbaca, yái pan nacáirica íipidenéericaté maná Dios ibànuèricaté nalí chènuníise idècunitàacá nèepunicawa manacúali yùucubàa càinàwàiri. Nayáacaté maná èeri imanùbaca, quéwa béeyéicaalíté nía, yaté néetácawa càide iyúwa macái èeri mìnánái yéetánáwa.

⁵⁰ Quéwa nucàlidacué pirí nùwaliwa, núacata yái yàacàsica iricùericawa chènuníise: Cawinácaalí wenàiwica iyéerica yái yàacàsica, ìyapiná càiripináta Dios yáapicha.

51 Núacata yái yàacàsi cáurica iricuèricawa chènuníse: Cawinácaalí iyéerica yái yàacàsi cáurica, idènipiná icáucawa cà míri imáalàawa Dios yáapicha. Yái yàacàsi nuèripináca nalí, yácata nuiná yái. Yá numàacapiná nuináwa nuétácaténáwa yéewanápiná èeri mìnánái nadènlaca nacáucawa cà míri imáalàawa Dios yáapicha — ímaca yái Jesúsca yéewáidacaténá nía imàacáanápínaté icáucawa.

52 Néese níái judío íiwacanánáica nadàbaca natàaníca nalíwáaca chàinisíri iyú. Yá néemíanícawa, náimaca nalíwáaca:

— ¡Canáca yéewaná yàaca wayáa iináwa yái asíalica!
— náimaca.

53 Jesús ímaca nalí:

— Péemíacué cayábani, cà micaalícué piyáa nuiná, núa asíali Dios néeséerica, cà micaalícué nacái píira nuíraná, cà mitacué pidènipiná picáucawa cà míri imáalàawa.

54 Cawinácaalí iyéerica nuiná, ìiréeri nacái nuíraná, idènlaca siúcáisede icáucawa cà míri imáalàawa; néese numichàidapínácani yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa.

55 Cayábéeri yàacàsi yái nuináca. Cayábéeri nacái nuíraná wenàiwica ìirapiná.

56 Cawinácaalí iyéeri nuiná, ìiréeri nacái nuíraná, ìyaca abédanamata núapicha, núa nacái nùyaca abédanamata yáapicha.

57 Núaniri Dios yái ibànuèrica núa ìyaca càiripináta. Núa nacái nùyaca càiripináta Núaniricáiná yàaca nucáuca. Càita nacái cawinácaalí iyéerica nuiná, yá nùaca nacái icáuca cà míri imáalàawa.

58 Nucàlidacué pirí nùwaliwa yái yàacàsica iricuèricawa chènuníse. Yái yàacàsica

càmíricata càide iyúwa maná yái pan nacáirica pìawirináimi iyéericatécué, quéwaté béeyéicaalí nía, yá néetácatéwa càmicáiná yéewa maná yàaca nacáuca cà míri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí iyéerica yái yàacàsica nuèripináca irí, idènapiná icáucawa cà míri imáalàawa —cài Jesús icàlidaca nalí comparación, yéewáidacaténá nía iwàwacutáanápináté imàacaca icáucawa yéewacaténá yàasu wenàiwica nadèniaca nacáucawa cà míri imáalàawa.

⁵⁹ Càité Jesús yéewáidaca judiónái nàwacáidáyacacaalítéwa néewáidacàalu irícuwa Capernaum ìyacàlená néeni.

Palabras de vida eterna

⁶⁰ Néeseté manùbéeyéi néená níái yèepuníiyéicatéwa Jesús yáapicha quéechatécáwa, idécanáamité néemíaca Jesús itàacái yéewáidéerica iyú nía, yá náimaca nalíwáaca:

—Máiní càulenáca weebáidaca yái tàacáisi icàlidéerica walí. ¡Càmita wawàwa weebáidaca itàacái! —náimàaca.

⁶¹ Quéwa Jesús yáalíacawa natàaníca báawéeri iyú itàacái ìwali. Yá íimaca nalí:

—¿Cánácué báawa péemíacani, yái nucàlidéericuéca pirí?

⁶² Néese, ¿càinásicué píináidacawa piicácaalícué núa, asìali Dios néeséerica, numichàacawa chènuniré àniwa, aléera nùyacataléca bàaluité?

⁶³ Abéerita Espíritu Santo yèeri wenàiwica icáuca cà míri imáalàawa. Canácaalí Espíritu Santotá, yásí canéerica iwèni meedá yái nuinácatá. Yái comparación nucàlidéericuéca pirí yàacàsi ìwali íimáanáca Espíritu Santo yàacuéca picáuca cà míri

imáalàawa peebáidacaalícué nutàacái báisíiri iyú. Càmita ímáaná iwàwacutácué piyáaca nuinásíwa.

⁶⁴ Quéwa nàyaca abénaméeyéi pèewi càmiyéipiná idènià icáucawa càmiiri imáalàawa càmicáiná neebáida nutàacái —ímaca yái Jesúsca. Càì Jesús ímaca yácáiná idàbacatáiseté imáidaca yéewáidacalénáíwa quéechatécáwa, yáté yáaliacawa cawinácaalí nía càmiyéipinácaté yeebáida itàacái, yáalía nacáíwa chánácaalí wééná itéeripinácaté Jesús yúuwidenáí náibàacaténáni.

⁶⁵ Néese Jesús ímaca nalí nacái:

—Iná nudéca nucàlidacuéca piríni canácata yáaliméeri nùasu wenàiwicapiná càmicaalícáwa Núaniri Dios imàaca yeebáidaca nutàacái —ímaca yái Jesúsca.

⁶⁶ Néese madécaná néená níái yèepuníyéicatéwa quéechatécáwa Jesús yáapicha nèepùacawa ícha. Càmita quirínama nàacawa yáapicha.

⁶⁷ Néese Jesús isutáca yémìawa wía, wía yéewáidacaléca, doce wamanùbaca. Yá ímaca walí:

—¿Néenicué nacái pía yèeyéipináta nacáíwa? — ímaca yái Jesúsca.

⁶⁸ Quéwa Simón Pedro ímaca irí:

—Wáiwacali, canácata áiba yéewáidéeri wía. Abéerita pía icàlidéeri walí càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wadèniacaténá wacáucawa càmiiri imáalàawa.

⁶⁹ Weebáidaca pitàacái. Wáalíaca nacái mabáyawanéeri Mesíasca pía, yái wacuèrináca, yái cáuri Dios Iirica —ímaca yái Pedroca.

⁷⁰ Jesús ímaca walí:

—Nudéca nuedácuéca píá, píacué docéeyéica imanùbaca. Quéwa abéeri péenácué Satanás yàasu —íimaca yái Jesúsca.

⁷¹ Càité Jesús icàlidaca Judas ìwali, yái Simón Iscariote ìrimi. Ewita abéeri wéenácáanítani, wía yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càicáaníta Judas itéenápínacaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni.

7

Los hermanos de Jesús no creían en él

¹ Néese Jesús yèepunícatéwa Galilea yàasu cáli íinatabàa. Càmitaté iwàwa iyaca Judea yàasu cáli íinata, níacáiná judío íiwacanánái nawàwacaté nanúacani.

² Quéwa mawiénícaté judíonái yàasu culto abéeri semanéerica íipidenéeri Enramadas, nàyacaténáté capìima irìcu.

³ Iná Jesús yéénánái náimaca irí:

—Píca piyamáawa cháí, néese píawa Judea yàasu cáli néré yéewacaténá píasu wenàiwica iyéeyéica néeni naicáca yái pímaníricasa cànírica áiba wenàiwica idé imànica.

⁴ Aiba iwàwacaalí manùba wenàiwica náalía naicácani, néese càmita imàni wawàsi ibàacanéeri iyú. Báisícaalí píalimá pímanica yái cànírica wenàiwica idé imànica, yá iwàwacutá pímanicani manùba wenàiwica yàacuésemi —náimaca.

⁵ Càica Jesús yéénánái icàlidaca írini, càmicáiná nacái neebáida irí.

⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmitàacá nuénáiwaná yàanàa, quéwacué píalimá píibaidaca píasu wawàsiwa macái èeri imanùbaca.

⁷ Aibanái èeri mìnánái càmiyéica yeebáida nutàacái càmitacué yéewa báawaca naicáca pía, quéwa báawaca naicáca núa numàacacáiná náaliácawa nabáyawaná ìwaliwa.

⁸ Pìacuéwa culto néré, núa quéwa càmitàacá nùawa siùca, càmicáinátàacá nuénáiwana yàanàa cayába — íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese idécanáami càì icàlidaca nalíni, yá Jesús iyamáacawa náicha Galilea yàasu cáli néré.

Jesús en la fiesta de las Enramadas

¹⁰ Néeseté idécanáami Jesús yéenanái yàacawa, yá Jesús yàacawa nacái Jerusalén iyacàlená nérépiná. Càmita quéwa yàawa manùba wenàiwica yáapicha; yàacawa batéwa ibàacanéri iyú.

¹¹ Néese judío íiwacanánái nacutàcani culto yaalí, Jerusalén iyacàlená irìcu. Yá nasutáidaca néemìawa wenàiwicanái:

—¿Alénásica yáara asàlica? —náimaca.

¹² Nía nacái wenàiwicaca natàaníca ibàacanéri iyú nalíwáaca Jesús ìwali: “Cayábéeri íiwitáise”, náimaca. Quéwa áibanái náimaca: “Càmírita cayába, ichiwáidacáiná wenàiwica meedá”, náimaca.

¹³ Quéwa macáita natàaníca Jesús ìwali ibàacanéri iyú cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái, níái báawéyéica iicáca Jesús.

¹⁴ Idècunitàacá namànica culto semana ìwallabàacatái, yaté Jesús iwàlùacawa templo iriculé. Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré.

¹⁵ Níái judío íiwacanánáica náináidacawa manuísíwata néemìaca Jesús yéewáidáaná. Yá náimaca ìwali:

—¡Canéeri iwèni meedá yàasu tàacáisi càmicáináté yéewáidawa wàasu escuela irìcu! —námaca nawènúadacaténá wenàiwica íiwitáise Jesús ícha.

¹⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—Yái nuéwáidéericuéca pía ìwali càníirita nùasu tàacáisi. Nucàlidacué pirí yàasu tàacáisi yái Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa.

¹⁷ Aibacaalí iwàwa imànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí yáaliacawa nuéwáidaca nía Dios yàasu tàacáisi iyú; náalía nacáwa càmita nuéwáida nía nùasu tàacáisi iyúwa meedá.

¹⁸ Cawinácaalí itàanírica íiwitáise iyúwa meedá iwàwa wenàiwicanái yàaca íimíétacaná, quéwa núa iwàwéeri wenàiwicanái yàaca Núaniri Dios íimíétacaná, yái ibànuèrica núa. Iná nutàanica báisíiri iyú, núacáináta yái báisírica, càmita nacái nuchìwa.

¹⁹ “Profeta Moisés icàlidacaté piawirináimicué iríni càinácaalí Dios iwàwáanácué pimànica. Quéwa canácatacué pèewi áiba imànírica càide iyúwa Dios iwàwáaná. ¿Cánácué piwàwa pinúaca núa? —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese níái wenàiwicanáica námaca irí:

—¡Demonio ìyaca piwàwalìcu idacuèri píiwitáise, íná máiwitáiseca pía meedá! ¡Canácata iwàwéeri inúaca pía! —námaca.

²¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Macáitacué pínáidacawa manuísíwata piicáidaca yái numàníricaté áiba sábado bàaluité piyamáidacatáicuécawa, nuchùnìacaalíte cáuláiquéeri asìali, íná báawacuéca piicáca núa numànicáiná yái wawàsi píiméericuéca ìwali

càmíricasa Dios imàaca wamànica sábadu irícu judiónái iyamáidacatáicawa.

²² Quéwa Dios imàacaca wáibaidaca sábadu irícu iwàwacutácaalí wamànica áiba cayábéeri wawàsi Dios ichùulièrica wamànica. Càita iyaca circuncisiónca. Profeta Moisés yéewáidacaté nía circuncisión ìwali, càide iyúwaté wàawirináimi imànínaté circuncisión néenibe aslanái iríwa madécaná camuí Moisés ipíchawáise. Yái Moisés yéewáidacaté nía iwàwacutáanacué pimànica circuncisión sùmài irí abéeri semana idénáami imusúaca iicá èeri éwita iyacáaníta sábadu piyamáidacatáicuécawa. Iná pimànicuéca circuncisión péenibe aslanái iríwa càinácaalí èeri iwàwacutácatáicué pimànicani, yéewacaténacué pimànica machacàníiri iyú càide iyúwa Dios ichùullianá.

²³ Càita pimànicuéca càide iyúwa profeta Moisés ichùullianá wàawirináimi Dios inùmalicuíse, yá pimànicuéca circuncisión péenibe aslanái iríwa éwitacué iwàwacutácaaníta pimànicani sábadu irícu wayamáidacatáicawa, idènìacaalí abéeri semana yái sùmàica. Néese, ¿cánacué báawa piwàwa núapicha ìwalíse yái nuchùnìanáca macái iiná yáara asialica cáuláiquéerimica sábadu piyamáidacatáicuécawa?

²⁴ Picácué picháawàa wenàiwica iináwaná ìwali ipíchawáisecué píalía nàwali cayába càinácaalí namàníiná. Iwàwacutácué píináidacawa cáalíacáiri iyú ipíchawáise picàlidacuéca naináwaná ìwali. Néese, pitàanicué báisíiri iyú —ímaca yái Jesúsca.

Jesús habla de su origen

25 Idécanaámíté néemìaca Jesús ímáaná, néese abénaméeyéi iyéeyéica Jerusalén iyacàlená néeni nadàbaca náimaca nalíwáaca:

—¡Yácata Jesús, yái aslali judío íiwacanánái nacutéerica nanúacaténái!

26 Piicácué yái, itàaníca iyúwa iwàwáaná itàaníca macái wenàiwica yàacuésemi, quéwa wáiwacanánái càmita nàalàa cachàiníri iyúni. Cawàwanáta wáiwacanánái nàináidacawa ìwali Mesíascani, wacuèrinápiná wía judíoca, Dios ibànuèrica walí.

27 Quéwa càmita yéewa Mesíascani, wáaliacáináwa ácatáiséericaalí yái asíalica, quéwa Mesías yàanàacaalípiná, yá canáca yáaliéripiná ìwali síisáanéericaalíni —náimaca.

28 Idècunitàacá Jesús yéewáidaca wenàiwica templo irìcu, yá yéemìaca yái náiméerica ìwali. Néese Jesús íimaca cachàiníri iyú:

—Piyúunáidacuéca píalíacawa nùwali. Piyúunáidacué nacái píalíacawa síisáanéericaalí núa. Quéwa càmita nùanàa numànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná, néese nudéca nùanàaca Dios ibànùacáiná núa, yái Dios báisírira, càmíiricué píalía ìwali.

29 Núalíaca Dios ìwali nùanàacáiná yàatanáise. Ibànùa nacái núa néese —íimaca yái Jesúsca.

30 Néese judío íiwacanánái nawàwa náucaca Jesús presoíyéi ibànàliculé, quéwa càmítaté náibàani càmícáinátàacá Jesús yéenáiwaná yàanàa nanúacatáipinácaténi.

31 Quéwa madécaná wenàiwica neebáidaca Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí. Yá náimaca nalíwáaca:

—Iwàwacutá Mesíascani yái asìalica imànicáiná macái íiwitáaná yái cà mírica áiba wenàiwica idé imànica càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi Mesías ìwali Dios inùmalicuise, yái Mesías yàanèripinácate icùacaténá wía, wía israelitaca —náimaca.

Los fariseos intentan arrestar a Jesús

³² Néseté abénaméeyéi fariseo néemìaca wenàiwicanái itàanica ibàacanéri iyú nalíwáaca Jesús ìwali. Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái yáapicha nabànùaca nàasu úwináywa icuèyéica templo náibàacaténá Jesús náucáanápínáni presoíyéi ibànaliculé.

³³ Iná Jesús íimaca:

—Nùyacué pèewi achúma èerita. Néese nuèpùacawa Dios yàataléwa yái ibànuericaté núa.

³⁴ Néese picutápinácué núawa, quéwacué càmita pidé pianàaca núawa càmicáinácué yéewa pianàaca néré nùyacatalépináca —íimaca yái Jesúsca.

³⁵ Néese judíonái náimaca nasutáca néemìawa níawáaca:

—¿Alénásica yàawa yái asìalica càmicatalépinácasa wadé wàanàacani? Cawàwanáta yàacawa wéenanái yàatalé iyéeyéica cà míyéi judío yèewiré yéewáidacaténá cà míyéi judío. Quéwa canápináta meedá yàacawa, càmicáiná neebáida itàacái.

³⁶ ¿Cáinásica íimáaná? ‘Picutápinácué núawa quéwacué càmita pidé pianàaca núawa càmicáinácué yéewa pianàaca néré nùyacatalépináca’, càì íimaca — náimaca, naicáanica Jesús iquíniná.

Ríos de agua viva

³⁷ Aiba èerité namáalàidáanápíná namànica culto, máiníri iwàwacutácawa nalí yái èerica. Yá Jesús ibàlùacawa nàacuésemi, yá ímaca cachàiníri iyú, icàlidaca nalí comparación:

—Piwàwacaalícué picáucawa cà míri imáalàawa càide iyúwa macàléeyéi iwàwa nawàwacaalí úni, néese peebáidacué nutàacái. Yásí nùacué picáuca cà míri imáalàawa, càide iyúwa wàacaalí nàiraca úni, cawinácaalí macàléeyéica iwàwa.

³⁸ Càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profeta itànèericaté Dios inùmaliçuise, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéerica nutàacái, idènapíná cáuri úni iwàwalícuwa, yái úni cáurica yèerica icáuca cà míri imáalàawa càide iyúwa cayábéeri únibàa depuúwéeri canácatáita chuúni —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Jesús icàlidaca nalí yái comparaciónca yéewáidacaténá nía Espíritu Santo iwali, yái icuèripinacaté náiwitáise cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yái úni cáurica ímáanáca càicanide iyúwa Espíritu Santo. Quéwa néenialíté càmitàacá Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri irìculé càmicáinátécá Jesús yéetáwa, càmicaalítécá nacái imichàawa chènuniré iyacaténá cáimiétacanéri iyú Dios yáapicha. Ináté càmitàacá yéewa Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri irìculé.

División entre la gente

⁴⁰ Néeseté abénaméeyéi néená níái wenàiwicaca idécanámi néemìaca Jesús itàacái, yá náimaca:

—Báisícata profetacani yái Jesúsca, càide iyúwa profeta Moisés itànàanáté tàacáisi profeta iwali yàanèripinacaté yéewáidacaténá wía —náimaca.

⁴¹ Aibanái ímaca:

—Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanái íima:

—Càmita yéewa wacuèrinápiná Mesías yàanàaca Galilea yàasu cáli néese.

⁴² Iwàwacutá rey David itaquérinámicaní yái Mesíasca, càide iyúwaté Dios itàacái íimáaná profetanái itànèericaté. Iwàwacutá nacái imusúaca iicá èeri Belén iyacàlená iricu, yái yàcaléca David imusúacatalécaté iicá èeri. Quéwa yái asìalica Jesús, Nazaret iyacàlená néesèeri meedá. Iná càmita yéewa Mesíascani —náimaca, càmicáinaté néemìa Jesús iináwaná ìwali imusúacaté iicá èeri Belén iyacàlená iricu, rey David itaquérinámi nacáicani, yái Jesúsca.

⁴³ Càita náináidacawa Jesús ìwali, íná càmita abédanama náiwitáise náapichawáaca níái wenàiwicaca.

⁴⁴ Aibanái nawàwa náibàacani quéwa càmítaté náibàani.

Las autoridades no creían en Jesús

⁴⁵ Néeseté úwinái icuèyéica templo nèepùacawa fariseonái yàatalé, sacerdote íiwacanánái nacái. Yá náimaca úwinái írí:

—¿Cánacué càmita pité néeseni? —náimaca.

⁴⁶ Néese úwinái íimaca nalí:

—¿Canátàacá áiba wenàiwica itàanírìca àta siùca nacáide càide iyúwa itàaníná yáara asìalica! —náimaca.

⁴⁷ Néese fariseonái náimaca nalí:

—¿Pimàacasicué ichìwáidaca pía nacái càide iyúwa ichìwáidáaná áibanái?

⁴⁸ Canácata wéená wía náiwacanánáica, wía nacái fariseoca, canácata wéená yeebáidéeri itàacái.

49 Quéwa áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái, canéeyéica iwèni meedá nía, càmiíyèi yáaliáwa Dios itàacái ìwali, Dios yúuquéeyéipiná íchawa meedá —námaca.

50 Néese Nicodemo yái fariseo ipáchiéricaté Jesús yàatalé áiba catá ìyaca néeni fariseonái yèewi, judío íiwacanánái nacái. Yá Nicodemo íimaca nalí:

51 —Dios itàacái càmita ibatàa wanúaca wenàiwica àta wéemìacataléta icàlidaca iináwanáwa, wáaliacáténáwa ìwali yái imànínáca —ímaca yái Nicodemoca.

52 Néese námaca Nicodemo irí:

—¿Píatasica Galilea yàasu cáli néeséeri nacái? Pitàaníca máiwitáiséeri iyú meedá càide iyúwa canéeyéi iwèni Galilea yàasu cáli néeséeyéica. Pìa péewáidacawa Dios itàacái ìwali profetanái itànèricaté, yásí píaliacawa canáca profeta imusuéricatéwa Galilea yàasu cáli néese —námaca naimáichacáináté abénaméeyéi profeta nàanàacaté Galilea yàasu cáli néese.

53 Néese nèepùacawa macáita nacapèe néréwa.

8

La mujer adúltera

1 Quéwa Jesús yàacatéwa dúli néré ípidenéechúa Olivos, íimáanáca olivo inàlimaná.

2 Néese mapisáita àniwa amalácalí yàacawa naw-icáu, yá Jesús yèepùacawa templo néré. Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa yàatalé, yá Jesús yáawinacawa yéewáidacáténá nía.

3 Néese abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irícu, fariseonái nacái natéca inanái Jesús yàatalé, abéechúa inanái canìríchúa. Nàanàacaté

úa idècunitàacá uimáca áiba asìali yáapicha càmfírìca unìrisíwa. Yá nabàlùadaca úa nàacuésemi níái iyéeyéica néeni.

⁴ Yá náimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wenàiwica, wadéca wàanàaca úái inanáica idècunitàacá uimáca áiba asìali yáapicha càmfírìca unìrisíwa.

⁵ Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalìcuíse íimaca iwàwacutáanápíná wanúaca úa íba iyú cawinácaalí inanái iiméechúaca áiba asìali yáapicha càmfírìca unìrisíwa. Néeni pía, ¿càinásica píimaca ùwali úái inanáica? —náimaca.

⁶ Nasutáca néemìawa Jesús yéewanápíná náalimáidaca naicáwa Jesús nacháawàacaténá iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Néese Jesús yáawiacawa itànàaca cáli ìwali icáapi ipùata iyúwa.

⁷ Quéwa nasutáca néemìawa Jesús mamáalàacata. Néese Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa, yá íimaca nalí:

—Néeni, cawinácaalícué péenáquéi mabáyawanéeri, yásí iwàwacutá idàbaca inúaca úa íba iyú —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Jesús yáawiacawa itànàaca cáli ìwali àniwa icáapi ipùata iyúwa.

⁹ Quéwa idécanáami néemìacani, yá nadàbaca nawàwalica macái báawéeri namàníirica, Dios imàacacáiná nawàwalica nabáyawanáwa. Yá nàacawa náicha abéerinamata namanùbaca iyúwa. Níái béeyéica náicha canánama, yá idàbaca nàacawa náicha quéechacáwa, néese ùuculiyéi nàacawa náicha. Idécanáamité fariseonái macáita nèepùacawa náicha, yá Jesús ibàlùacawa

machacànita àniwa. Yá iicáca úái inanáica ibàluèchúacawa abéechúata.

¹⁰ Néese Jesús isutáca yéemìawa úa:

—¿Néeni níái icháawèyeyéica piináwaná ìwali?
¿Canátasica iwàwéeri inúaca pía pibáyawaná ìwalísewa? —ímaca yái Jesúsca.

¹¹ Néese úumaca Jesús irí:

—Nuíwacali, canácata iwàwéeri yùuwichàidaca núa
—úumaca. Néese Jesús ímaca ulí:

—Uwé, núa nacái càmita nùuwichàida pía. Siùcade
piawa, picá pimàni pibáyawanáwa àniwa —ímaca yái
Jesúsca.

Jesús, la luz del mundo

¹² Néeseté wenàiwicanái ìwacáidáyacacawa Jesús
yàatalé àniwa, yá ímaca nalí:

—Péemìacué comparación: Càica núade iyúwa
camalási cháí èeri irícu nuéwáidacáiná èeri mīnanái
náalíacaténá Dios ìwali. Cawinácaalí yeebáidéeyéica
nutàacái càmita nèepuníwa catéeri náiwitáise
yáapichawa iyúwa wenàiwica càmíiyéica yáalía
Dios ìwali, íná càmita namàni mamáalàacata
nabáyawanáwa. Néese, amaláca numànica
náiwitáise, náalíacaténá Dios ìwali, nùacáiná nacáuca
càmíiri imáalàawa —ímaca yái Jesúsca.

¹³ Néese fariseonái náimaca Jesús irí:

—Canéeri iwèni meedá pitàacái picàlidacáiná pi-
ináwaná ìwaliwata, íná caná yéewaná wenàiwica
yáalíacawa asáísí báisícaalíni —náimaca.

¹⁴ Jesús ímaca nalí:

—Cawèníriquéi yái nucàlidéerica éwita
nucàlidacáaníta nuináwaná ìwaliwani, núalíacáináwa
sísáanácaalí nùanàa, núalía nacáywa alénácaalípiná

nùawa. Quéwa càmitacué píalíawa síisáanácaalí nùanàaca, alénácaalí nacái nùapináwa.

¹⁵ Pidécuéca píimaca áibanái ìwali iwàwacutáanása Dios yùuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalísewa. Quéwa píináidacuéca meedáwa èeri mìnánái íiwitáise iyú. Néese càmita càì nuínáidacawa. Càmita nacái nuémìà naináwaná ìwali cháì èeri írìcu nùuwichàidacaténá nía.

¹⁶ Quéwa núumacaalí siùca nàwalitá iwàwacutáaná nùuwichàidaca níatá, yásí nùuwichàidaca nía machacàníiri iyútá, càmicáiná nuínáidawa nulínáamitawa nùuwichàidáanápíná níatá, néese nuínáidacawa abédanamata Núaniri Dios yáapichawa càide iyúwa iwàwáaná.

¹⁷ Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté bàaluté íimaca: Abédanamacaalí pucháiba wenàiwica íiwitáise náapichawáaca nacàlidáanápíná áibanái íináwaná ìwali, yásí cawènica natàacái.

¹⁸ Uwé, nàyaca pucháiba icàlidéeyéica nuináwaná ìwali cawinácaalí núa: Núacata icàlidéerica nuináwaná ìwaliwa, yácata nacái Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa, icàlida nacái nuináwaná ìwali cawinácaalí núa. Yá abédanamacata wáiwitáise wáapichawáaca, íná yéewa cawèníirica wataacái pucháibacáiná wía —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese náimaca Jesús irí:

—Wadéca wéemlaca piináwaná ìwali càmita píalíawa cawinácaalíté píanirimica —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núalíacawa càmitacué píalíawa cawinácaalí núa, càiná nacái nuíwitáise. Núalíacawa nacái càmitacué píalía Núaniri Dios ìwali. Píalíacaalícuéwa cawinácaalí núatá, yá píalíacuécawa nacái Núaniri Dios

ìwalitá —íimaca yái Jesúsca.

20 Càité Jesús íimaca idècunitàacá yéewáidaca wenàiwicanái templo irícu, mawiénita ofrenda yàalu irí náucacataléca nàasu platawa namàaquéericaté Dios irípiná ofrenda iyú. Quéwa càmitaté náibàani càmicáinatécáwa Jesús yéenáiwana yàanàa nanúacatáipináténi.

“A donde yo voy, ustedes no pueden ir”

21 Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa, níái judío íiwacanánáica:

—Yá nùacawa mesúnamáita, néese picutápinácué núawa, nuwasàacaténácué pía yùuwichàacáisi íicha, quéwa càmitacué pidé pianàaca núa, íná péetápinácuécawa méetàuculé Dios íicha pibáyawaná yáapichacuéwa. Nùacawa aléera canácatalépináca yéewanácué piwàlùacawa —íimaca yái Jesúsca.

22 Néese judío íiwacanánái náimaca nalíwáaca:

—Cawàwanáta inúapináca yáawawa íná càì íimaca yàanápináwa alénácaalí caná yéewaná wawàlùacawa —náimaca naicáaníca Jesús iquíniná.

23 Néese Jesús íimaca nalí:

—Eeri mìnanáicuéca pía, quéwa núaquéi chènuníiséeri. Piyacuéca cháì èeri irícu quéwa càmita èeri mìnali núa.

24 Iná nudéca núumacuéca pírí péetáanápináca méetàuculé Dios íicha pibáyawaná yáapichawa. Càmicáalícué peebáida iyúwa núumáanácué pírí cawinácaalí núa, yásí péetácuécawa pibáyawaná yáapichawa —íimaca yái Jesúsca.

25 Néese náimaca Jesús irí:

—¿Cawiná píá? —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Nudàbacaalíté nuéwáidaca wenàiwica, nucàlidacatécué piríni mamáalàacata nuináwanáwa cawinácaalí núa. Siùcade canápináta meedá nutàanícuéca píapicha càmicáinácué piwàwa peebáidaca nutàacái.

²⁶ Iyaca madécaná wawàsi nucàlidacaténácué pirí péemàcaténácué pibáyawaná ìwaliwa. Quéwa yái ibànuèrica núa itàaníca báisíiri iyú, yá nacái tàacáisi nucàlidéerica èeri mìnánái irí yácata tàacáisi nuémièrica icàlidaca, yái ibànuèrica núa —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Quéwa níái judío íiwacanánáica càmita náalíawa Jesús icàlidaca iyaca Yáaniri Dios ìwaliwa.

²⁸ Iná Jesús íimaca nalí:

—Pimichàidacaalípinácué núa cruz ìwali pinúacaténácué núa, núa asìali Dios néeséerica, yásí píalíacuécawa nùwali núacata yái càide iyúwacué núumáaná pirí. Píalíapínácué nacáiwa càmita numàni wawàsi nulínáamitawa, néese, nucàlidaca càide iyúwa Núaniri Dios yéewáidáaná núa.

²⁹ Yái Núaniri Dios ibànuèrica núa iyaca núapicha. Càmita Núaniri imàaca núa abéerita numànicáiná mamáalàacata càide iyúwa iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

³⁰ Jesús idécanáami càì íimaca, yá madécaná wenàiwica neebáidaca itàacái.

Los hijos de Dios y los esclavos del pecado

³¹ Néeseté Jesús íimaca nalí abénaméeyéi judío icàlidéeyéica neebáidáanása itàacái:

—Peebáidacaalícué mamáalàacata nutàacái pimànicaténácué càide iyúwa nuchùullanácué píá, yásí nuéwáidacalécuéca píá báisíiri iyú.

³² Yásí píaliacuécawa ìwali yái nutàacái báisírìca. Yá nutàacái báisírìca iwasàapínacué píawa —íimaca yái Jesúsca.

³³ Náimaca irí:

—Wíaquéi Abraham itaquénáinámi, canácatáita áibanái yàasu wenàiwica wía. ¡Canáca yéewaná píimaca walí piwasàanápínása wíawa! —náimaca.

³⁴ Jesús íimaca nalí:

—Péemìacué cayába, cawinácaalí imàníiyéica ibáyawanáwa mamáalàacata, namànica meedá càide iyúwa nabáyawaná ichùulianá nía, càide iyúwa áibanái wenàiwica íbaidáaná mawènìiri iyú náiwacali iríwa, yàasu wenàiwicacáiná nía.

³⁵ Náiwacali càmita íima yàasu wenàiwica ìwaliwa: ‘Nuénásàiriquéi’, càmita íima. Néese íimaca yéenibe ìwaliwa: ‘Nuìrica yái’, càì íimaca.

³⁶ Iná núa Dios lírica, nuwasàacaalícué pía pibáyawaná íchawa, yásí càmitacué iwàwacutá pimànica càide iyúwa pibáyawaná ichùulianácué pía, Dios yéenibecáinácué pía báisíta.

³⁷ Núalíacawa Abraham itaquénáinámícuéca pía, quéwa piwàwacué pinúaca núa càmicáinácué peebáida nutàacái.

³⁸ Nucàlidacué pírì ìwali yái báisírì tàacáisica Núaniri Dios yásáidéerica nulí. Quéwa núalíacawa pimànicuéca càide iyúwa píaniri íimáanácué pírì — íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Náimaca Jesús irí:

—Abrahamquéi wàawirimica, canáca áiba wáaniri —náimaca. Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Báisícaalícué Abraham itaquénáinámica pía piwàwalícuísewatá, yá pimànicuéca càide iyúwaté Abraham imàníínátá.

⁴⁰ Quéwa éwita nucàlidacáanítacué pirí báisiri iyúni càide iyúwa Dios yéewáidáaná núa, càicáaníta piwàwacué pinúaca núa meedá. ¿Càmítaté Abraham iwàwa inúaca wenàiwica Dios ibànuèyícaté Abraham yàatalé!

⁴¹ Pimànicuéca meedá càide iyúwa píaniri imàniná —ímaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús irí:

—Càmíiyéica wáatúa yéenibe úalani irìcuise wíaquéi. Wadènià abéerita Wáaniriwa wèerica icàaluíniná, yái Diosca. Càmita wáuca wáichawani wàacaténá ídolo cuwáiná yéenáiwaná icàaluíniná —náimaca.

⁴² Néese Jesús ímaca nalí:

—Báisícaalícué Diosquéi píaniricatá, yásí cáininácuéca piicáca núatá, Dios néeséericáiná núa, iyéerica cháí. Càmita nùanà nùasu wawàsi ìwaliwa meedá, néese Dioscata yái ibànuèrica núa numànicaténá càide iyúwa iwàwáaná.

⁴³ ¿Cánácué càmita píalimá píalíaca péemlaca yái nucàlidéericuéca pirí? Núalíacawa càmitacué meedá piwàwa peebáidaca nutàacái, íná càmitacué píalimá píalíaca péemlaca càinácaalí íimáaná.

⁴⁴ Píanirícué yácata Satanásca. Píacué nacái yàasu wenàiwicaca. Piwàwacué nacái pimànica càide iyúwa iwàwáaná. Satanás idéca iwàwaca inúaca wenàiwica mamáalàacata èeri idàbacatáisewa àta siùca nacáide. Càmita íináidawa báisiri tàacáisi iwali, báawacáiná Satanás iicácani. Itàaníca yáawamita chìwái mamáalàacata càide iyúwa íiwitáise iyáaná, cachìwéericáiná meedáni. Yácata chìwái yáanirica, yái Satanásca, imàcacáiná wenàiwica itàaníca chìwái.

45 Quéwa nucàlidacáinácué pirí báisíri tàacáisi, íná càmítacué peebáida nutàacái.

46 Macáitacué píalíacawa nùwali mabáyawanéerica núa. Nucàlidacué pirí báisíri iyúni, íná ¿cánácué càmíta peebáida nutàacái?

47 Dios yéenibe neebáidaca itàacái quéwa càmítacué Dios yéenibe pía, íná càmítacué piwàwa peebáidaca itàacái —ímaca yái Jesúsca.

Cristo existe desde antes de Abraham

48 Néese judío íiwacanánái náimaca Jesús irí:

—Báisíta wacàlidacaté pìwali machacàníri iyúni wáimacaalíté pìwali samaritanosàirica pía, càmíri judío ìiri meedá. Iyaca nacái demonio piwàwalìcu idacuèrica píiwitáise, íná máiwitáiseca pía meedá — náimaca.

49 Jesús íimaca nalí:

—Canáca demonio nuwàwalìcu. Yái numànírìca numànicani núasáidacaténá cayábéerica Núaniri Dios yéewanápiná wenàiwicanái yàaca icàaluíniná. Quéwa càmítacué piicá núa cáimiétaquéeri iyú.

50 Càmíta nucutá wenàiwica nacàlidacaténá cayábéeri nùwali, quéwa Núaniri Dios iwàwaca wenàiwicanái yàaca nulí cayábéeri, yá Dios yáasáidapiná cawinácaalí cabáyawanéeyéi.

51 Péemiacué cayábani, cawinácaalí wenàiwica imànírìca càide iyúwa nutàacái íimáaná, idènlaca siùcáisede icáucawa càmíri imáalàawa —ímaca yái Jesúsca.

52 Néese judío íiwacanánái íimaca irí:

—Siùca wáalíacawa báisíri iyú demonio iyaca piwàwalìcu. Néetácatéwa macáita profetaca icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmaliçuíse bàaluité, Abraham nacái yéetácatéwa. Néese, ¿cáná càì

píimaca: ‘Cawinácaalí imànírica càide iyúwa nutàacái íimáaná, idè̀̀aca siùcáisede icáucawa cà míiri imáalàawa’, cáná càì píimaca?

⁵³ ¡Pía cà míiri cachàini íicha yái wàawirimi Abrahamca! Abraham yéetácatéwa, nía nacái profetaca néetácatéwa nacái. Càmita yéewa cachàiníiri náicha pía. ¡Càmita máini cachàinírica pía càide iyúwa piyúunáidáaná! —námaca.

⁵⁴ Jesús íimaca nalí:

—Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa cayábéerica núatá, yásí canéerica iwèni meedátáni, yái nutàacáica. Quéwa Núaniri Dios icàlidaca nùwali cayábéerica núa, yácata Dios picàlidéericué ìwali Picuèrinásacué Dioscani.

⁵⁵ Quéwa càmitacué pialía Dios ìwali càinácaalí íiwitáise iyaca. Núacata yái yáaliérica Dios ìwali. Núumacaalí càmitasa núalía Dios ìwalitá, yásí nucàlidaca nuchìwawatá càide iyúwacué pía. Quéwa núalíaca Dios ìwali báisíiri iyú, nuebáida nacái càide iyúwa íimáaná.

⁵⁶ Pìawirimicué Abraham casímáica iwàwa bàaluté Dios imàacacáinaté Abraham yáaliacawa nuénáiwánápiná ìwali, nùanàcatáipinaté aléi èeri iriculé. Yaté Abraham yáaliacawa nùanàanápinaté, íná yéewa casíimáicaté Abraham iwàwa manuísíwata —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁷ Néese judío íiwacanánái námaca Jesús irí:

—Càmitàacá pidè̀̀a cincuenta camuí. Càmita yéewa pidé piicáca wàawirimi Abraham, Abrahamcáiná iyacaté néese siùca dos mil camuí —námaca.

⁵⁸ Jesús íimaca nalí:

—Péemiàcué cayábani, núacata yái iyéericaté càiripináta ipíchawáiseté Abraham imusúaca iicá èeri, núacáiná yái Diosca —ímaca yái Jesúsca icàlidacaténá iináwanáwa Diosceni, yái càmirica imáalàawa.

⁵⁹ Néese náibàaca íba nanúacaténá Jesús íba iyú quéwa Jesús ibàacawa náicha. Yá imusúacawa templo irìcuíse. Yá yàacawa manùbéyeyéi wenàiwica yèewibàa; càité Jesús ichàbacawa náicha.

9

Jesús da la vista a un hombre que nació ciego

¹ Néeseté Jesús idècunitàacá yèepunicawa áibalépiná wáapicha wía yéewáidacaléca, yá iicáca matuíri asìali. Quéwa yáta asáináni matuírita.

² Néese wasutáca wéemiawa Jesús, wía yéewáidacaléca. Wáimaca irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica imusúawa matuíri iyú yái asìalica? ¿Isèenái ibáyawaná ìwalíisesica càì matuíca yái asìalica, càmicaalí nacái, ibáyawaná ìwalíisetasicawa? —wáimaca.

³ Néese Jesús ímaca walí:

—Càmita ibáyawaná ìwalísewéera, càmita nacái isèenái ibáyawaná ìwalísewéera. Yái asìalica imusúacawa matuíri iyú yéewanápiná macái wenàiwica yáaliacawa Dios ichùnìacani, naicácaténá Dios cáimiétaquéri iyú.

⁴ Péemiàcué comparación: Iwàwacutá wenàiwica náibaidaca èeríapi idècunitàacá amaláca nawicáu. Catácaalí nàwali, yá càmita náalimá náibaidaca. Càita nacái iwàwacutácué wamànica cayábéeri siùca èeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái

ibànuèrica núa. Nuénáiwana yàanàaca mesúnamáita nuétácatáipináwa, néese càmita yéewa nuíbaidaca.

⁵ Idècunitàacá nùyaca cháí èeri irìcu, yá càica núade iyúwa camalási icànéeri wenàiwica ìwali, amalácáiná numànica náiwitáise náalícaténá Dios ìwali —ímaca yáí Jesúsca.

⁶ Néese Jesús idécanáami càì ímaca, néese yàapìsáidaca cáli yèewiré. Yá yèewìadaca cáli isàbecaténáni. Néese ipusúaca cáli matuíri ituí ímami ìwali.

⁷ Néese Jesús ímaca irí:

—Pia píibaca pituíwa úni yáaculé namusúadacatáiseca úni ípidenéeri Siloé náiquéericaté cáli yèewiré —ímaca yáí Jesúsca. (Yáí ípidenéerica Siloé ímáanáca: “Ibànuèri”.) Néese matuíri yàaca íibaca yáawawa néré. Néese idécanáami yèepùacawa icapèe néréwa, yá catuícani.

⁸ Néese áibanái wenàiwica matuírimi imanùbacaaná naicácani. Aibanái nacái náalíaca naicácani naicácaínaté isutáca plata wenàiwica íicha iwènìcaténaté iyáapináwa. Néese níái yáaliyéica iicácani nasutáca néemìlawa níawáaca:

—¿Càmitasica yáí asialica matuíri yáawinéericatéwa àyapu idùlepi isutácaténá plata wenàiwica íicha yéewanápiná iwènìlaca iyáapináwa? —náimaca.

⁹ Abénaméeyéi íima:

—Yácata yáí —náimaca. Aibanái náima:

—Càmíiri, áibacata yáí, quéwa càiride iyúwa iicácanáwa —náimaca. Quéwa yáí asialí ímaca:

—Núacata yáí matuírimica —ímaca.

¹⁰ Néese náimaca irí:

—¿Néeni? ¿Cáná yéewa catuíca píá? —náimaca.

¹¹ Yá ímaca nalí:

—Yáara asìali ípidenéerica Jesús yèewìadaca cáli yáawiruní yèewiwa. Yá ipusúaca cáli nutuí ímami ìwali, yá íimaca nulí: ‘Pìawa úni yàalu néré namusúadacatáiseca úni ípidenéeri Siloé, yái manuíri yàaluca náiquéericaté cáli yèewiré. Píiba pituíwa úni iyú’, íimaca nulí. Yá nùacawa néré. Yá idécanáami nuíbaca nutuíwa, yá nuicáidaca —íimaca yái asìalica.

¹² Néese nasutáca néemìawani:

—¿Alénásica yáara asìalica? —náimaca. Yá íimaca nalí:

—Càmita núalíawa —íimaca.

Los fariseos interrogan al ciego que fue sanado

¹³⁻¹⁴ Sábado yáté èerica, judiónái iyamáidacatáicawa Jesús yèewìadacaalíté cáli catuicatená imànica matuíri. Iná abénaméeyéi wenàiwica natéca matuírimi fariseonái yàatalé.

¹⁵ Néese fariseonái nasutáca néemìawa matuírimi cáná yéewaná iicáidaca. Yá íimaca nalí:

—Idéca ipusúaca cáli nutuí ímami ìwali. Néese nuíbaca nutuíwa, yá nuicáidaca —íimaca.

¹⁶ Néese abénaméeyéi fariseo náimaca irí:

—Yáara asìali imànírira càì càmita yéewa Dios néeséericani, íibaidacáiná sábado wayamáidacatáicawa, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanái fariseo náimaca:

—Cabáyawanácaalítáni, néese càmita yéewa imàniquéi càmirica wenàiwica idé imànicatá —náimaca. Iná càmita abédanama náiwitáise Jesús ìwali, níái fariseoca.

¹⁷ Yá nasutáca néemìawa matuírimi àniwa. Yá náimaca irí:

—¿Néeni pía? ¿Càiná píimaca ìwali yáara asìali catuírca imànica pía? —náimaca irí. Néese ímaca nalí:

—Núumacué pirí profetacani, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicuíse —ímaca.

¹⁸ Quéwa judío íiwacanánái càmita neebáida matuínáani, néese catuícani íná namàacaca matuírmi yàacawa náicha, néese namáidaca matuírmi isèenái.

¹⁹ Nasutáca néemlawa matuírmi isèenái:

—¿Píirisica yáara asialica? ¿Idésica imusúacawa matuíwaca? Néeni, ¿cáná yéewa catuí siùcanide? —náimaca.

²⁰ Néese isèenái náimaca nalí:

—Wáalíacawa wàiriquéera. Wáalíaca nacáíwa imusúacatéwa matuíwaca.

²¹ Quéwa càmita wáalíawa càinácaalí iyú yéewaná catuíca siùcanide. Càmita nacái wáalíawa cawinácaalí ichùnà ituí. Pisutácué péemlawani. Béericáináni íná yáalimá icàlidacuéca piríni —náimaca.

²² Càité isèenái náimaca, cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái. Níái judío íiwacanánáica abédanamata náiwitáise náucacaténá wenàiwica judiónái yéewáidacàalu íicha, cawinácaalí icàlidéerica Jesús ìwali Mesíascani yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèrica.

²³ Íná matuírmi isèenái náimaca: “Pisutácué péemlawani béericáináni”, càì náimaca.

²⁴ Néese judiónái namáidaca matuírmi àniwa. Náimaca irí:

—Picàlida walí báisíri iyúni Dios iicápiná. Wáalíacawa cabáyawanéerica yáara asialica Jesús —náimaca.

²⁵ Néese ímaca nalí:

—Càmita núalíawa ìwali cabáyawanéericasicani mabáyawanéericaalíni. Abéerita núalíawa báisíri iyú matuíricaté núa quéwa siùcade catuíca núa —ímaca.

²⁶ Néese náimaca irí àniwa:

—¿Càiná imàni pirí? ¿Càiná imàni ichùnìcaténá pituí? —náimaca.

²⁷ Yá ímaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni, néese càmitacué peebáida. ¿Cánácué piwàwa nucàlidaca pirícué iináwaná ìwali àniwa? Cawàwanáta piwàwacué piacawa yáapicha nacái yéewáidacalénáipiná —ímaca iicáaníca naquíniná.

²⁸ Néese nacúisaca náichawa matuírimi báawéeri iyú, yá náimaca irí:

—¡Píacata yáara asìali yéewáidacaléca meedá! Wía quéwa, profeta Moisés yéewáidacaléca wía.

²⁹ Wáalíacawa Dios itàaníca Moisés yáapicha bàaluté, quéwa càmita wáalíawa síisáanéericaalí yáara Jesúsca, cawinácaalí íiwitáise iyú nacái imàni wawàsi, íná càmita yéewa idé yàanàca Dios néese —náimaca.

³⁰ Néese yái matuírimi ímaca nalí, iicáaníca naquíniná:

—¡Yéé, canácatàacá nuémìeri càiri wawàsi àta siùca nacáide! Píatacué icàlidéeyéica iináwanáwa píalánásacué Dios ìwali, siùca píimacuéca càmitasacué píalíawa síisáanéericaalí Jesús, cawinácaalí íiwitáise iyú nacái imàni wawàsi, quéwa idéca ichùnìaca nutuí, nuicáidacaténá àniwa. ¿Cánácué càmita píalíawa? ¿Dàalasicué píiwita?

³¹ Wáalíacawa cayábéeri iyú Dios càmita yéemà cabáyawanéeyéi isutáaná íicha. Yeebáida abéta

nasutáaná ícha cawinácaalí yèeyéica icàaluíniná, imàníyéi nacái càide iyúwa Dios iwàwáaná.

³² Canácatàacá wéemièri àta siùca nacáide áiba wenàiwica iináwaná iwali cháì èeri iricu yáaliméeri ichùniaca wenàiwica imusuéricawa matuúri iyú.

³³ Càmicaalí yàanàa Dios yàatanáisetá, néese càmita idé imànica càiri wawàsítá —ímaca.

³⁴ Néese judío iiwacanánái nacuísaca náichawa matuúrimi báawéeri iyú àniwa, yá náimaca irí:

—Pía cáanáiri ibáyawaná, imusuériwa cabáyawanéeri, canáca yéewaná péewáidaca wía, wía yáaliyéica madécaná pícha —náimaca. Yá náucacani néewáidacàalu íchawa.

Ciegos espirituales

³⁵ Néeseté Jesús yáaliacawa matuúrimi iináwaná iwali, judío iiwacanánái náucacani néewáidacàalu íchawa. Iná Jesús yàanàaca yái matuúrimica, yá ímaca irí:

—¿Néeni, peebáidasica Dios Iiri itàacái, yái asiali Dios néeséerica? —ímaca iwaliwa yái Jesúsca.

³⁶ Yá asiali ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, picàlida nulí cawinácaalíni yáara asialica Dios néeséerica, nuebáidacaténá itàacái —ímaca.

³⁷ Jesús ímaca irí:

—Pidéca piicácani. Núaca yái Dios néeséerica, yái itàanírca píapícha —ímaca yái Jesúsca.

³⁸ Néese asiali ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná. Yá ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái —ímaca.

³⁹ Néese Jesús ímaca:

—Nudéca nùanàaca aléi èeri irìculé nùasáidacaténá cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái, cawinácaalí nacái càmiyéica yeebáida. Nùanàaca catuícáténá numànica náiwitáise cawinácaalí yáaliyéyéica cabáyawanáca. Néese cawinácaalí iyúunáidéeyéica catuíca íiwitáise, càica níade iyúwa matuíyéi càmiyéi yáalimá iicáidaca nayúunáidacáiná mabáyawanáca nía —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁰ Néese abénaméyeyéi fariseo ibàluèyéicawa mawiénita Jesús irí néemlacani, íná náimaca Jesús irí:

—Wíata quéwa càmiyéi matuí íiwitáise, wía yéewáidéeyéica wenàiwica Dios ìwali —náimaca.

⁴¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisícaalícué càmita píalíawa pibáyawanáwa ìwalítá, yásí càmita máini cabáyawanácuéca píatá, quéwa éwitacué píalíacáanítawa pibáyawaná ìwaliwa, càicáaníta càmitacué peebáida nutàacái, íná cabáyawanácuéca pía —íimaca yái Jesúsca.

10

El pastor y sus ovejas

¹ Néeseté Jesús íimaca: “Péemíacué cayába comparación. Aibanái iwàwacaalí iwàlùacawa oveja icorralni irìculé càmiirica nàasu, càmita nawàlùawa corral inùma irìcubàa, néese náiríacawa meedá iwáiná ìwali. Yá wáimaca nàwali cayéedéeyéica nía.

² Quéwa áiba iwàluèriwa inùma irìcubàa, yá wáimaca ìwali pastor, yái icuèrica ipira ovejanáywa.

³ Aiba wenàiwica icuèrica corral inùma, yàacùaca inùma yéewacaténá oveja icuèriná iwàlùacawa. Yàasu ovejanái yéemíaca nacuèriná itàacáiwa. Yá

imáidaca yàasu ovejanáíwa náipidená ìwali. Yá yeedáca nía corral irìcuíse.

⁴ Idécanáami yeedáca macáita yàasu ovejanáíwa corral irìcuíse, néese yàacawa napíchalé. Yàasu ovejanáí nàacawa yáamíise náalíacáiná néemìaca isàna.

⁵ Càmita nàawa yáamíise yái cànírica náalía néemìaca itàacái. Napianícawa meedá ícha càmicáiná náalía néemìaca itàacái cawinácaalí cànírica náalía naicá”, ímaca yái Jesúsca.

⁶ Càité Jesús yéewáidaca nía comparación iyú quéwa càmita náalía néemìaca càinácaalí ímáaná.

Jesús, el buen pastor

⁷ Néeseté Jesús ímaca nalí àniwa: “Péemìacué cayába nucàlida piríni càinácaalí ímáaná yái comparaciónca: Càica núade iyúwa corral inùma ovejanáí iyacatáica. Níái ovejaca ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái nùasunáipiná.

⁸ Macái cachìwéeyéi yàanèyéicaté nupíchatécáwa icàlidéeyéicaté ichìwawa Dios ibànùacasa nía, càica níade iyúwa cayéedéeyéi meedá, quéwa nùasu wenàiwica càmitaté néemìaca nalí, càide iyúwa ovejanáí càmiccaalí neebáida itàacái cànírica nacuèriná.

⁹ Càica núade iyúwa corral inùma. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái nuwasàapiná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Yásí nucùapiná nùasu wenàiwicawa, yá nàyapiná matuíbanáita càide iyúwa ovejanáí imusúacaalíwa èeríapi, yá nàanàaca nayáapináwa cayábéeri, néese nèepùa nawàlùacawa táiyápi nayamáidacaténáwa.

10 “Aibanái cachìwéeyéica càica níade iyúwa cayéedéeyéi, yàanèeyéica iyéedùaca, nanúacaténá nacái, namáalàidacaténá nacái ovejanái. Càita nacái cachìwéeyéi nawàwaca namànica báawéeri áibanái irí. Quéwa nudéca nùanàaca nùacaténá èeri mìnánái icáuca cà míiri imáalàawa yéewanápiná nàyaca casímáiri iyú.

11 Càica núade iyúwa cayábéeri pastor icuèrica yàasu ovejanáwa, nucùacáiná nùasu wenàiwicawa yeebáidéeyéica nutàacái. Yá nacái numàacapiná nucáucawa nùasu wenàiwicanái íchawalínáwa.

12 Quéwa áiba íbaidéeri icuèrica áibanái irí napira ovejanái yeedácaténá iríwa plata meedá, càmita icùa oveja cayába. Néese iicácaalí caluéri cuwèesi lobo yàanàaca, yá imàacaca ovejanái, yá ipìacawa náicha icalùniwa càmicáiná oveja icuèrináni, càmita nacái náiwacalini. Néese caluéri cuwèesi lobo íbàaca abéeri oveja, yá áibanái oveja napia nacàlálìacawa.

13 Yái asìali ipìacawa náicha íbaidacáiná meedá plata ìwalinápiná. Càmita nacái cáininá iicáca ovejanái. Càita nacái nàyaca abénaméeyéi icàlidéeyéica iináwanáwa nawàwáanása nacùaca nùasu wenàiwica. Càmita namàaca nacáucawa nùasu wenàiwicanái íchawalíná.

14-15 “Núacata yái cayábéeri pastor icuèrica cayába yàasu wenàiwicanáwa. Càide iyúwa Núaniri Dios yáalíaná iicáca núa, càide iyúwa nacái núalíaná nuicáca Núaniri Dioswa, càita nacái núalía nuicáca nùasu wenàiwicanáwa, náalía nacái naicáca núa. Yá numàacapiná nucáucawa nùasu wenàiwicanái íchawalínáwa.

16 Nudènià nacái nùasu wenàiwica áibanái cà míiyéica israelita, iwàwacutéeyéica nacái nuedáca. Yá neebáidapiná nutàacáwa, yásí

nùwacáidaca níawa abédanamacaténá macáita náiwitáise náapichawáaca níái nùasu wenàiwicaca yéewanápiná abéerita núa icuèripiná nía.

17 “Cáinináca Núaniri Dios iicáca núa numàacapinácáiná núcáucawa nùasunái íichawalínáwa, yéewanápiná nuedáca nulíwa núcáucawa àniwa, núcáucàacaténáwa.

18 Canácata yáaliméeri inúaca núa àta numàacacaalíta nanúaca núa. Quéwa numàacapiná nanúaca núa. Dios idéca ichùulíaca numàacáanápíná núcáucawa. Nudènia nacái nuchàiniwa nuedáanápíná nulíwa núcáucawa àniwa, núcáucàacaténáwa Núaniri Dioscáiná idéca ichùulíaca numànínápíná càì”, íimaca yái Jesúsca.

19 Néese judíonái idécanáami néemiaca yàasu tàacáisi, yáté càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca.

20 Madécaná náimaca:

—¡Picácué péemla irí! Demonio idacùaca íiwitáise íná máiwitáise cani —náimaca.

21 Quéwa abénaméeyéi íimaca:

—Demonio idacùacaalí íiwitáisetá, néese càmita yéewa itàaní cáallacáiri iyútá, càmita nacái yáalimá ichùnìa matuíyéitá —náimaca.

Los judíos rechazan a Jesús

22 Néeseté àniwa unìabépi, Jerusalén iyacàlená mìnánái namànicaté culto nawàwalicaténá áiba èerimíté masacàacatái namànicaté templo Dios irípiná.

23 Yá Jesús iyaca templo irìcu, ìipìnaca abéeri imàdàaná irìcubàa íipidenácatalé Pórtico de Salomón.

24 Néese judío íiwacanánái nàwacáidáyacawa, nabàlùacawa Jesús itéesebàa. Yá náimaca irí:

—Picá máini pidècunìacawa picàlidáanápíná walí báisíiri iyúni cawinácaalí pía. Báisícaalí Mesíasca pía, yái wacuèrinápíná Dios ibànuèrica walí, néese picàlida walí amaléeri iyúni —náimaca irí.

25 Jesús íimaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Yái numàníirica Núaniri Dios íiwitáise iyúwa, yáasáidaca amaléeri iyúni cawinácaalí núa.

26 Quéwa càmitacué peebáida nutàacái càmicáinácué nùasu wenàiwica pía.

27 Nùasu wenàiwicanái náalía néemiaca nutàacái càide iyúwa ovejanái náalíaná néemiaca nacuèriná itàacáíwa. Núalía nacái nuicáca nía, yá namànica càide iyúwa nuchùulláná nía.

28 Yá nùaca nacáuca càníiri imáalàawa, íná càmita namáalàapínáwa. Canácata áiba yáaliméeri yeedáca nía nucáapi irícuíse.

29 Cachàníiri náicha canánama yái Núaniri Dios, yái yèerica nulí nùasu wenàiwicanái. Yá canácata yáaliméeri yeedáca nía Núaniri icáapi irícuíse.

30 Càide iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, càita nacái nùyaca —íimaca yái Jesúsca.

31 Néese judío íiwacanánái náibàaca íba àniwa nanúacaténá Jesús íba iyú.

32 Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Nudéca numànica madécaná wawàsi cayábéeri piacuéseemicué Núaniri Dios ichàini iyúwa. ¿Càirínácué ìwalíise piwàwa pinúaca núa íba iyú ìwalíise yái numàníináca? —íimaca yái Jesúsca.

33 Judío íiwacanánái íimaca irí:

—Càmita wanúa pía ìwalíse yái pimànínáca cayábéeri, néese wawàwa wanúaca pía pitàanicáiná báawéeri iyú Dios ìwali. Eeri mìnalicáiná meedá pía quéwa picàlidaca piináwaná ìwaliwa Dioscasa pía —náimaca.

³⁴ Néese Jesús ímaca nalí:

—Pidécuéca picàlidaca piináwanáwa piléecasa Dios itàacái. Uwé, yái cuyàluta profetanái itànèericaté Dios inùmalicuise ímaca: ‘Núumacatécué piri càicuéca píade iyúwa Dios ìyáaná’, càité ímaca yái Diosca israelitanái irí, yàacaalíte nalí itàacáiwa.

³⁵ Wáaliacawa canácata yáaliméeri imáalàidaca Dios itàacái, néese báisícatali càiripináta. Yaté Dios ímaca càica níade iyúwa Dios ìyáaná, níái wenàiwicaca Dios yèeyéicaté irí itàacáiwa nacàlidacaténá áibanái iríni.

³⁶ Càita nacái núa. Dios idéca imàacaca nuíbaidaca irípiná, yá ibànùaca núa aléi èeri irículé nuyúudàacaténá èeri mìnaná. Iná, ¿cánacué yéewa càì píimaca nùwali nutàanínása Dios ìwali báawéeri iyú núumacáiná Dios Iirica núa?

³⁷ Càmicaalí numàni càide iyúwa Núaniri Dios imànínatá, néese càmitacué iwàwacutá peebáidaca nutàacáitá.

³⁸ Quéwa numànicáiná càide iyúwa Núaniri Dios imàníná, iná iwàwacutácué peebáidaca nutàacái ìwalíse yái numànínáca éwitacué càmicáaníta peebáida yái tàacáisi nucàlidéerica. Néese peebáidacaalícué nutàacái ìwalíse yái numànínáca, yásí píaliacuécawa amaléeri iyú càica núade iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, Núaniri Dios nacái càicanide iyúwa núa —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús idécanáami icàlidaca nalíni, yá

nawàwa náibàacani àniwa, quéwa càmita nadé náibàacani Jesús yàacáináwa náicha.

⁴⁰ Néese Jesús yèepùacawa abéemàalé Jordán inanába íicha. Yá iyamáacawa néré Juan el Bautista ibautizácatalécaté wenàiwica.

⁴¹ Madécaná wenàiwica yàacawa néré néemìacaténá Jesús itàacái. Yá náimaca nalíwáaca:

—Ewitaté càmicáaníta Juan imànica yái càmírìca wenàiwica idé imànica, càicáaníta báisíirìcata macáita tàacáisi Juan icàlidéericaté ìwali yái asìalica —náimaca Jesús ìwali.

⁴² Yá madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacái idécunitàacá yéewáidaca nía néenibàa.

11

Muerte de Lázaro

¹ Néese ìyacaté áiba asìali iculuériwa ípidenéeri Lázaro, abéeri Betania ìyacàlená mìnali. Nàyaca néeni nacái Lázaro yéénánái inanái pucháiba. Uucha ípidenéechúa María, ubèeru ípidenéechúa nacái Marta.

² Uái Maríaca, úacata Lázaro yéénásàatúa, yùucuèchúapínacaté pumèníiri isàni Wáiwacali yàabàli ìwali. Yá uchuidaca yàabàli úiwita ibáiná iyúwa.

³ Níái Lázaro yéénánái pucháibaca nabànùaca tàacáisi Jesús irí iyéerica abéemàalé Jordán inanába íicha. Náimaca:

—Wáiwacali, pìacawéeriná iculúacawa —náimaca irí.

⁴ Idécanáami Jesús yéemìacani, yá íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Yáara mecuní càmita inúapináni. Néese mecuní yáasáidapiná wenàiwicanái iicá Dios íiwitáise cachàiníiri, nàacaténá Dios icàaluíniná; yáasáidapiná nacái wenàiwicanái iicá nuíwítáise cachàiníiri, núa Dios Iirica —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁻⁶ Ewita Jesús cáininéeyéicáaníta iicáca Martaná, Lázaro nacái, càicáaníta idécanáami yéemìaca iináwaná iculúacawa yái Lázaro, yá Jesús iyamáacawa néeni pucháiba èeri, abémàalé Jordán inanába ícha.

⁷ Yá néese íimaca walí wía yéewáidacaléca:

—Wàacuéwa Judea yàasu cáli néré àniwa —íimaca walí.

⁸ Néese wáimaca irí:

—Wáiwacali, táquicha tàacáwa judío íiwacanánái iyéeyéica néeni nawàwacaté nanúaca pía íba iyú. ¿Cáná piwàwa piacawa néré àniwa? —wáimaca irí.

⁹ Néese Jesús íimaca walí:

—Péemìacué comparación: Iyaca doce imanùbaca hora camalási èeri imanùbaca; wenàiwica yèepunícaalíwa èeríapi, yá càmita yúuwàawa amalácáiná iicáca cháí èeri irícu.

¹⁰ Quéwa yèepunícaalíwa táiyápi, yásí yúuwàacawa càmicáiná asái iicáidaca —íimaca walí yái Jesús wáalíacaténáwa judío íiwacanánái càmitaté náalimápiná nanúacani àta Dios imàacacatalépináta nanúacani.

¹¹ Néese Jesús íimaca walí àniwa:

—Yái wàacawéerináca Lázaro iimáca iyaca, quéwa nùacawa néré nuawàidacaténáni —íimaca walí yái Jesúsca, yáalíacáináwa yéetácatéwa yái Lázaro.

¹² Néese wía yéewáidacaléca wáimaca Jesús irí, wayúunáidacáiná Lázaro iimácáita meedá:

—Wáiwacali, iimácaalí ìyaca, yásí mecuní ichàbacawa ícha —wáimaca irí.

¹³ Quéwa Jesús iwàwaca wáalíaca wéemíaca Lázaro yéetácatéwa, néese wayúunáidaca Jesús itàaníca iimácaí ìwali meedá.

¹⁴ Yá Jesús ímaca walí amaléeri iyú:

—Lázaro idéca yéetácawa.

¹⁵ Casímáica nuwàwa, canácáiná néeni núa nuchùnìacaténáni idècunitàacá cáucani, cayábacáiná cachàini pirícuéni, yéewanápinácué peebáidaca nulí manuísíwata. Quéwa, wàacué waicácani —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Iná Tomás, áibaalí náiméerica ìwali Gemelo, ímaca walí wía Jesús yéewáidacaléca áibanái:

—Wàacué nacái wéetácawa yáapicha yái Wáiwacalicawa —íimaca yái Tomásca.

Jesús, la resurrección y la vida

¹⁷ Néeseté wàacawa Jesús yáapicha Betania ìyacàlená néré. Yá wàanàacaté néré, wéemíaca Lázaroni iináwaná iríacawa báinúaca èeri càliculí irícu.

¹⁸ Yái Betania ìyacàlená ìyaca mawiénita Jerusalén ìyacàlená ícha, másiba kilómetro idècuni ìyaca íchawáaca.

¹⁹ Madécaná judíonái nàanàacaté nàacawéeridacaténá María, Marta nacái yéetácaínátéwa náicha néenásàirimica.

²⁰ Yá nacàlidaca Marta irí Jesús yàanàaca. Yá Marta imusúacawa capìrìcuíse ùaca uípunitáidaca Jesús. María uyamáacawa capì irìcuta.

²¹ Yá Marta ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pìyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénásàirimica.

²² Quéwa núaliácawa Dios imànlínápiná pirí siùcadè macáita iyúwata pisutáanáca íchawa, éwita nuénásàiri idéca yéetácawa —úumaca.

²³ Jesús ímaca ulí:

—Péenasàiri yèepùapíná cáuca —ímaca yái Jesúsca.

²⁴ Marta ímaca:

—Báisíta, núaliácawa yèepùanápiná cáuca àniwani namichàacaalípináwa macái yéetéeyéimicawa èeri imáalàacaalíwa canánama —úumaca.

²⁵ Jesús ímaca:

—Núacata yái imichàidéeripínáca yéetéeyéimiwa. Núacata yái yèeripínáca nacáucawa èeri imáalàapínácaalíwa. Cawinácaalí yeebáidéerica núa, éwita yéetácaalíwa, càicáníta yèepùapínáta cáuca àniwa èeri imáalàapínácaalíwa.

²⁶ Néenialípiná macáita cáuyéicáwaca yeebáidéeyéica núa, èeri imáalàacatáipínáwa, canácatáita néetápináwa. ¿Marta, peebáidasica nutàacái? —ímaca yái Jesúsca.

²⁷ Yá úumaca:

—Báisíta, Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái. Núaliácawa Mesíasca pía, judío icuèrinápináca, yái Dios Iirica, wacuèricaté Dios ibànuèripínáca walí aléi èeri irìculé —úumaca.

Jesús llora junto al sepulcro de Lázaro

²⁸ Néeseté utàanicadénáami Jesús yáapicha, yá Marta yàacawa umáidaca uénásàatúa Maríawa. Yá úumaca ulí ibàacanéri iyú:

—Wáiwacali iyaca aléde, iwàwacutáca pía —úumaca ulí.

²⁹ Néese María uémìacaalíni, yá ùacawa uípunitáidacani, yái Jesúsca.

³⁰ Quéwa Jesús càmita iwàlùawa yàcalé irìculé, ìyácáwaca alé Marta ìpunitáìdacatáìcani.

³¹ Néese níái judío úapichéeyéica ìyéeyéica capìi irìcu, naicácanacáita umusúacawa capìi irìcuise, yá nàaca nacáìwa úamiwáise nayúunáìdacáiná ùacawa càliculì nérépiná uícháanícáténá néenibàa.

³² Néese María ùanàaca Jesús yàatalé, yá ubàlùacawa ùuluì ipùata iyúwa irí. Yá María ìimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pìyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénásàirimica —úmaca irí.

³³ Jesús iicácáiná uícháaníca úái Maríaca, nía nacáì judío úapichéeyéica, yá achúmaca ìináìdacawa iwàwawa manuísíwata, yái Jesúsca.

³⁴ Yá ìimaca nalí:

—¿Aléná nabàlìani? —ìimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Wáiwacali, aquialé, pìa piicáca néréni —náimaca irí.

³⁵ Néese Jesús ituíyáa imusúaca nacáìwa.

³⁶ Iná judíonái náimaca nalíwáaca:

—Piicácué, cáininácaté iicáca yáara yéetéerimicawa —náimaca.

³⁷ Quéwa áibanái judíonái yéená náimaca:

—Yái ichùnìericaté matuíri, ¿cáná càmita ichùnìa Lázaromi ipíchanáté yéetácawa? —náimaca nalíwáaca.

Resurrección de Lázaro

³⁸ Néese, máiní báawaca Jesús yéemìaca natàacái. Yá máiní báawaca iwàwa. Yá yàacawa càliculì yàatalé, yái utàwi nabàlièrica inùma manuíri ìba iyú. Yái càliculì náìcacaté dúli ibàlài irìcu, yéewanápiná càliculìcani, càide iyúwa capìi imàdáná.

39 Néese Jesús íimaca nalí:

—Peedácué íba càliculì inùma íicha —íimaca yái Jesúsca. Uái Martaca, yéetéeriwa yéenásàatúamica, úumaca Jesús irí:

—Wáiwacali, yáaséeriquéera, idèniacáiná báinúaca èeri yéetácadénaamiwa —úumaca.

40 Jesús yàalàaca úa:

—Núumacaté pirí, peebáidacaalí núa, yásí piicáca Dios íiwitáise cachàiníri —íimaca yái Jesúsca.

41 Néese needáca manuíri íba càliculì inùma íicha. Jesús iicáidaca chènuniré, íimaca Dios irí:

—Núaniri, nùaca pirí cayábéeri peebácáiná nulí iyúwa nusutáaná pícha.

42 Núalíacawa báisíri iyú peebáca càiripináta nulí iyúwata nusutáaná pícha. Quéwa càì núumaca pirí yéewacaténá níái wenàiwicaca neebáidaca pidéca pibànùaca núa —íimaca yái Jesúsca.

43 Néese Jesús idécanáami càì íimaca Dios irí, yá iicáidaca càliculì irìculé. Yá íimaca cachàiníri iyú:

—¡Lázaro, pimusúawa sísaara! —íimaca yái Jesúsca.

44 Yá yéetéerimiwa imusúacawa nadacuèri macáita ìwalíse wáluma iyú, yàabàli, icáapi nacái, néepuèri nacái inàni wáluma iyú, càide iyúwa judiónái yéepùaná yéetéerimiwa. Yá Jesús íimaca nalí:

—Piwasàacué íichani. Pimàacacué yèepunícawa —íimaca yái Jesúsca. Yá nawasàaca íicha yái néepùanácani.

Conspiración para arrestar a Jesús

45 Idécanáamité naicáca Jesús imichàidaca Lázaro yéetácáisi íicha, yá madécaná judío neebáidaca

Jesús itàacái, níái judío yàacawéeridéeyéicaté María, naicáca nacái yái Jesús imànírica.

⁴⁶ Quéwa abénaméeyéi nàacawa fariseonái yàatalé, yá nacàlidaca fariseonái irí ìwali yái Jesús imànírica.

⁴⁷ Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nàwacáidáyacacawa Junta Suprema yáapicha, níái israelita íiwacanánáica béeyéica. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Càinásica yéewa wamànica? Yáara asàlica imànica ìyaca madécaná wawàsi cachàiníri càmíiri áiba wenàiwica idé imànica.

⁴⁸ Wamàacacaalí imànica càì mamáalàacata, yásí macáita wàasu cáli néeséeyéi neebáidapíná Mesíascani, yái wacuèrinápínáca wía judíoca. Néese namànipíná ùwicái wacuèrinánái romanonái íipunitawa, íná romanonái nàanàpiná wáipunita, yásí namáalàidaca wàasu templo, wàasu cáli néeséeyéi nacái —náimaca.

⁴⁹ Quéwa abéeri néená íipidenéeri Caifás, yácata sacerdote íiwacaliná yáté camuíca, íimaca nalí:

—Píacué càmíiyéita yáalíawa, dàaléeyéicuéca íiwita pía meedá.

⁵⁰ Càmitacué nacái pialíawa cayábáanápíná cachàini pirícuéni wanúacaalí abéeri asíali ipíchaná macái wàasu cáli néeséeyéi imáalàacawa —íimaca yái Caifásca.

⁵¹ Quéwa yái Caifásca càmita icàlida càiri tàacáisi íiwitáise iyúwata, néese ìyacáinaté sacerdote íiwacaliná yáté camuíca, ínáté Dios imàacaca Caifás icàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise íiméerica Jesús yéetánápínátéwa judíonái íichawalíná.

52 Càmita yéetáanápínátéwa abéta judiónái íchawalíná, néese macái èeri mìnánái íchawalíná yéewanápiná nàyaca Dios yéenibe macái cáli íinatabàa.

53 Iná yáté èerica judío íiwacanánái náináidacawa nanúanápínaté Jesús.

54 Iná Jesús càmita yèepuniwa judiónái yèewibàa, néese yàacawa Judea yàasu cáli íicha wáapicha wía yéewáidacaléca. Yáté wàacawa Efraín ìyacàlená néré iyéerica mawiénita manacúali yùucu càinawàiri, canácatalé máini wenàiwica. Jesús iyamáacawa néeni wáapicha wía yéewáidacaléca.

55 Mawiénicaté judiónái yàasu culto Pascua, íná madécaná yàcalé mìnánái nàacawa Jerusalén ìyacàlená néré namànicaténá quéechacáwa áiba culto nacáiri masacàanápíná Dios iicáca nía, ipíchawáiseté namànica Pascua yàasuná culto.

56 Yá macái wenàiwica nacutáca Jesús Jerusalén ìyacàlená irìcubàa. Nabàlùacawa templo irìcu, yá nasutáca néemìawáaca. Yá náimaca:

—¿Càiná píináidacawa? ¿Yàanàsica aléi iicácaténá culto, càmitasica yàanàa? —náimaca.

57 Fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nachùuliacaté macái wenàiwica nacàlidáanápíná nalíni náalíacaalí alénacaalí ìya Jesús, náibàacaténáni.

12

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

1 Seis èeri ipíchawáiseté judiónái yàasu culto Pascua, Jesús yàacatéwa Betania ìyacàlená néré, yái yàcaléca ìyacatáiquéi Lázaro, yái asìali Jesús

imichàidéericaté yéetácáisi íicha. Wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa yáapicha.

² Aibanái imànica yàacàsi Jesús iyáacalépiná. Uái Martaca uwacùaca nalí nayáapiná. Lázaro abéeri néená níái yáawinéeyéicawa iyáaca iyáacaléwa Jesús yáapicha mesa iwéré.

³ Néese María itéca catùà idènièchúa trescientos gramos, batéwa medio litro yái séenásica pumènírica isàni yáawamíri ípidenéeri nardo, quéwa máiníri cawènica. Yá ùucùaca pumèníri isàni Jesús yàabàli iwali. Néese uchuidaca yàabàli àniwa uíwita ibáiná iyúwa. Yá macáita wenàiwica capìi irìcuíyéi namìaca isàni pumèniwaca.

⁴ Néese Simón ìirimi ípidenéeri Judas Iscariote, abéeri Jesús yéewáidacalé yéená itéeripinacaté Jesús yùuwidenái, náibàacaténáni, íimaca Jesús irí:

⁵ —¿Cáná pimàaca úucaca plata meedá máiwitáiséeri iyú? ¿Cánaté càmita pichùulia uwéndacani yái séenási pumènírimica trescientos denario iwalinápiná, yái abéeri camuí iwènicatáica, yéewanápiná wayúudàaca catúulécanéeyéi? —Íimaca yái Judas Iscarioteca.

⁶ Yái Judas quéwa càmita catúulécaná iicáca wenàiwica. Cayéedéericáita meedáni, iwàwéeri iyéedùaca plata wàasu plata yàalu irìcuíse, Judascáiná icùacaté wàasu plata, wía Jesús yéewáidacaléca, yáté áibaalí iyéedùaca yàacawa wàasu plata púubanamataté.

⁷ Néese Jesús íimaca Judas irí:

—Pimàaca umànica iyúwa uwàwáaná. Picá pisàiwica ulí wawàsi. Udènìacaté yái pumènírica isàni ùucùacaténá nùwalini nusànipiná

nabàliacaténá nuinámi càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná.

⁸ Catúulécanéeyéi wenàiwica nàyacuéca píapicha mamáalàacata càiripináta íná yéewacué píalimá piyúudàaca nía piwàwacatáicacatué piyúudàaca nía. Núa quéwa cànírita ìyapíná píapichacué càiripináta cháí èeri irìcu —ímaca yái Jesúsca.

Conspiración contra Lázaro

⁹ Madécaná judío yáaliacatéwa Jesús ìyaca Betania ìyacàlená irìcu. Nàacawa néré naicácaténá Jesús, yá nawàwacaté naicáca Lázaro nacái, yái asíali Jesús imichàidéericaté yéetácáisi íicha.

¹⁰ Iná sacerdote ìiwacanánái náináidacawa nanúanápiná Lázaro nacái.

¹¹ Madécanácáiná judío nayamáidacaté neebáidaca sacerdote ìiwacanánái itàacái, neebáidáanápíná Jesús itàacái. Càité neebáidaca Jesús itàacái naicácáiná cáuca Lázaro.

Jesús entra en Jerusalén

¹² Madécaná wenàiwica nàanàacaté Jerusalén ìyacàlená néré naicácaténá Pascua yàasuná culto. Néese mapisáita àniwa néemiaca tàacáisi Jesús iináwaná ìwali yàanàanápínaté Jerusalén ìyacàlená néré.

¹³ Iná nawichùaca wisìri nacáiri ibáiná, yá natéca báinási nacáapi irìcuwa náasáidacaténá casímáica nía Jesús ìwali. Yá namusúacawa Jerusalén ìyacàlená irìcuíse náipunitáidáanápíná Jesús natàidacaténáni. Yá namáidaca nàacawa casímáiri iyú:

—¡Wàacué Dios irí cayábéeri! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, yái wenàiwica Dios ibànuèrica walí,

icùacaténá wía! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, wía Israel itaquénáinámica! —náimaca.

¹⁴ Jesús yàanàaca burro, yá yáawinacawa burro íinata, iwàlùacaténáwa Jerusalén iyacàlená iriculé, càide iyúwaté profeta itànàanaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse. Dios íimacaté:

¹⁵ “Picácué cáalu pía, píacué iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irícu, áibaalí íipidenácatalé Sión. Piicácué, Picuèriná yàanàaca pìatalécué, cáimiétacanéeri, matuíbanáiri iyú nacái, yáawinéericawa burro wàlisái íinata”,

íimacaté yái Diosca.

¹⁶ Quéechatécáwa, wía Jesús yéewáidacaléca càmitaté wáalía wéemìaca càinácaalíté íimáaná yái wenàiwicanái imànírica Jesús irí. Quéwa néesecáwa idécanáamité Jesús imichàacawa chènuniré iyacaténá cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha, átata wawàwalica profetanái itànàacaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmalìcuíse càinácaalíté wenàiwica namànipináca Jesús irí.

¹⁷ Néese níai wenàiwica iyéeyéicaté Jesús yáapicha imáidacaalíté Lázaro càliculli irícuíse, imichàidacaténáni yéetácáisi íicha, yá nacàlidaca áibanái irí Jesús iináwaná, yái naicáanacaté Jesús icáucàidaca Lázaro.

¹⁸ Iná manùbéeyéi wenàiwica nàaca náipunitáidaca Jesús néemìacáinaté iináwaná Jesús imàníiná yái cànírica áiba wenàiwica idé imànica.

¹⁹ Quéwa fariseonái náimaca nalíwáaca:
—¿Cánácué pidècunlawá mamáalàacata? Iwàwacutá wamáalàidacani caquialéta. Piicácué, ¡macái èeri mìnaná yàacawa yáapicha! —náimaca.

Unos griegos buscan a Jesús

²⁰ Manùbéeyéi wenàiwica yàanàacaté nàacaténá Dios icàaluíniná Pascua yàasuná culto yaalí Jerusalén ìyacàlená irìcu. Nàyaca nèewi abénaméeyéi Grecia yàasu cáli néeséeyéi, càmiyéi judío.

²¹ Yá nàacawa natàaníca Felipe yáapicha yái Bet-saida ìyacàlená mìnalica Galilea yàasu cáli ínatéerica iyaca. Yá nasutáca Felipe ícha wawàsi manuíswata. Náimaca irí:

—Néeni, pimàni walí cayábéeri, pité wía Jesús yàatalé watàanícáténá yáapicha —náimaca.

²² Yá Felipe yàacawa icàlidaca naináwaná Andrés irí. Néese Felipe, Andrés nacái nàaca nacàlidaca Jesús iríni.

²³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Nuénáiwaná idéca yàanàaca nuétáanápínáwa yéewacaténá Dios imàacaca cáimiétacanéerica núa chènuniré, núa asìalica Dios néeséerica.

²⁴ Péemiacué comparación. Càica núade iyúwa trigo ituíná íimi. Càmicaalí ituíná yúuwàawa cáli yèewiré ìyacaténá iyúwa yéetéerimiwa, néese ìyaca abéerita càiripináta. Quéwa iwàlùacaalíwa cáli yèewiré iyúwa yéetéerimiwa, yásí idàwinàacawa needácaténá manùba iyacaná quíiracaalíni. Càita nacái núa, iwàwacutá nuétácawa yéewacaténá madécaná wenàiwica nadènlaca nacáucawa càmiiri imáalàawa.

²⁵ Cawinácaalí càmiirica iwàwa yeebáidaca nutàacái cáininácáiná iicáca icáucawa cháí èeri irìcu, imáalàidaca íichawa icáucawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái éwita nanúacaalíni cruz ìwali càmicáiná cáininá iicáca nuícha icáucawa, idènlàpiná icáucawa càmiiri imáalàawa Dios yáapicha

càiripináta.

²⁶ Aibacaalí iwàwa íbaidaca nulípiná iwàwacutá yeebáidaca nutàacái imànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná iyapiná núapicha nùyacatalé chènuniré. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná, Núaniri Dios imàacapiná cáimiétacanéericani, yái wenàiwica íbaidéerica nulípiná —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia su muerte

²⁷ Néeseté Jesús íimaca: “¿Siùca máiní cáaluca nuínáidacawa nuwàwawa! ¿Càinásica núumapiná Núaniri Dios iríwa? ¿Núumasica irí: ‘Núaniri, piwasàa núa ícha yái yùuwichàacáisica’, núumasica irí? ¿Cámíirita! Nudéca nùanàaca nùuwichàacaténáwa”, íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Jesús íimaca Dios irí: “Núaniri, pimàaca wenàiwica náalíacawa máiníri cachàinica pía”, íimaca yái Jesúsca. Néese níái wenàiwica ibàluèyécawa néenibàa néemìaca tàacáisi chènuníise. Yá tàacáisi íimaca: “Nudéca numàacaca wenàiwica náalíacawa cachàinica núa, yá càì numàacapiná náalíacawa àniwa”, íimaca yái tàacáisica.

²⁹ Néese áibanái wenàiwica ibàluèyécawa néenibàa idécanáami néemìaca tàacáisi, yá náimaca néemìacasa énu nacáiri isàna, càide iyúwa tirírícaalí èeri isàna. Abénaméeyéi quéwa náimaca:

—Angel itàaníca yáapicha —náimaca.

³⁰ Néese Jesús íimaca nalí:

—Dios idéca itàaníca nulí, éwita núalíacáaníta yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná ícha, quéwa itàaníca nulí píalíacaténácuéwa Dios yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná ícha.

³¹ Mesúnamáita Dios yùuwichàidapíná macái èeri mìnánáì càmíiyéi yeebáida nutàacái, yásí Dios yúucapíná méetàuculé báawéeri Satanás, yái ichùulièrica èeri mìnánáì íiwitáise siùcade.

³² Yá namichàidacaalípiná núawa cruz ìwali chènunibàa, yásí wenàiwica macái cáli néeseéyèi neebáidapíná nutàacái —ímaca yái Jesúsca.

³³ Càité Jesús icàlidaca walíni wáalíacaténáwa yéetánápinátéwa cruz ìwali.

³⁴ Níái wenàiwicaca náimaca Jesús irí:

—Wadéca waléeca Dios itàcái profetanái itànèericaté Mesías ìwali Mesías iyáanápiná càiripináta, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí wía judíoca. Quéwa pidéca picàlidaca pìwaliwa, yái asìali Dios néeseéericasa, iwàwacutánápinása nanúaca pía cruz ìwali. ¿Cawínásica yáara asìali Dios néeseéerica? —náimaca.

³⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Achúma èeritacué nuéwáidaca pía amalácaténacué píiwitáise. Peebáidacué nutàacái siùcata. Picácué pichàbáida péenáiwánáwa, ipíchanacué piúcacawa méetàuculé Dios íicha càiripináta. Cawínácaalí càmíiyéica yeebáida nutàacái, catáca náiwitáise, càmita náalíawa náucáanápinácawa càiripináta. Càica níade iyúwa wenàiwica yèepuníiriwa catéeri irícu, càmíiri yáalíawa alénácaalí yàawa.

³⁶ Núata càiride iyúwa camalási íná peebáidacué nutàacái idècunitàacá nùyaca píapicha, amalácaténacué píiwitáise, pèepuníinápiná Dios yáapicha —ímaca yái Jesúsca. Jesús idécanáami icàlidaca nalíni, yá yàacawa náicha. Iyamáacawa náicha ibàacanéeri iyú.

Por qué los judíos no creían en Jesús

³⁷ Ewita Jesús imànicáanítaté madécaná yái camíríca wenàiwica idé imànica judíonái yàacuésemi, càicáaníta manùbéeyéi càmíta neebáida itàacái.

³⁸ Ináté macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta Isaías itànàanáté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Isaías ímacaté:

“Pía, Wacuèriná Dios, canácata yeebáidéeri walí wàasu tàacáisi wacàlidéerica nalí pinùmaliçuise. Canácata yáaliériwa píiwitáise ìwali, càmicáiná neebáida pitàacái”,

ímaca yái Isaíasca.

³⁹ Isaías icàlidacaté cáná yéewa càmíta náalimá neebáidaca. Isaías ímacaté:

⁴⁰ “Dios imàacacaté matuíca náiwitáise, càmíiyéi nacái yáalíawa. Iná càmíta náalimá náalíaca néemíaca itàacái càinácaalí ímáaná, càmíta nacái neebáida báisíiri iyú; càmíta náalimá nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná, íná càmíta Dios iwàlisàida nawàwa”,

ímacaté yái Isaíasca.

⁴¹ Càité Isaías icàlidacaté nalíni, iicácáináté yéenáiwánási nacáiri ímáanáca Jesús iyáanápináté cáimiétacanéri iyú Dios yáapícha chènuniré. Yáté Isaías icàlidaca tàacáisi Jesús ìwali.

⁴² Quéwa madécaná judío neebáidaca Jesús itàacái. Abénaméeyéi judío íiwacanánái neebáida nacái quéwa ibàacanéri iyúta, cáalucáiná naicáca nanacáiyéiwa fariseo ipíchaná náucaca nía judíonái yéewáidacàalu ícha.

⁴³ Náimaca nawàwáanása cayábaca Dios iicáca náiwitáise, quéwa máini cachàiníwanái nawàwaca cayábaca nanacáiyéi iicáca nía, íná nabàaca

naináwanáwa neebáidáaná Jesús itàacái, ipíchaná nanacáiyéi báawaca naicáca nía Jesús ìwalíse.

Las palabras de Jesús juzgarán a la gente

⁴⁴ Jesús ímacaté cachàiníiri iyú: “Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, càmita yeebáida abéerita nutàacái, néese yeebáida nacái Núaniri Dios itàacái yái ibànuèrica núa aléi.

⁴⁵ Cawinácaalí yáaliérica nùwali càinácaalí nuíwitáise iyaca, yáalíaca ìwali nacái yái Núaniri Diosca, yái ibànuèrica núa aléi.

⁴⁶ Càica núade iyúwa camalási. Nudéca nùanàaca aléi èeri irìculé yéewanápiná amaláca náiwitáise cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, yéewacaténá càmita nàya càide iyúwa wenàiwica càmíiyéi yáalía Dios ìwali.

⁴⁷ Aibacaalí yéemìa nutàacái quéwa càmíiri yeebáida, càmitàacá nùuwichàida siùcanide, càmícáiná nùanàa aléi èeri irìculé nùuwichàidacaténá wenàiwica, néese nudéca nùanàaca nuwasàacaténá wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁴⁸ Aibacaalí báawa íicáca núa, càmíiri nacái yeebáida nutàacái, iyaca áiba wawàsi yáasáidéeripiná cabáyawanácani: Yái tàacáisi nucàlidéerica, yácata yáasáidéeripiná cabáyawanácani, èeri imáalàacaalípináwa.

⁴⁹ Càmícáiná nutàaní nùasu wawàsiwa. Núaniri Dios yái ibànuèrica núa aléi, yácata ichùulièrica núa nucàlidáanápíná tàacáisi inùmallcuíse, nuéwáidáanápíná nacái wenàiwica.

⁵⁰ Yá núalíacawa nadènìanápíná nacáucawa càmíiri imáalàawa macáita wenàiwica yeebáidéeyéica iyúwa Núaniri Dios ichùulìaná. Iná yái nucàlidéericuéca

pirí, yá nucàlidacuéca piríni càide iyúwa Núaniri Dios ichùllaná núa”, ímaca yái Jesúsca.

13

Jesús lava los pies de sus discípulos

¹ Iwàwacutácaté abé èeri ipíchawáise judiónái imànicaté nàasu cultowa ípidenéeri Pascua. Jesús yáalíacawa yéenáiwana yàanàacaté yàanápínáwa èeri ícha yèpùacaténáwa Yáaniri Dios yàataléwa. Cáininácaté Jesús iicáca wía, mamáalàacata manuísíwata, wía yàasu wenàiwica iyéeyéica cháí èeri irícu, càita nacái cáininácaté iicáca wía àta yéetácatalétawa.

²⁻⁴ Satanás imàacacaté Judas íináidacawa itéenápiná Jesús yùuwidenái náibàacaténáni. Yái Judas, Simón Iscariote ìiricani.

Jesús nacái yáalíacatéwa yàanàacaté Dios yàatanáise, yáalíacaté nacáiwa yèpùanápínatéwa Dios yàatalé àniwa. Jesús nacái yáalíacatéwa Dios imàacacaté Jesús icùaca macáita Dios íiwitáise iyú. Néese idècunitàacá Jesús iyáaca iyáacaléwa wáapicha, wía yéewáidacaléca, yá yàacawa mesa ícha, imàacaca íchawa yàasu ruana nacáiriwa yúuquéeri ìwalísewa. Yá idacùaca wáluma ìwallabàawa.

⁵ Néese Jesús yùucùaca úni ponchera iriculé. Yá imànica walí cayábéeri, idàbaca íbaca wàabàli, wía yéewáidacaléca, yá ichuìdaca wàabàli wáluma iyú, yái wáluma idacuèrica ìwallabàawa càide iyúwa wáiwitáise iyáaná wía judíoca, càmicáináté wamàni walíwáaca yái cayábéerica.

⁶ Yàanàaca Simón Pedro yàatalé íbacaténá Pedro yàabàli, quéwa Pedro ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, ¡càmita cayába píiba nùabàli, càmicáiná nùasu wenàiwica pía! —Íimaca yái Pedroca.

⁷Jesús íimaca irí:

—Siùca càmita pialía péemíaca càinácaalí íimáaná yái numànírica pirícué quéwa áibaalípiná yásí pialía péemíacani —Íimaca yái Jesúsca.

⁸Quéwa Pedro íimaca irí:

—¡Canácatáita nubatàa píibaca nùabàli! —Íimaca yái Pedroca. Jesús íimaca irí:

—Càmicaalí nuíba píabàli, néese càmita nùasu wenàiwica pía —Íimaca yái Jesúsca.

⁹Néese Simón Pedro íimaca irí:

—Iyá, Nuíwacali, píapídáida núa, píiba nùabàli, nucáapi nacái, nuíwita nacái macáita, numànicáiná nubáyawanáwa nucáapi iyúwa, nuíwitáise iyú nacáiwa —Íimaca yái Pedroca.

¹⁰Quéwa Jesús íimaca irí:

—Péemí comparación: Aibacaalí yàapídáanica quéchatécáwa, yá masacàacani. Casacàaca meedá yàabàli, ìipìnacáiná àyapulìcubàa, íná íibacáita yàabàliwa. Càita nacái píacué. Nudéca nùapídáidacuéca píiwitáise masacàacaténácué Dios iicáca pía, numàacacáináaté nuwàwawa píbáyawaná íichacué peebáidacáinácué nutàacái. Néese pímanícaalícué píbáyawanáwa áibaalí àniwa, iwàwacutácué picàlidaca píichawani nuíbacaténácué píicha yái báawéerica pímanírica áibaalípiná cháí èeri irìcu, càide iyúwa wáibacaalí wenàiwica yàabàli. Quéwa abéeri péenácué casaquèeri meedá íiwitáise mamáalàacata —Íimaca yái Jesúsca.

¹¹Jesús yáalícatéwa chánácaalí wéená itéeripínaté yùuwidenái náibàacaténáni, ínáté

Jesús íimaca: “Abéeri péenácué casaquèeri meedá íiwitáise mamáalàacata”, càì íimaca yáì Jesúsca.

¹² Néese idécanáami Jesús íibaca wàabàli, yá yúucaca ìwalísewa yàasu ruana nacáiriwa àniwa. Yá yáawinacawa mesa iwéré àniwa. Iimaca walí:

—Siùcade nucàlidacué piríni càinácaalí íimáaná yáì nuíbáanácuéca pìabàli.

¹³ Píimacuéca nùwali yéewáidéeri wía, Wáiwacali nacái. Yá cayábéeriquéi píimáanácuéca càì nùwali, núacáináta càiri.

¹⁴ Núa, yáì yéewáidéericuéca pía, Píiwacalicuéca nacái, nudéca nuíbaidaca pirípinácué càiride iyúwacué pìasu wenàiwica càimíri cachàini náicha canánama íibaidéericué pirípiná, numànicaténácué pirí yáì cayábéerica nuíbáanácuéca pìabàli. Nudéca nuíbaidacuéca pirípiná càide iyúwa pìasu wenàiwica càimíri cachàini náicha canánama íibaidéericué pirí, éwitacué Píiwacalicáanáta núa, íná iwàwacutácué píibaidaca pirípináwáaca pimànicaténácué piríwáaca cayábéeri.

¹⁵ Nudéca càì núsáidacuéca piríni pimànicaténácué cayábéeri piríwáaca càide iyúwa numànínacué pirí.

¹⁶ Péemiacué comparación: Canáca yàasu wenàiwica cachàiníiri íiwacali íichawa. Iná picácué pínáidawa cachàiníiyéicuéca nuícha pía. Càide iyúwa nuíbaidáanácuéca pirípiná, càita nacái iwàwacutácué píibaidaca pirípináwáaca.

¹⁷ Píalíacaalícué péemíaca càinácaalí íimáaná yáì núméericuéca pirí, píibaidacaalícué nacái pirípináwáaca càide iyúwa nuchùulianácué pía, yásí casímáicuéca piwàwawa.

18 “Càmita macáicué càì nùumaca pìwaliwa. Nùalíacawa nàwali níái nuedéeyéica nùasunáipináwa. Quéwa iwàwacutá macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàaná tàacáisi nùuwide ìwali Dios inùmalicuise bàaluité. David ímacaté: ‘Yái nùacawéeriná iyéericaté iyáacaléwa núapicha, yácata idé yùuwideca imànica núa, imànicaténá nulí báawéeri’, ímacaté yái Davidca.

19 Yá nucàlidacuéca piríni ipíchawáise nùuwide imànica nulí báawéeri. Néese idécanáami càì imànica nulí, yási peebáidacuéca nutàacái, Diosca núa, yái cà míirica imáalàawa.

20 Péemìacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nùasu wenàiwica itàacái, yeebáida nacái nutàacái. Néese nacái, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, yeebáida nacái Dios itàacái yái Dios ibànuèrica núa aléi —ímaca walí yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Judas lo traicionará

21 Idécanáamité Jesús icàlidaca walíni, néese máiní achúmaca iwàwa. Yá ímaca walí amaléeri iyú:

—Péemìacué cayába, abéeri péenacué itéeripiná nùuwidenái náibàacaténá núa —ímaca yái Jesúsca.

22 Néese wía yéewáidacaléca waicáidáidaca walíwáaca. Càmita wáallawa càirínácaalí yái càì Jesús ímaca ìwali.

23-24 Núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núawinacawa nùyaca mawiénita Jesús irí. Iná Simón Pedro yúucaca icáapiwa nulí nusutáanápíná nuémìawa Jesús càirínácaalí yái càì Jesús ímaca ìwali.

25 Iná núawiacawa Jesús ipualé, nusutácaténá nuémìawani. Yá nùumaca irí:

—Nuíwacali, ¿càiríná yái càì píimaca ìwali? —
núumaca irí.

²⁶ Jesús íimaca nulí:

—Yácata yái núapúadéerica irípiná pan quírapieli
iriculé —íimaca yái Jesúsca. Iná idécanáami
yáapúadaca pan, yá yàaca Judas iríni, yái Simón
Iscariote ìirica.

²⁷ Néese Judas yeedácanacáita iríwa pan yéená
isàbéeri, yá Satanás iwàlùacawa Judas iwàwalìculé
ichùuliacaténá Judas íiwitáise. Néese Jesús íimaca
Judas irí:

—Yáara wawàsi pimàníripináca, pìà pimànica
ráunamáitani —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Yáté èerica canáta wéenáquéi yáliériwa cáná
yéewa Jesús icàlidaca Judas iríni.

²⁹ Abénaméeyéi wéená nayúunáidaca Jesús
ichùuliaca Judas iwèniánápináté yàacàsi
wamápuèrica Pascua piná. Aibanái wéená
nayúunáida nacái Judas yàacaténá plata
catúulécaneeyéi irí. Judascáiná icuèrité wàasu
plata.

³⁰ Iná Judas idécanáami iyáaca iríwa pan yéená
isàbéerica, yá imusúacawa wáicha machacànita. Yá
catáca ìwali.

El nuevo mandamiento

³¹ Ináté idécanáami Judas yèepùacawa wáicha, yá
Jesús íimaca walí:

—Siùcáisede wenàiwica naicápiná núa
cáimiétaquéeri iyúwa, núa asìali Dios néeséerica.
Núasáidapiná nalíwa nacái cachàinica Dios íiwitáise.

³² Càide iyúwa núasáidáanápiná nalíwa cachàinica
Dios íiwitáise, càita nacái Dios yáasáidapiná
nalíwa cachàinica nacái nuíwitáise, núa asìali

Dios néeséerica. Càicatanica Dios imànipiná mesúnamáisiwata.

³³ Péemìacué nulí pía nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, nùyacué píapicha achúma èerita. Yá picutápinácué núawa quéwa núumacué pirí càide iyúwa núumáanáté judío íiwacanánái irí: Càmitacué yéewa pìacawa núapicha siùca aléera nùacatalépinácawa.

³⁴ Nuchùulìacué pía pimàníinápíná áiba wawàsi wàlìsàita: Cáininácué piicáyacacawa. Càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía, càita nacái iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa.

³⁵ Cáininácaalícué piicáyacacawa, yásí macái èeri mìnánái yáalíacuécawa pìwali nuéwáidacalécuéca pía —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³⁶ Néese Simón Pedro isutáca yéemìawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿alénápinásica pìawa? —íimaca yái Pedroca. Yá Jesús íimaca irí:

—Aléera nùacatalépinácawa càmita yéewa pìacawa núapicha siùca, quéwa áibaalípiná yásí pìacawa núami néréwa —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Yá Pedro íimaca irí:

—¿Càmírita, Nuíwacali! Núalimáca nùacawa píapicha siùcasíwata. Ewita iwàwacutáca nuétácawa píichawalíná, yá cayábaca nuétácawa —íimaca yái Pedroca.

³⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—¿Báisítasica pimàacaca nanúaca pía nuíchawalíná? Cààmírita, máinicáiná càulenáca píichani. Péemìa cayába, ipíchwáise cawámai itàaca, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría,

píimapiná càmitasa píalía nùwali ipíchaná nanúaca pía nùapicha —íimaca yái Jesúsca.

14

Jesús, el camino al Padre

¹ Néeseté Jesús íimaca walí wía yéewáidacaléca: “Picácué cáalu pía. Manuícué píináidaca piwàwawa Dios ìwali, nùwali nacái.

² Núaniri Dios icapèè ìyéerica chènuniré idèniaca imàdàanáwa madécaná wenàiwica ìyacatáipiná. Canácaalí ìyéeri nérétá, yá càmitacué nucàlida piritáni. Yá nùacawéera nuchùnìacaténácué pìyacatáipiná.

³ Nudécanáamicué nùacawa píicha, yá nuchùnìacuéca nacái pìyacatáipiná, yásí nuèpùacawa néese àniwa, yá nutécué pía nùapichawa, yéewacaténácué pìyapináca nùapicha aléera nùyacataléca.

⁴ Píalíacuécawa alénácaalí nùawa. Píalíacué nacáywa càinácaalí iwàwacutáaná pimànica pìacaténácuéwa néré nacái”, íimaca yái Jesúsca.

⁵ Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, càmita wáalíawa alénácaalí pìawa. Iná càmita yéewa wáalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wàacaténáwa néré —íimaca.

⁶ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái pìacaténácuéwa Núaniri Dios yàatalé. Nùalíacawa, nuémìaca nacái macáita báisíiri tàacáisi Dios ìwali. Nùacata yái yéerica nacáuca càníiri imáalàawa macáita wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Canácata yáaliméeri yàacawa Núaniri Dios yàatalé àta yeebáidacaalíta nutàacái.

⁷ Píalíacáinácué nùwali, íná píalíapínácué nacáíwa Núaniri Dios ìwali, yá siùcáisede píalíacuécawa Dios ìwali. Piicácatécué Dios madécaná èeri, íná píalíacuéca ìwali —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Felipe íimaca irí:

—Wáiwacali, pimàaca waicáca Píaniri Dios, yásí casíimáica wawàwa. Yácata abéerita wawàsi iwàwacutáwa walí —íimaca.

⁹ Jesús íimaca irí:

—Felipe, nudéca nùyacuéca píapicha madécaná èeri. ¿Cáná càmitàacáwa píalíawa cawinácaalí núa? Cawinácaalí wenàiwica yáaliérica nùwali yáalía nacái Núaniri Dios ìwali. Iná iwàwacutá càmita pisutá nuícha numàacáanápínácué piicáca Núaniri Dios. Pidécuéca piicácani.

¹⁰ Iwàwacutá peebáidaca nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacái iyaca càide iyúwa nùyáaná. Yái nucàlidéericuéca píri càmita nutàaní nunùmálicuíséwa. Néese nutàaníca Núaniri Dios inùmálicuíséwa. Càmita nacái numàni nùasu wawàsiwa cháí èeri irícu, néese Núaniri Dios iyaca nuwàwalícu, yácata imànírica iyúwa iwàwáaná imànica.

¹¹ Peebáidacué nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacái iyaca càide iyúwa nùyáaná. Càmicaalícué píalimá peebáidaca yái númerica píricué nùyáaná iyúwa Núaniri Dios iyáaná, néese peebáidacué piicácaíná yái numànírica càmírira áiba wenàiwica idé imànica.

¹² Péemiácué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, imànipiná càide iyúwa numàníná. Imànipiná nacái cachàiníri íicha yái numànírica nùacáináwa Núaniri Dios yàataléwa.

13 Macáita cayábéeri wawàsi pisutéeripinácué Dios ícha nunùmaliçuíse càide iyúwa nuwàwáaná nuchùuliacáinácué pisutáanápíná Dios íchani, yá numànipinácuéca piríwani yéewacaténá núa yái Dios lírica núasáidaca macái wenàiwica irí máini cachàinica Núaniri Dios íiwitáise.

14 Macáita cayábéeri wawàsi pisutéeripinácué nuícha càide iyúwa nuwàwáaná, yá numànipinácuéca piríwani —ímaca yái Jesúsca.

Jesús promete enviar el Espíritu Santo

15 Néeseté Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca. Yá ímaca walí: “Báisícaalícué cáinináca piicáca núa, yásí pimànicuéca càide iyúwa nuchùullaná pía.

16 Yá nusutápiná Núaniri Dios íchawa ibànùanápínácué pirí áiba Yàacawéeridéeripinácué píawa, yái Espíritu Santo yéewáidéeripinácuéca pía báisíiri tàacáisi iyú Dios ìwali, yàalèeripinácué pía nacái. Yásí Espíritu Santo yàacawéeridacué píawa càiripináta. Canácatáitacué imàaca píawa.

17 Quéwa èeri mìnanáí càmiyéi yeebáida nutàacái, càmita náalimá needá nawàwalículéwani, yái Espíritu Santoca, càmicáiná náalimá naicácani, càmíiri nacái náalía ìwali, quéwa píalíacué ìwali ìyacáinácué píapicha siùca. Yásí mesúnamáita iyamáacuéwa piwàwalícuwa càiripináta icùacaténácué píiwitáise.

18 “Càmita numàacapínácué pía abéerita iyúwa canéeyéi isèenáí. Nuèpùà nùanàaca nùyacaténácué píapicha àniwa.

19 Achúma èeri áibanái èeri mìnanáí càmiyéica yeebáida nutàacái, càmitanica naicápiná núawa

quirínama, quéwacué piicácata núa àniwa. Yásí cáuca núa àniwa íná yéewa picáucàpinácuéca nacáíwa.

20 Néenialípiná idécanáami Espíritu Santo yàanàaca, yásí píalíacuécawa nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, pìyacué abédanamata nacáí nùapicha, nùya nacáí píwàwaliculécué.

21 Cawinácaalí yeebáidéerica iyúwa nuchùulianáni, yá nacáí imàníirica càide iyúwa núumáaná, yácata yásáidéerica báisíri iyú cáinináca iicáca núa. Núaniri Dios nacáí cáininéeripiná iicáca cawinácaalí wenàiwica cáininéerica iicáca núa. Yá nacáí cáinináca nuicápinácani, yá nùanàapináca yàatalé numàacacaténá yáalíaca nùwali báisíri iyú”, ímaca walí yái Jesúsca.

22 Néese Judas, (càmírita quéwa Iscariote), ímaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica pimàacapiná píawawa waicácaténá píá, quéwa càmita pimàacapiná píawawa èri mìnánái naicácaténá píá? —ímaca irí.

23 Néese Jesús ímaca irí:

—Càmicáiná cáininá naicáca núa. Cawinácaalí cáininéerica iicáca núa, yeebáidaca nutàacái; Núaniri Dios nacáí cáininéeripiná nacáí iicácani. Yá nacáí Núaniri Dios, núa nacáí wàanàapináca wàyacaténá yáapicha.

24 Quéwa, cawinácaalí càmírica cáininá iicáca núa, càmita nacáí yeebáida nutàacái. Yái tàacáisi péemièricuécá nucàlidaca pirí, càmírita nutàacái, néese Núaniri Dios itàacáicani, yái ibànuèrica núa.

25 “Nucàlidacuécá pirí macáita yái tàacáisica idècunitàacá nùyaca píapicha.

26 Quéwa nudécanáamicué nùacawa pícha, yá nusutápiná Núaniri Dios íchawa, yásí ibànùacué pirí yái Yàacawéeridéeripinácuéca píawa, yái Espíritu Santoca, iyúudàanápinácué pía nulípiná, yàalèeripinácué pía nacái. Yá Espíritu Santo yéewáidapinácuéca píawa píalícaténáwa macáita wawàsi ìwali. Yá imàacapinácuéca piwàwalica macáita yái nucàlidéericuéca pirí.

27 “Nùacaalípináwa, yá numàacacué matuíbanáica piwàwa càide iyúwa matuíbanáiná nuwàwa, càmita càide iyúwa áibanái èeri mìnaná ìyáaná càmiyéica yeebáida nutàacái. Picácué achúma píináidacawa piwàwawa, picácué nacái cáalu piwàwa.

28 Nucàlidacué pirí nùanápinácuéwa pícha, néese nuèpùapinácué nùyaca píapicha àniwa. Báisícaalícué cáinináca piicáca núa manuísíwatatá, yásí casímáicuéca piwàwatá péemiácáinácué nùanápináwa Núaniri Dios yàataléwa cachàinicáiná nuícha Núaniri Dios.

29 Nucàlidacuéca piríni ipíchawáise nùacawa yéewanápiná idécanáami nùacawa, yásí peebáidacuéca yái nucàlidéericuéca pirí.

30 “Siùca canáca nulí èeri nutàanínápinácué déecuírí iyú píapicha, Satanáscaíná yàanàaca mesúnamáisiwata, yái ichùulièrica èeri mìnaná ìiwitáise càmiyéica yeebáida nutàacái. Quéwa Satanás càmita yáalimá imawènìadaca íchawa núa.

31 Néese, éwita Satanás càmicáaníta yáalimá imawènìadaca núa, càicáaníta numàacapiná càì imànica, núasáidacaténá macái èeri mìnaná ìrì cáinináca nuicáca Núaniri Dioswa, numàni nacái càide iyúwa ichùulianá núa. Pimichàacuéwa. Wàanácuéwa —ímaca walí yái Jesúsca.

15

La vid verdadera

¹ Idècunitàacá wàacawa, Jesús íimacaté walí, wía yéewáidacaléca: “Péemiacué comparación: Càica núade iyúwa abéyéeri uva yéetaná máiniri cawènica. Núaniri Dios ìyaca càide iyúwa icuèrica abéyéeri uva yéetaná.

² Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái càica níade iyúwa abéya yàana. Macái wenàiwica càmíiyéica imàni càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná càica níade iyúwa abéya yàana màyacanéeri. Néese Núaniri Dios yúucaca nía méetàuculé càide iyúwa wawichùacaalí yàana abéya íicha, macái yàana màyacanéerica. Néese cawinácaalí wenàiwica imàniyéica càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná, càica níade iyúwa abéya yàana càyacanéeri. Níái yeebáidéeyéica nutàacái, Dios itéca náicha càinácaalí báawéeri ìyaca nalí, namànicaténá cayábéeri cachàiníwanái, càide iyúwa wawichùacaalí cáaléeri yàana ipùata cayábéeri yàana íicha masacàacaténá yái yàanaca yéewanápiná idènlaca ìyacanáwa cayábéeri manùbéeri nacái.

³ Siúcáisede masacàacuéca píiwitáise, Núaniri Dioscáiná idéca imàacaca iwàwawa pibáyawaná íichacué, peebáidacáinácué nutàacái.

⁴ Picácué piwènúada píiwitáisewa nuícha yéewanápinácué nùyaca piwàwalicu mamáalàcata. Péemiacué comparación: Abéya yàana càmita yéewa càyacanáni méetàuculé abéya íicha. Càita nacái càmitaacué píalimá pimànica cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná pínáidacaalícuéwa nuícha.

5 “Càica núade iyúwa abéyéeri uva yéetaná. Píatacué càiyéide iyúwa abéya yàana. Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái mamáalàacata, yá nùyaca iwàwalicu, yásí imànica madécaná cayábéeri. Càmicáinácué píalimá pimànica cayábéeri méetàuculé nuícha.

6 Cawinácaalí càmirica yeebáida nutàacái mamáalàacata, Núaniri Dios yúucapíná méetàuculéni, càide iyúwa wáucacaalí yàanami méetàuculé, macáita yàana màyacanéeri àta míisicatalétani, néese wenàiwica yeedáca yàanami náucacaténá nía quichái irìculé neemácaténáni.

7 “Peebáidacaalícué nutàacái mamáalàacata, càmicaalícué nacái píimáicha tàacáisi nuéwáidéeri iyú pía, yá pisutácué nuícha numàninápinácué píri càinácaalí cayábéeri píwàwéericuéca, yá numànicuéca píriwani.

8 Pimànicaalícué madécaná cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí áibanái naicápiná Núaniri Dios cáimiétaquéeri iyú. Càita nacái píasáidapínácuéca nuéwáidacalécuéca pía.

9 Cáininácuéca nuicáca pía càide iyúwa cáinináaná Núaniri Dios iicáca núa, íná peebáidacué mamáalàacata nutàacái píasáidacaténácué cáinináca píicáca núa càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía.

10 Pimànicaalícué iyúwa nuchùllaná pía, yásí cáininácuéca nuicáca píawa càide iyúwa cáinináaná Núaniri iicáca núa numànicáiná iyúwa ichùllaná núa.

11 “Càicuéca núumaca píri casímáicaténácué píwàwa núapicha, yéewanápiná nacái casímáicuéca pía manuísíwata.

12 Nuchùuliacué càì pimànica: Cáininácué pi-icáyacawa càide iyúwa cáinináanácuéca nuicáca pía.

13 Péemiácué comparación: Aibacaalí imàacaca icáucawa yàacawéeriná íchawalínáwa, yásí wáaliacawa báisíri iyú cáinináca iicáca yàacawéerináwa macái iwàwalicuísewa. Càita nacái numàacapiná nucáucawa píchawalínácué cáininácaínácué nuicáca pía.

14 Néese, pimànicaalícué mamáalàacata iyúwa núumáaná, cáininácaténácué piicáyacacawa, yásí nùacawéeyéinácuéca pía.

15 Càmitacué quirínama núuma pìwali nùasu wenàiwicacuéca pía, càmicáiná yàasu wenàiwica yáaliáwa ìwali yái íiwacali imàníináca. Néese núumacué pìwali nùacawéeyéinácuéca pía nucàlidacáinácué pírí macáita yái Núaniri Dios íimáanáca nulí.

16 Càmitaté peedácué núa píiwacalipináwa. Néese nuedácatécué pía nùasunáipináwa, yá nudéca nuchùuliacuéca pía pimàníinápiná cayábéeri, yéewacaténácué nacái yái cayábéerica pimàníiricuéca iyamáacawa càiripináta. Yásí Núaniri Dios imànicuéca píríwa càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéeripinácuéca íicha nunùmálicuise, pisutácaalícué càide iyúwa nuwàwáaná.

17 Iná nuchùuliacué càì pimànica: Cáininácué pi-icáyacacawa”, íimaca walí yái Jesúsca.

El mundo odia a Jesús y a los suyos

18 Jesús íimacaté walí: “Aibanái èeri mìnanáì càmiyeyí yeebáida nutàacái báawapiná naicácuéca píawa, íná piwàwalicué báawáanáaté naicáca núa quéechaté ipíchawáiseté báawaca naicácuéca pía.

19 Piyacaalícué càide iyúwa èeri m̀nanáí yáanátá, yá cáininácuéca èeri m̀nanáí iicáca píatá, càide iyúwa cáinináaná naicáyacacawa. Quéwa nudéca nuedácuéca pía èeri m̀nanáí yèewíise, peebáidacáténácué nutàacái, íná báawaca naicácuéca pía càmicáinácué píya càide iyúwa nàyaná.

20 Piwàwalícué yáí núuméricatécúé píri: ‘Canáca yàasu wenàiwica cachàiníiri íiwacali íichawa’, càité núumaca. Càita nacái càmita yéewacué cachàinica núicha pía. Iwàwacutácué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanáwa. Abènaméeyéi nàuwideca namànica núa, íná nàuwidecuéca nacái namànica píawa. Quéwa áibanáí yeebáidaca nutàacái, íná neebáidapíná nacái iyúwa péewáidáanácué nía.

21 Quéwa áibanáí càmiyéi yeebáida nutàacái namànipíná píri báawéeriwa peebáidacáinácué nutàacái càmicáiná náalía Dios ìwali, yáí ibànuèrica núa aléi.

22 “Càmicaalíté ǹnanàatá nucàlidacáténá wenàiwicanáí irí nutàacáiwatá, yá càmita cabáyawaná nía ǹwalísetá. Quéwa siùcáisede canáca yéewaná náimaca càmínápinása cabáyawaná nía ǹwalíise néemiácináté núumaca nalí nudéca ǹnanàaca Dios yàatanáise.

23 Máiniyéi cabáyawanáca níara wenàiwicaca càmiyéica yeebáida nutàacái, yácáiná cawinácaalí báawéerica iicáca núa, idéca báawaca iicáca núa báawacáináté iicáca Ǹnaniri Dios quéechatécáwa.

24 Càmicaalíté numàni ǹacuése mi yáí càmirica áiba wenàiwica idé imànicatá, yá càmita cabáyawaná nía ǹwalísetá. Quéwa éwita naicácaníta càì numànica, càicáaníta báawaca naicáca núa, báawa

nacái naicáca Núaniri Dios.

²⁵ Quéwa iwàwacutá macáita ichàbacawa càide iyúwaté rey David icàlidáaná tàacáisi nunùmaliçuise bàaluité. David ímacaté: ‘Máiní báawacaté naicáca núa éwita canácáaníta ìwalíise báawáanápíná naicáca núa’, càì ímacaté nunùmaliçuise yái Davidca.

²⁶ “Quéwa nudécanáami nuèpùacawa Núaniri Dios yàataléwa, yásí nubànùacué piríwa Espíritu Santo, yái Espíritu Dios yàatanáiséerica, itàáníríca báisírí iyú, yái Yàacawéeridéericuéca pía. Espíritu Santo yàanàpiná, yásí yéewáidacuéca píawa nùwali yéewanápinácué picàlidaca nuináwaná ìwali.

²⁷ Pidécúéca pìyaca núapícha mamáalàacata nudàbacatáiseté nuéwáidaca wenàiwíca àta siùca nacáide, íná picàlidapínácué nuináwaná ìwali èri mìnáná iríwa”, ímaca walí yái Jesúsca.

16

¹ Jesús ímaca walí àniwa: “Nudéca nucàlidacuéca piríni ipíchaná piwènúadacuéca píiwitáisewa nuícha ísicúata, nadàbacaalípiná nàuwídeca namànicuéca pía.

² Yásí náucacué píawa judíonái yéewáidacàlu ícha, càmítacué quirínama nabatàa piwàlùacawa néré àniwa. Aibaalípiná nayúunáida nacái náibaidaca nàyaca Dios irípiná nanúacaalícué píawa.

³ Yá namànipínácué pirí báawéeri càmicáiná náalía Núaniri Dios ìwali, nùwali nacái.

⁴ Nucàlidacuéca piríni siùcata yéewanápinácué nadàbacaalípiná namànicuéca pirí báawéeri, yásí piwàwalícuéca nudéca nucàlidacuéca piríni”, ímaca yái Jesúsca.

Lo que hace el Espíritu Santo

Jesús ìimacaté walí àniwa: “Idàbacaalíte nuéwáidaca wenàiwica, càmitaté nucàlidacué piríni piùwichàanápínacuéwa nulípiná, nùyacáinátécué píapicha.

⁵ Quéwa siùcáade yá nùacawa nùyacaténá yáapicha yái Dios ibànuèricaté núa aléi. ¿Cánacué càmita pisutá péemiawa núa siùcade ìwali yái nùanápínacawa Núaniri Dios yàataléwa? Iwàwacutácué casímáica piwàwa núapicha.

⁶ Quéwa, máini achúmacuéca piwàwa siùca nucàlidacáinacué piríni.

⁷ Quéwa, péemiacué cayába. Cayába cachàiníwanái pirícuéni nuèpùanápínacawa Núaniri Dios yàataléwa. Càmicaalí nuèpùawa Núaniri Dios yàataléwa, néese càmita yàanàa yái Yàacawéridéeripínacuéca pía, yái Espíritu Santoca. Quéwa nùacaalípináwa, yá nubànùacuéca piríwani.

⁸ Espíritu Santo yàanàapíná, yásí imàacaca èeri mìnánái náalíacawa cabáyawanáca nía. Imàacapíná náalíacawa nacái nudéca nùyaca machacàníiri iyú Dios iicá. Espíritu Santo imàacapíná náalíacawa nacái càinácaalí iwàwacutáanápíná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú. Espíritu Santo imàacapíná nacái náalíacawa Dios yùuwichàidáanápíná cabáyawanéyeyéi wenàiwica.

⁹ Espíritu Santo imàacapíná náalíacawa cabáyawanáca nía càmicáiná neebáida nutàacái.

¹⁰ Yá Espíritu Santo imàacapíná èeri mìnánái náalíacawa nudéca nùyaca machacàníiri iyú Dios iicá íná yéewa nùacawa Núaniri Dios yàataléwa. Espíritu Santo imàacapíná nacái náalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá

machacàníiri iyú Dios iicá, càmicáinácué piicá núa cháí èeri irìcu.

¹¹ Espíritu Santo imàacapiná èeri mìnánái náalíacawa nacái Dios yùuwichàidáanápíná níawa càiripináta. Càipiná náalíacawa Dioscáiná idéca íináidacawa yùuwichàidáanápíná Satanás càiripináta, yái ichùulièrica èeri mìnánái íiwitáise.

¹² “Iyaca madécaná nucàlidéeripinácué pirí, quéwacué siùca càmita píalimá píalíaca péemíaca macáita, càinácaalí íimáaná.

¹³ Quéwa Espíritu Santo yàanàapiná, yái itàaníríca báisíiri iyú, yásí yéewáidacuéca píawa macái báisíiri tàacáisi ìwali, càmicáiná icàlidapíná yàasu wawàsiwa, néese icàlidapíná macáita càinácaalí tàacáisi Dios icàlidéeri irí. Néese Espíritu Santo imàacapinácué píalíacawa càinácaalí ichàbáanáwa áiba èeriwa.

¹⁴ Espíritu Santo imàacapiná wenàiwica náalíacawa cachàinica nuíwitáise, icàlidacáinácué pirí nutàacái péemlàcaténácué càinácaalí íimáaná.

¹⁵ Macáita yái Núaniri Dios idènièrica nudèniata nacái yáapichani, íná núumacué pirí Espíritu Santo icàlidapinácué piríwa nutàacái, imàacacué nacái píalíaca péemlacani, càinácaalí íimáaná.

¹⁶ “Achúmáanatàacá càmitacué piicápiná núa, néese mesúnamáita piicápinácué núa àniwa nùacáináca Núaniri Dios yàataléwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

La tristeza se cambiará en alegría

¹⁷ Néeseté abénaméeyéi wéenánái wía yéewáidacaléca, náimaca nalíwáaca:

—¿Càinástica íimáaná yái tàacáistica? Idéca íimaca walí achúmáanatàacá càmínápinása waicáni,

néese mesúnamáitasa yèepùà waicápináca àniwani, yàacáinásacáwa Yáaniri Dios yàataléwa.

18 ¿Càinásica ímáaná yái tàacáisica ‘achúmáanataàcá’? Càmita wáalíawa càinácaalí ìwali itàaní –námaca.

19 Néese Jesús yáalíacawa wawàwaca wasutáca wéemíawa ìwalini. Yá ímaca walí:

–Nudéca núumacuéca pírí achúmáanataàcá càmitacué piicápiná núawa, néeseecué mesúnamáita piicápinácué núa àniwa. ¿Pisutásicué péemíawa píawáaca ìwali yái tàacáisica?

20 Péemíacué cayábani. Achúmáanataàcá pícháanípinácuéca, yá achúmapinácuéca piwàwa nanúacaalí núawa, quéwa áibanái èeri mìnanaí càmiyeyí yeebáida nutàacái, casímáipináca nawàwa. Quéwa éwita achúmacáanítacué piwàwa maléenaí èeri nuétácái ìwallise, càicáaníta mesúnamáita casímáicuéca piwàwa nuétácái ìwaliwa.

21 Péemíacué comparación: Achúmaca inanáí iwàwa ùasu èericaalí yàanàaca umusúadánápiná iicá èeri. Yá achúmaca uwàwa ùuwichàacáináwa cáiwíriri iyú, quéwa idécanáami asáica uírri, yásí uimáichaca yái cáiwírrica, máinicáiná casímáica uwàwa umusúadacáiná iicá èeri.

22 Càita nacái siùcade achúmacuéca piwàwa. Quéwa nuèpùapinácawa nuicácuéca pía àniwa, yásí máinicué casímáica piwàwa, yá canácata yáaliméeripiná achúmaca imànicuéca piwàwa àniwa.

23 “Néenialípiná càmitacué iwàwacutá pisutáca péemíawa núa, yácáiná Espíritu Santo yéewáidapinácué píawa. Péemíacué cayába, Núaniri Dios imànipinácué píriwa càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéericuéca imàníinápiná píri,

pisutácaalícué Dios ícha nunùmalícuíse càide iyúwa nuwàwáaná.

²⁴ Càmitàacá pisutácué Núaniri Dios ícha nunùmalícuíse imànínapínacué pirí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná. Pisutácué Dios ícha nunùmalícuíse imànínapíná pirí cayábéeri, yásí imànicuéca piríwani càide iyúwa nuwàwáaná, yéewacaténacué casímáica piwàwa manuísíwata —ímaca walí yái Jesúsca.

Jesucristo, vencedor del mundo

²⁵ Jesús ímacaté walí àniwa: “Nudéca nuéwáidacuéca pía càulenéri comparación iyú. Quéwa áibaalípináwa càmitacué nutàaní pirí comparación iyú. Néese nutàanípinacué pirí amaléeri iyú Núaniri Dios ìwaliwa, píalíacaténacué péemíaca ráunamáitani, càinácaalí ímáaná.

²⁶ Néenialípiná pisutápinacué Dios ícha nunùmalícuíse imànínapínacué pirí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná, yá càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manuísíwata pirípinacué.

²⁷ Cáininácáiná Dios iicácuéca pía, íná càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manuísíwata pirípinacué. Cáininácuéca Dios iicáca pía cáininácáinácué piicáca núa, peebáidacuéca nacái nùanàacaté Dios yàatanáise.

²⁸ Nudéca nùacawa Núaniri Dios yàatanáisewa nùanàacaténá aléi èeri irìculé. Siùcáade nuèpùacawa èeri ícha nùacaténáwa àniwa Núaniri Dios yàataléwa”, ímaca walí yái Jesúsca.

²⁹ Néese wía, Jesús yéewáidacaléca wáimaca irí:

—Siùca pitàaníca pìyaca amaléeri iyú, càmita picàlida pìyaca càulenéri comparación.

30 Siùca wáallácawa píallácawa macáita wawàsi. Càmita iwàwacutá wasutáca wéemìawa pía píallácáinátawa càinácaalí wáináidáanáwa wawàwalicuísewa píallácáináwa wáiwitáise ìwali. Iná weebáidaca pìanàacaté Dios yàatanáise —wáimaca irí.

31 Néese Jesús ímaca nalí:

—Piyúunáidacuéca peebáidaca nutàacái tàì íméri iyú macái piwàwalicuísewa, quéwa càmitàacáwa cachànicué píiwitáise nùwali.

32 Mesúnamáisiwatacué pípiacuécawa picàlaliacawa nuícha, yá pimàacapínacuéca núa abéeritawa. Quéwa càmita máiní abéerisiwa núa, Núaniricáiná iyaca núapicha.

33 Nucàlidacuéca píri macáita yái tàacáisica yéewacaténcué matuíbanáica pía peebáidacáinacué nutàacái. Chái èeri irícu piùwichàapínacawa, quéwa píchàiniadacué piwàwawa. Nudéca numawèniadaca Satanás íiwitáise cachàiníiri, yái ichùulìerica èeri mìnánái íiwitáise namàninápiná nabáyawanáwa, íná yéewacué píalimápiná pimawèniadaca píichawa Satanás nacái —ímaca walí yái Jesúsca.

17

Jesús ora por sus discípulos

1 Néeseté idécanáami Jesús icàlidaca walíni, yá iicáidaca chènuniré, yá ímaca Dios irí: “Núaniri, idéca nuénáiwaná yàanàaca. Pimàaca èeri mìnánái náallácawa cachàinica nuíiwitáise, núa Píirica, yéewanápiná numàaca nacái náallácawa cachàinica píiwitáise.

2 Pidéca pimàacaca nulí píiwitáisewa nucùanápiná èeri mìnánái canánama, nùacaténá nacáuca càníiri

imáalàawa, níái pièyéica nulí nùasunáipiná, núa Pìirica.

³ Nadèniapiná nacáucawa cà míiri imáalàawa níái yáaliyéica wàwali, pía abéerita Dios báisírca, núa nacái Jesucristo yái pibànuèrica aléi èeri iriculé.

⁴ “Nudéca nùasáidaca nalí cachàinica píiwitáise cháí èeri irìcu, íná nudéca numáalàidaca numànica macáita càide iyúwaté pichùullaná numànica.

⁵ Iná Núaniri siùcade pimàaca cámiétacanéerica núa píapicha chènuniré càide iyúwaté nùyáaná píapicha bàalutésíwa èeri ipíchawáise.

⁶ “Pidéca peedáca níái wenàiwicaca èeri m̀nanái yèewíise piacaténá nulí nía nùasunáipiná. Yá nudéca numàacaca náalíaca píwali iyúwa piyáaná. Quéechatécáwa píasunáica nía, yá pidéca píaca nulí nía nùasunáipiná, nadéca nacái namànica càide iyúwa pichùullaná nía.

⁷ Siùca náalíacawa macáita yái numànírica, yá nacái tàacáisi nuéwáidéerica iyú nía, nudéca numànicani pichàini iyú, yái pichàini pimàaquéerica nulí.

⁸ Nudéca nucàlidaca nalíni yái tàacáisica pièricaté nulí, yá neebáidaca nulíni. Náalíacawa báisíiri iyúcani nùanàcaté píatanáise. Neebáida nacái pibànùanáté núa.

⁹ “Nusutáca nalí píicha manuísíwata. Càmita nusutá píicha áibanái èeri m̀nanái irípiná càmiyéi yeebáida nutàacái. Néese nusutáca píicha nalí níái pièyéica nulí píasunáicáiná nía.

¹⁰ Macáita níái nùasunáica níacata píasunái nacái. Macáita níái píasunáica níacata nùasunái nacái. Nàyacáiná machacàníiri iyú, íná náasáidaca cachàinica nuíwitáise.

11 “Siùcáade càmita nuyamáawa cháí èeri irìcu, quéwa nayamáapinácawa cháí èeri irìcu, idècunitàacá nùyaca píapicha. Pía, Núaniri mabáyawanéerica, picùa nía pirípináwa pichàini iyúwa neebáidáanápiná mamáalàacata pitàacái, níái pièyéica nulí nùasunáipiná, yéewacaténá abédanamaca náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáaná nuíwitáise píapicha.

12 Idècunitàacá nùyaca náapicha cháí èeri irìcu, yá nucùacaté nía pirípiná pichàini iyú, níái pièyéica nulí nùasunáipiná. Canácata néená yúuquéeriwa nuícha, abéerita meedá yáara yúuquéericatéwa quéechatécáwa. Iná yéewa macáita ichàbapinácawa iyúwa profetanái itànàanáté tàacáisi ìwali pinùmalìcuíse bàaluité.

13 “Siùcáade nùacawa pìatalé, Núaniri. Quéwa idècunitàacá nùyaca cháí èeri irìcu, yá nusutáca pícha nalí casíimáicaténá nawàwa manuísíwata càide iyúwa casíimáiná nuwàwa.

14 Nudéca nucàlidaca nalí pitàacái quéwa báawaca èeri mìnánái iicáca nía càmicáiná nàya càide iyúwa èeri mìnánái ìyáaná, càide iyúwa núa nacái càmlíná nùya càide iyúwa èeri mìnánái ìyáaná.

15 Càmita nusutá pícha pitéénápiná nía èeri ícha, néese nusutáca pícha picùanápiná nía Satanás ícha yái báawéerica.

16 Càide iyúwa càmlíná nùya èeri mìnánái íiwitáise ìwali, càita nacái níái yeebáidéeyéica nutàacái càmlíyéita nacái ìya èeri mìnánái íiwitáise ìwali.

17 Masacàaca pimànica náiwitáise pitàacái báisíiri iyúwa náibaidacaténá pirí càide iyúwa piwàwáaná. Báisíiri tàacáisica yái pitàacáica.

18 Càide iyúwa pibànùanáté núa èeri mìnaná yèewiré, càita nacái nubànùaca níái nùasunáicawa èeri mìnaná yèewiré càmíiyéica yeebáida nutàacái.

19 Yá siúcáade numàacapiná nucáucawa náichawalíná numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná yéewanápiná masacàaca pimànica náiwitáise pitàacái báisíiri iyúwa náibaidacaténá pirípiná càide iyúwa piwàwáaná.

20 “Càmita nusutáca píicha abéta nalí níái yeebáidéeyéica nutàacái, néese nusutáca píicha nacái áibanái irípiná yeebáidéeyéipiná nutàacái áibaalípiná néemìacaalípiná nuéwáidacalénái icàlidaca nalíni.

21 Núaniri, nusutáca píicha pimàacáanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca macáita manuísíwata, càide iyúwa abédanamáaná wáiwitáise wáapichawáaca. Càide iyúwa pìyáaná núapicha, nùyáaná nacái píapicha, càita nacái pimàacaca abédanamaca náiwitáise náapichawáaca nàyacaténá abédanamata wáapicha, yéewanápiná áibanái èeri mìnaná neebáidaca pidéca pibànùaca núa aléi.

22 Pidéca pimàacaca núasáidaca nalí cháí èeri irícu cachàinica píiwitáise. Núa nacái, nudéca numàacaca náasáidaca áibanái irí cachàinica píiwitáise yéewanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáaná wáiwitáise wáapichawáaca.

23 Nùyaca nawàwalìcu, pía nacái ìyaca nuwàwalìcu abédanamacaténá náiwitáise náapichawáaca manuísíwata, yéewanápiná èeri mìnaná càmíiyéi yeebáida nutàacái náalíacawa pidéca pibànùaca núa, yéewanápiná nacái náalíacawa cáinináca piicáca níái nùasunáica càide iyúwa cáinináaná piicáca núa.

24 “Núaniri, pidéca pìaca nulí nía nùasunáipiná. Nuwàwaca nàyaca núapicha aléera nùyacatalépiná naicácaténá pimàacáaná macáita naicáca núa cáimiétaquéeri iyú nùyacaalípiná píapicha chènuniré, cáininácáinaté piicáca núa bàaluitésíwa èeri ipíchawáise.

25 Pía, Núaniri mabáyawanéeri, áibanái èeri mìnanáì càmíiyéi yeebáida nutàacái càmita náalía pìwali, quéwa núalíaca pìwali. Níái nacái nùasunáica náalíacawa pibànùacaté núa aléi.

26 Nudéca numàacaca náalíacawa píiwitáise ìwali. Yá numàacapiná mamáalàacata náalíaca pìwali càiripináta yéewanápiná cáinináca naicáyacacawa càide iyúwa cáinináaná piicáca núa, yéewanápiná nacái nùyaca nawàwalìcu”, íimaca yái Jesúsca isutáca walípiná Yáaniri Dios íchawa.

18

Arrestan a Jesús

1 Jesús idécanáami isutáca walípiná Dios ícha, yá yàacawa wáapicha wía yéewáidacaléca, wàacaténáwa abémàalé únibàa ícha, ípidenéeri Cedrón. Iyaca néeni bànacalé inàlimaná. Yá Jesús iwàlùacawa néré wáapicha wía yéewáidacaléca.

2 Judas, yái yèericatéwa wáicha itécaténá Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, yáalíacawa ìwali yái bànacaléca, Jesús iyacáinaté néeni wáapicha madécaná yàawiría, wía yéewáidacaléca.

3 Iná Judas yàanàaca bànacalé inàlimaná néré, itéeri yáapichawa madécaná romanonái yàasu úwinái, áibanái nacái judiónái yàasu úwinái icuèyéica templo. Sacerdote íiwacanáni,

fariseonái nacái nabànùacaté nàasu úwináíwa Judas yáapicha. Nadèniaca nacáapisáíwa. Naté nacái nàasu béeriasiwa, lámpara nacái nacamalápináwa, catácáiná nàwali.

⁴ Quéwa Jesús yáalíacawa càinácaalí namànnínápináté irí, íná imusúacawa náipunita, yá isutáca yéemíawa nía:

—¿Cawinácué picutá? —Íimaca yái Jesúsca.

⁵ Náimaca irí:

—Jesús Nazaret iyacàlená néeseérica wacutá — náimaca irí. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núaquéi —Íimaca yái Jesúsca. Judas, yái itéerica Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, ibàlùacawa néeni úwinái yáapicha.

⁶ Idété Jesús íimaca: “Núaquéi”, yáta cáaluca nía Jesús íicha, yá néerúacawa íicha, yá náuwàacawa cáli íinatalé nacalùniwa.

⁷ Néese Jesús isutáca yéemíawa nía àniwa:

—¿Cawinácué picutá? —Íimaca. Néese náimaca àniwa:

—Jesús Nazaret iyacàlená néeseérica wacutá — náimaca irí.

⁸ Iná Jesús íimaca nalí àniwa:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni nuináwanáwa núaquéi. Picutácaínacué núa, néese pimàacacué nèepùacawa níái núapichéeyéica —Íimaca yái Jesúsca.

⁹ Yá macáita ichàbacawa càide iyúwaté Jesús íimáanáté: “Núaniri, níái pièyéica nulí nùasunáipiná canácata néená yúuquériwa nuícha”, càité íimaca yái Jesúsca, iwàwacáináté icùaca wía yùuwichàacáisi íicha, wía yéewáidacaléca.

¹⁰ Néese Simón Pedro, idènièrica espada machete nacáiri, yá iwatàaca espada yàalu irìcuísewa,

yáalimáidaca ipéliacatata quéwa isasàacáita meedá asìali yùuwi yéewápuwáiséechúa yái ípidenéerica Malco, sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwicaca.

¹¹ Quéwa Jesús íimaca Pedro irí:

—Píiyàa pìasu espadawa yàalu irìculéwa. Iwàwacutá nùuwichàacawa manuísíwata càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

Jesús ante Anás

¹² Néeseté níai úwinái, náiwacali yáapichawa, níai nacái judiónái yàasu úwinái icuèyéica templo náibàaca Jesús. Yá nadacùaca náichawa icáapi.

¹³ Néese quéechacáwa natéca Jesús Anás icapèe néré. Caifás icuírìcani yái Anásca. Néenialíté sacerdote íiwacalinácani yái Caifásca.

¹⁴ Yái Caifás, yácata icàlidéericaté judío íiwacanánái irí cayábáanápínaté cachàiniwanái nalíni abéeri asìali yéetácaalípínatéwa macái wenàiwica íichawalíná, ipíchaná romanonái inúaca macáita judiónái.

Pedro niega conocer a Jesús

¹⁵ Néese Simón Pedro, núa Juan nacái, wàacawa Jesús yáamiwáise déecuta. Wàanàaca sacerdote íiwacaliná icapèe néré, yá namàacaca nuwàlùacawa Jesús yáamiwáise capìi ibàacháwalená irìculé, yácáiná sacerdote íiwacaliná yáalía iicáca núa.

¹⁶ Pedro ibàlùacawa bàacháwáiséeri inùma íicha. Iná nùacawa bàacháwa íicha nutécaténá Pedro núapichawa bàacháwa irìculé. Yá nusutáca wawàsi inanái íicha icuèchúaca capìi inùma bàacháwáise umàacáanápíná Pedro iwàlùacawa. Yá umàacaca iwàlùacawa.

¹⁷ Néese usutáca uémìawa Pedro:

—¿Píasica nacái abéeri néená níái Jesús yéewáidacaléca? —úumaca Pedro irí. Néese Pedro íimaca ulí:

—Càmita núani —íimaca yái Pedroca, ipíchaná náibàacani.

¹⁸ Néese casualínicaté nàwali níái sacerdote yàasu wenàiwicaca ìyéeyéica néeni, úwinái nacái icuèyéica templo, ínà napucúadacaté quichái, yá nàanabàca. Pedro yàanabàca nacái náapicha quichái.

El sumo sacerdote interroga a Jesús

¹⁹ Idècunitàacá Pedro ìyaca bàacháwáise manuírí capìi ìicha, yá capìi irìcu sacerdote íiwacaliná idàbacaté isutáca yéemìawa Jesús wàwali macáita wía yéewáidacaléca. Isutáca yéemìawa Jesús nacái càinácaalí ìwali yéewáida wenàiwica.

²⁰ Jesús íimaca irí:

—Càmita nuéwáida nía ibàacanéri iyú. Nudéca nucàlidaca tàacáisi macái wenàiwica yàacuésemi. Nudéca nuéwáidaca wenàiwica mamáalàacata judíonái yéewáidacàalu irìcu, templo irìcu nacái, aléde nàwacáidáyacatalécawa macái judíoca.

²¹ ¿Cáná pisutá péemìawa núa? Pìa pisutáca péemìawa áibanái yéemièyéicaté nutàacái càinácaalíté ìwali nuéwáidaca nía. Náalíacawa ìwali yái nucàlidéerica nalí —íimaca yái Jesúsca.

²² Idécanáami Jesús càì íimaca nalí, néese abéeri néená níái úwi icuèyéica templo inúaca Jesús inàni ìwali. Yá íimaca Jesús irí:

—Picá càì pitàaníca sacerdote íiwacaliná irí — íimaca.

²³ Jesús íimaca irí:

—Nutàanícaalí báawéeri iyú, picàlida nulíni càinácaalí báawéeri nutàaní. Quéwa càmicaalí

nutàaní báawéeri iyú, néese canácata yéewaná picapèedáidaca núa —íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Néese Anás ichùuliaca úwinái natéca Jesús nadacuèrimi Caifás yàatalé yái áiba sacerdote íiwacaliná.

Pedro niega otra vez a Jesús

²⁵ Idècunitàacá Pedro ibàlùaníca yàanabàca iyaca, yá áibanái ìyéeyéica néeni nasutáca néemìawani:

—¿Càmitasica pía nacái abéeri néená níai Jesús yéewáidacaléca? —náimaca. Quéwa Pedro imànica ichìwawa àniwa. Yá íimaca nalí:

—Càmíirita núa —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni, ipíchaná náibàacani.

²⁶ Néese sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwica, abéeri yéenasàiriná yái asìali Pedro isasèericaté yùuwi, yácata isutáca yéemìawa Pedro nacái. Yá íimaca Pedro irí:

—¿Càmitasica pía yái nuiquéericaté Jesús yáapicha bànacalé inàlimaná néeni? —íimaca.

²⁷ Yá Pedro imànica ichìwawa àniwa, íimaca càmitasa yáalía Jesús ìwali, yáta cawámai itàaca.

Jesús ante Pilato

²⁸ Néeseté natéca Jesús Caifás icapèe íicha gobernador romanosàiri icapèe nérépiná. Amaláca yàacawa nawicáu, íná càmita nawàlùawa gobernador càmíiri judío icapèe irìculé, náimacáiná càmitasa nawàwa casacàaca nía Dios íicha ìwalíise yái nawàlùanácawa càmíiri judío icapèe irìculé. Càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá nía, casacàacaalí Dios iicáca nía yáté èerica, yá càmita náalimá nayáaca nayáacaléwa Pascua yàasuná culto yaalí.

29 Iná gobernador Pilato imusúacawa icapèe ìichawa itàanícáténá náapicha. Yá íimaca nalí:

—¿Càinácué ibáyawaná pirí yái asialica? —Íimaca.

30 Néese náimaca irí:

—Càmicaalí imàni ibáyawanáwatá, néese càmita waté pìatalétáni —náimaca.

31 Pilato íimaca nalí àniwa:

—Pitécuéni piùwichàidacuéni càide iyúwa pìawirináimi íiwitáise íimáaná —Íimaca yái Pilatoca. Níái judíoca náimaca Pilato irí àniwa:

—Píacué romanonái icuèyéica wàasu cáli càmitacué pibatàa wanúaca wenàiwica cruz ìwali, wía judíoca —náimaca irí.

32 Càité namànica càide iyúwaté Jesús icàlidáanáté ìwaliwa nanúanápínáténi cruz ìwali, níái càmiyéica judío.

33 Pilato yèepùa iwàlùacawa icapèe manuíri irìculéwa. Yá imáidaca yàataléwa Jesús. Pilato íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinápiná? —Íimaca.

34 Jesús íimaca irí:

—¿Pisutásica péemàwa núa pínáidacáináwa pisutáanápíná péemà núa, càmicaalí nacái, pisutásica péemàwa núa áibanái icàlidacáiná piríni? —Íimaca yái Jesúsca.

35 Pilato íimaca irí àniwa:

—¡Núa càmiírita judío! Péenánái judíonái, nía nacái sacerdote íiwacanánái nadéca natéca pía nùatalé nacháawàcaténá piináwaná ìwali. ¿Càiná báawéeriquéi pimànica? —Íimaca.

36 Néese Jesús íimaca irí:

—Càmita nucùa wenàiwica càide iyúwa èeri mìnánái icùaná yàasu wenàiwicawa cháí èeri irìcu.

Nucùacaalí càì nùasu wenàiwicawatá, yá nudènàca nùasu úwináiwatá imàníyéipiná úwi ipíchaná nùuwidenáí íbàaca núa presoíri iyú natécaténá núa judío íwacanánái yàatalétá. Quéwa càmita nucùà nùasunáíwa èeri mìnánái íiwitáise ìwali —íimaca yáí Jesúsca.

³⁷ Néese Pilato isutáca yéemìawa Jesús àniwa:

—¿Néeni, píatasica abéeri nacuèriná? —íimaca. Néese Jesús íimaca.

—Báísíta, núaquéi càide iyúwa píimáaná. Nacuèrináca núa. Numusúacaté nuicá èeri nucàlidacaténá nalí báisíiri tàacáisi. Cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica yáalíacawa báisíiri tàacáisi ìwali, néemìaca cayába nucàlidáanáca nalíni —íimaca yáí Jesúsca.

³⁸ Néese Pilato íimaca Jesús irí:

—Canácata yáaliméeri yáalíacawa càirínácaalíni, yáí píiméerica ìwali báisíiricasa tàacáisica —íimaca yáí Pilatoca.

Jesús es sentenciado a muerte

Néese Pilato idécanáamité càì isutáca yéemìawa Jesús, yá Pilato imusúacawa icapèe íichawa àniwa itàanícacaténá judiónái yáapicha. Íimaca nalí:

—Càmita nuicá ìwali íbáyawaná yáí asíalica.

³⁹ Quéwa, càide iyúwacué píiwitáise ìyáaná, nuwasàpinácué píriwa abéeri presoíri Pascua yàasuná culto yaalíwa. ¿Piwàwasicué numàacaca yèepunícawa píri Jesús, yáí judío icuèrináca? —íimaca yáí Pilatoca.

⁴⁰ Néese macáita néemíanícawa:

—¡Càmírìta! ¡Pìwasàa walí Barrabás! —náimaca néemíanícawa. Yáí Barrabásca abéeri presoíri

imàníricaté ùwicái romanonái yàasu gobierno ípunita.

19

¹ Néeseté Pilato ichùulàca yàasu úwináíwa nacapèedáidaca Jesús mabàleta cachàiníiri cabèesi iyú. Yá nacapèedáidaca Jesús báawanama àta íimami ichalàacatalétawa ícha.

² Néese úwinái namànica tuíri culèpi nacáiri icàyuwaniná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íwita ìwali nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná. Néese náucaca ruana nacáiri Jesús ìwalíise, abéeri ruana nacáiri cáaléeri quíiréeri nacái càiride iyúwa romano icuèriná ibàle, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni.

³ Néese nàacawa yàatalé abéerinamata namanùbaca iyúwa, càide iyúwa nàaca nacáicaalí icàaluíniná, quéwa naicáanícáita iquíniná meedá, càmita báisíiri iyú nàa icàaluíniná. Yá náimaca irí:

—¡Casímái piwàwa, pìyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íwitàise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná. Yá nanúadáidaca Jesús inàni ìwali.

⁴ Néese Pilato imusúacawa àniwa itàanícáténá judiónái irí. Yá íimaca nalí:

—Piicácué yái, nudéca nutécuéca pìataléni, yéewacáténácué píalíacawa càmita nuicá ìwali íbáyawaná, canásíwa —íimaca.

⁵ Néese namusúadaca Jesús capíi irícuíse idènièri tuíri culèpi nacáiri icàyuwaniná íwita ìwaliwa,

idènièri ìwàlìsèwa bàlesi quíiréeri nacái. Yá Pilato íimaca nalí:

—¡Piicácuéni, yácata yái asìalica! —íimaca.

⁶ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái judíonái yàasu úwi icuèyéica templo, naicácanacáita Jesús, yá nadàbaca néemíanicawa. Náimaca:

—¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —námimaca. Néese Pilato íimaca nalí:

—Piatacué ité itàtàawani cruz ìwali, càmicáiná nuicá ìwali íbáyawaná, canásíwa —íimaca.

⁷ Níái judíoca námimaca:

—Wadèlaca wàawirináimi yàasu tàacáisiwa íiméerica iwàwacutáaná yéetácawa icàlidacáiná iináwanáwa Dios Íiricasani —námimaca.

⁸ Néese idécanáami Pilato yéemíaca natàacái, yá cáaluca manuísíwatani.

⁹ Yèepúa iwàlùacawa icapèe manuíri irìculéwa àniwa, yá Pilato isutáca yéemíawa Jesús:

—¿Sísíéeríná pía? —íimaca. Quéwa Jesús cà míirita itàani.

¹⁰ Néese Pilato íimaca irí:

—¿Cána càmita pitàani nulí? Píalíacawa núalimá nuchùuliaca natàtàaca pía cruz ìwali, íná iwàwacutá picàlidaca nulí piináwanáwa numàacáanápíná pèepunícawa càmicaalí piwàwa péetácawa —íimaca.

¹¹ Néese Jesús íimaca irí:

—Càmicaalí Dios íbatàa pimànica càide iyúwa iwàwáanátá, yá canácata píaliméeri pimànica nulítá, íná yáara wenàiwica íbànuèricaté núa presoíri iyú píatalé, máini yáwanái íbáyawaná píicha —íimaca yái Jesúsca.

¹² Yáta Pilato icutáca càinápinácaalí iyú yáalimá imàacaca Jesús yèepunícawa, quéwa judío íiwacanánái néemíanicawa:

—¡Pimàacacaalí yèepunícawa yái asàlica, néese càmita quirínama cayába píapicha emperador romanosàirica, yái píiwacalisiwa icuèrica macái cáli imanùbaca! ¡Cawinácaalí wenàiwica iwàwéerica icùaca wenàiwica iyúwa nacuèriná, yùuwideca imànica píiwacali emperador! —náimaca.

¹³ Néese, idécanáami Pilato yéemìaca natàacái, yá ichùullaca úwinái natéénápiná Jesús capìi iricùise. Yá Pilato yáawinacawa yáasu yàalubáisi íinatawa yéemìacataléca wenàiwica iináwaná, ípidenácatalé Gabata hebreo itàacái iyú, áibaalí ípidenácatalé íba sàabadanaméeyéi.

¹⁴ Yáté èerica Pascua yàasuná culto ipíchawáiséeri, yáté judiónái nachùnìlaca yàacàsi nayáacaténá nayáacaléwa Pascua yaalí, càmicáiná yéewaná náibaidaca Pascua yàasuná culto yaalí. Néese mawiénicaalíté machacànica èeri, yá Pilato íimaca judiónái irí:

—¡Piicácué yái picuèrináca! —íimaca.

¹⁵ Quéwa néemíanícawa:

—¡Pinúacuéni! ¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca. Pilato íimaca nalí:

—Càmita cayába nutàtàacué picuèriná cruz ìwali —íimaca. Quéwa sacerdote íiwacanánái náimaca:

—¡Canáca áiba wacuèriná emperador romanosàiri íicha! —náimaca.

¹⁶ Ináté Pilato yèepùadaca nalí Jesús natàtàacaténáni cruz ìwali. Yá natécani.

Jesús es crucificado

¹⁷ Néeseté natéca Jesús yàcalé íicha. Jesús itéca yàacawa yáasu cruzwa. Néese nàanàaca néré ípidenácatalé La Calavera íimáanáca “Iiwitasi

yáapimi ìyacatalé” (áibaalí ìpidenácatalé Gólgota hebreo itàacái iyú).

¹⁸ Néese natàtàacani cruz ìwali. Yá natàtàaca nacái áibanái cruz ìwali. Nabàlùadaca abéeri cruz Jesús inanàcubàa, abéeri cruz nacái abéemàawáise. Yá nabàlùadaca Jesús yàasu cruz bamuchúamibàa nalí.

¹⁹ Pilato gobernador ichùullàcaté nachanàidaca tàacáisi Jesús yàasu cruz ìwali. Yá tàacáisi ímaca: “Jesús, Nazaret ìyacàlená néeséeri, yái judío icuèrináca.”

²⁰ Yá madécaná judío iléeca tàacáisi úwináicáiná natàtàacaté Jesús cruz ìwali mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí. Yá náalimá naléeca tàacáisi natànàacáinaté máisiba tàacáisi iyúni: hebreo itàacái iyú, latín itàacái iyú nacái, griego itàacái iyú nacái.

²¹ Inaté judiónái yàasu sacerdote íwacanáiná nàacawa Pilato yàatalé. Yá náimaca irí:

—Báawéeriquéi meedá yái tàacáisica pichùulièrica natànàaca íméerica ‘Judío icuèriná’, íná pichùulla natànàaca áibata àniwa. Pichùulla càì natànàanápíná: ‘Yái íméerica ìwaliwa judío icuèrinácasani’, càì pichùullaca natànàanápínáni —náimaca.

²² Quéwa Pilato ímaca nalí:

—Numàacaca càitanide iyúwa natànàanàcani — ímaca.

²³ Néese idécanáami úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali, yá nàwacáidaca ibàlemi, naseríaca báinúacanama nàwaliwáacani, yá macái úwisàiri imanùbaca yeedáca iríwa abéeri yéená. Néese úwinái yeedáca ináawanimi cáaléeri càníri

isucúacaná, yái wáluma ináawaniná iyàacanéeri chènuníse àta cáliaculénama.

²⁴ Iná úwinái náimaca naliwáaca:

—Picácué wacacanáidani, waseríanápiná wàwaliwáacani. Cayába wáucaca wáichawa suerte ìwalinápiná wáaliacaténáwa càinácaalí wéená yeedéeripiná wáichani —náimaca. Càita namànica càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacáisi Jesús inùmaliçuise bàaluité. Càité íimaca “Naseríaca nàwaliwáaca nubàlemi, yá náucaca náichawa suerte nunáawanimi ìwalinápiná nacái, càinácaalí néená yeedéeripiná iríwani”, càì profeta itànàacaté tàacáisi Jesús inùmaliçuise. Càité namànica níái úwináica.

²⁵ Jesús yáatúa ibàlùacawa mawiénita Jesús yàasu cruz irí, uénásàatúa nacái. Uyaca náapicha nacái María, úái Cleofas yàacawéetúaca. María Magdalena ìyaca náapicha nacái.

²⁶ Jesús iicáca yáatúawa ibàlùèchúacawa núapicha mawiénita cruz irí, núa yéewáidacaléca cáininéerica Jesús iicáca, yá Jesús íimaca yáatúa iríwa:

—Yái nuéwáidacaléca, piicá càinide iyúwa pìiriwa — íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús íimaca nulí, núa Juanca:

—Picúa úa càide iyúwa píatúawa —íimaca yái Jesúsca. Yá nucùacaté úa nuénánái yáapichawa nupapèricuwa idécanáamité Jesús yéetácawa.

Muerte de Jesús

²⁸ Néeseté Jesús yáaliacawa imáalàidacaté imànica macáita càide iyúwaté Dios ichùullaná imànica, íná Jesús íimaca:

—Macàlaca nuwàwa —íimaca nalí imànicaténá càide iyúwaté áiba profeta itànàanáté Dios itàacái bàaluité.

29 Uyaca néeni catùà ipuniéchéuawa uva ituní iyú càaméeri ìiracaná. Yá náisapiaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú. Yá nadacùaca wáluma nacáiri isàbéeri hisopo yéetaná yàana ipùatalicu, yái hisopo sitùà nacáirica. Néese namichàidacani mawiénita Jesús inùma irí, yéewacaténá ibèrùacani.

30 Yá Jesús ibèrùaca achúmanamata íisapiacaténá inùmawa iyú yái uva ituníca càaméeri ìiracaná, yéewacaténá itàaníca cachàiníiri iyú. Néese Jesús íimaca:

—Nudéca numáalàidaca numànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá numànica —íimaca yái Jesúsca. Néese icùadaca íiwitawa, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íichawa.

Un soldado abre con su lanza el costado de Jesús

31 Yáté èerica viernes ipíchawáiseté judiónái iyamáidacawa Pascua yàasuná culto yaalí. Iná judiónái càmitaté nawàwa yéetéeyéimiwa ichéecami ichanàacawa cruz ìwali nàasu sábadò irìcu nayamáidacatáicawa. Yáté èerica nayamáidacatáicawa máinírica iwàwacutácawa nalí namànicaténá nàasu cultowa ípidenéeri Pascua. Iná nasutáca Pilato íicha wawàsi ichùulianápiná úwinái inúaca imalàawa nacàwa yáapi, níái ichanèeyéicawa cruz ìwali néetácaténáwa ráunamáita, yéewacaténá áibanái nalicùadaca nachéecami cruz íicha.

32 Iná úwinái yàaca inúaca imalàawa icàwa yáapi yái idàbánéerica nàanàaca. Namalàata nacái icàwa yáapi yái áiba natàtèerica mawiénita Jesús irí.

33 Quéwa nàacawa Jesús yàatalé, yá naicáca yéetácatéwa, iná càmita nanúa namalàawa icàwa yáapi.

34 Quéwa abéeri úwi isutàaca Jesús ibàlài irìcu ùlibàna iyú. Yáta íranámi imusúacawa icháuná irìcuíse úni nacáiri yèewi.

35 Nudéca nucàlidacani iyúwaté nuicáanáténi, núa Juanca, nuicácáináté Jesús yéetácatéwa ipíchawáiseté úwi isutàaca ibàlài irìcu ùlibàna iyú. Iná yéewa nucàlidacuéca pirí báisíiri iyúni. Núalíacawa nucàlidacuéca pirí báisíiri iyúni, peebáidacaténacué nacái Jesús itàacái.

36 Namànicaté macáita Jesús irí càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi bàaluité Dios inùmaliçuise Mesías ìwali, yái judío icuèrinápiná Dios ibànuèripinácaté nalí. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios ímacaté: “Picácué pimaláa yáapi, yái oveja wàlisàica pinuéricuéca Pascua yàasuná culto piná”, ímacaté yái Diosca.

37 Aiba profeta nacái itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise Mesías ìwali. Profeta ímacaté: “Naicáidapiná irí, yái asíali nasutèericaté”, càité itànàaca yái profetamica.

Jesús es sepultado

38 Néesetécáwa José, abéeri Arimatea ìyacàlená mìnali, yàacawa Pilato gobernador yàatalé, yá isutáca Pilato ícha Jesús iinámi. Yái Joséca yeebáidacaté Jesús itàacái quéwa ibàacanéeri iyúta quéechacáwa cáalucáináté José judío ìwacanáiná ícha. Yá Pilato imàacaca José yeedáca Jesús iinámi, iná José yàaca yeedáca Jesús iinámi cruz ícha.

39 Nicodemo nacái, yái yèericatéwa áiba catá itànáicáténá Jesús yáapicha, yàanàaca néré itéeri nacái treinta kilo pumèníiri isàni,

yèewiàdéericaté pucháiba pumèníiyéi isàni íiwitáaná iyú, íipidenéeyéi mirra, áloe nacái áiba.

⁴⁰ Càité Nicodemo yeedáca Jesús iinámi José yáapicha. Yá néepùacani cáaléeri wáluma iyú náisapièricaté pumèníiri isàni iyú, Nicodemo itéerica. Namànicaté càide iyúwa judíonái imàníiná yéetéeyéimiwa irí ipíchawáise nabàliaca nía.

⁴¹ Iyacaté bànacalé inàlimaná mawiénita irí yái nanúacatáica Jesús. Bànacalé inàlimaná yèewi iyaca wàlisài càliculì canácáwa nabàlièri yéetéerimiwa néré. Yái càliculìca áibanái íicacaté dúli ibàlài irìcu yéewanápiná càliculìciani, capìi imàdàaná nacáiri.

⁴² Naliadaca Jesús iinámi càliculì irìculé mawiénicáiná cruz iríni yái càliculìca, catácáiná nacái yàacawa yáté èerica viernesca, ipíchawáise sábadu judíonái iyamáidacatáicawa.

20

La resurrección de Jesús

¹ Mapisáisiwata domingo irìcu, María Magdalena ùacatéwa càliculì néré catácatái tàacáwa. Yá uicáca manuíri íba ibàluèricawa méetàucuta càliculì inùma íicha, yái íba nabàlianáca càliculì inùma. Yái càliculìca áibanái íicacaté dúli ibàlài irìcu yéewanápiná càliculìciani, capìi imàdàaná nacáiri.

² Néeseté upiàcawa wàatalé, yái Simón Pedro, núa Juan nacái yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Yá úumaca walí:

—¡Nadéca needáca Wáiwacali iinámi càliculì irìcuíse, yá càmita wáalíawa alénácaalí náucani!
—úumaca.

³ Néese Pedro, núa nacái Juan, wàaca waicácaténá càliculì nérépiná.

4 Wía asìanái wapiàcawa pucháibanamata. Nupìacawa cachàini Pedro ícha. Yá idàba nùanàaca càliculli néré.

5 Yá núawia nuicáidaca càliculli irìculé, yái càliculli náiquéericaté dúli ibàlài irìcu iyúwa capìi imàdàaná. Nuicáca ibàlemi, yái néepùanácaté Jesús iinámi. Càmita quéwa nuwàlùawa càliculli irìculé.

6 Néese, Simón Pedro yàanàa núamiwáise, yá iwàlùacawa càliculli imàdàaná irìculé. Pedro nacái iicáca yái ibàlemica.

7 Iicáca nacái wáluma néepuèricaté iyú Jesús íiwitami. Méetàucuta irìawa áiba wáluma ícha ituwièriwa cayába.

8 Néese núa Juan, yái idàbàanéerica yàanàaca càliculli néré, nuwàlùacawa nacái nuicácaténá néré. Nuicáca iyúwa iyáaná, yá nuebáidaca Jesús imichàacatéwa yéetácáisi ícha.

9 Càmicáinaté wáalía wéemiaca cayába quéechatécáwa càinácaalíté Dios itàacái ímáaná íméericaté iwali iwàwacutáanápinaté Jesús imichàacawa yéetácáisi ícha.

10 Néese, wía pucháiba yéewáidacaléca wèepùacatéwa wacapèe néréwa.

Jesús se aparece a María Magdalena

11 Quéwa María Magdalena uyamáacatéwa mawiénita càliculli irí. Idècunitàacá uícháanica, yá úawia uicáidaca càliculli imàdàaná irìculé.

12 Yá uicáca pucháiba ángel cabalèenaméeyéi ibàle yáawinéeyéicawa Jesús iinámi iriacatáicawa. Abéeri yáawinéeriwa Jesús íiwitami néeni. Aiba nacái yáawinéeriwa yàabàlimi néeni.

13 Níái ángelca náimaca ulí:

—Néeni, ¿cáná pícháaní? Càmita iwàwacutá pícháánica —náimaca. Yá úumaca nalí:

—Nadéca natéca Nuíwacali iinámi, yá càmita núalíawa alénácaalí náucani —úumaca úái María Magdalenaca.

¹⁴ Udécanacáita càì úumaca, néese uwènúaca uicáidaca uémaléwa báawata, yá abéeri wenàiwica ibàlùacawa néeni. Càmita quéwa úalíawa Jesúsani.

¹⁵ Néese Jesús íimaca ulí:

—¿Néeni? ¿Cáná pícháaní? Càmita iwàwacutá pícháánica. ¿Cawiná picutá? —íimaca yái Jesúsca. Uyúunáidéeri meedá icùaca bànacalé inàlimaná càliculí iyacatáica. Iná úumaca irí:

—Píatasica idéca itécani, néese pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni alénácaalí pirìadani, nutécáténáni —úumaca irí. Yá uwènúacawa ícha àniwa.

¹⁶ Néese Jesús íimaca ulí:

—¡María! —íimaca ulí. Yá uèpùa uwènúa uicáidaca irí àniwa, yá úumaca irí hebreo itàacái iyú:

—¡Raboni! —úumaca irí (íimáanáca “Nuíwacali”). Yá úuwàa ulíacawa unùmáawawa Jesús irí, uibàaca yàabàli ìwali ùacaténá icàaluíniná, càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná.

¹⁷ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—¡Picá píibàa nùwali!, iwàwacutácáiná numichàacawa Núaniri Dios yàataléwa. Pìawa picàlidacaténá nuénánái iríni, níara nuéwáidacaléca, siùcasíwata numichàapínacawa Núaniri Dios yàataléwa, Píaniri Dios yàatalécué nacái —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Iná María Magdalena ùacawa ucàlidaca walíni, wía Jesús yéewáidacaléca. Yá úumaca walí:

—¡Wáiwacaliquéi nudéca nuicáca
siùcasíwataácáwa! —úumaca walí. Ucàlidaca nacái
walí yái íimáanáca ulí.

Jesús se aparece a los discípulos

¹⁹ Néeseté idécanáami catáca walí yái domingomica, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa capíi irícu. Yá wabàlìacaté macái capíi inùma llave iyú cáalucáiná wía ipíchaná judío íiwacanánái nanúaca wía nacái. Yáta Jesús iyaca wèewi. Yá íimaca walí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Idécanáami càì íimaca walí, yá yáasáidaca waicá icáapiwa, útuwi yáami, ibàlàirícu nacáiwa ùlibàna yáami. Yá casíimáica wawàwa waicácáiná báisícata Wáiwacalicaní.

²¹ Néese Jesús íimaca walí àniwa:

—Matuíbanáicué pía. Càide iyúwa Núaniri Dios ibànùanáté núa, càita nacái nubànùapínácué píawa pimànicaténácué càide iyúwa nuchùullaná —íimaca walí yái Jesúsca.

²² Néese Jesús ipùa icalésawa wapualé yáasáidacaténá wadèñanápíná wacáucawa wàlisàíwa. Yá íimaca walí:

—Peedácué nuícha Espíritu Santo, icuèripínácué píiwitáise.

²³ Aibanái iwènúadacaalí íiwitáisewa Dios irípiná, yá numàacaca pirícué nuíwítáisewa picàlidáanápínácué nalí Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha. Quéwa cawinácaalí càimíyéica iwènúada íiwitáisewa Dios irípiná, yá numàacaca pirícué nuíwítáisewa picàlidáanápínácué nalí Dios

càmita imàaca iwàwawa nabáyawaná ícha —íimaca walí yái Jesúsca.

Tomás ve al Señor resucitado

²⁴ Tomás áibaalí ípidenéeri Gemelo, abéeri wéená wía Jesús yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càmitaté ìya wáapicha Jesús yàanàacaalíté wèewiré.

²⁵ Néese wía Jesús yéewáidacaléca áibanái wáimaca Tomás irí:

—Wadéca waicáca Wáiwacaliwa —wáimaca. Quéwa Tomás íimaca walí:

—Càmicaalícáwa nuicá icáapi icháuná útuwi yáamica, yá nacái càmicaalícá numàaca nucáapi ipùatawa néeni útuwi yáami irìcu, yá nacái càmicaalícá numàaca nucáapiwa ibàlài icháunálicu ùlibàna yáami, yá càmitàcá núalimá nuebáidaca cáucani —íimaca.

²⁶ Néeseté abéeri semana idénáami, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa àniwa capìi irìcu. Tomás ìyacaté néeni wáapicha. Néese éwita wabàliacáanítaté capìi inùma llave iyú, macái capìi inùma, càicáaníta Jesús yàanàaca néré, ibàlùacawa wèewi. Yá itàidaca wía. Íimaca walí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús íimaca Tomás irí:

—Pimàaca picáapi ipùatawa nucáapi icháuná irìcu útuwi yáamica, yá piicáida nucáapi irí. Pimàaca picáapiwa nubàlài icháuná irìcu, ùlibàna yáamica. Picá píináidawa mamáalàacata càide iyúwa wenàiwica càmíiri yeebáida, néese jpeebáida nudéca numichàacawa yéetácáisi ícha! —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali, píacata Nucuèriná Dios! —Íimaca yái Tomásca.

²⁹ Jesús íimaca irí:

—Tomás, siùca peebáidaca átata piicácáiná núa. Casímáipináca áibanái yeebáidéeyéipiná nutàacái éwita cà míyécáanáta iicá núa —Íimaca yái Jesúsca.

El porqué de este libro

³⁰ Wía Jesús yéewáidacaléca waicácaté Jesús imànica madécaná wawàsi íiwitáise cachàiníri iyúwa. Quéwa càmita nutànàa macáita cháí cuyàluta irícu.

³¹ Nudéca nutànàaca yái tàacáisica peebáidacatenácué Jesús itàacái Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèricaté walí, Dios Iiricani, yéewanápinácué pidènlaca picáucawa cà míiri imáalàawa chènuniré, píacué yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

21

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

¹ Nésetécáwa àniwa Jesús imàacaca yáawawa waicácani, wía yéewáidacaléca Galilea icalìsaniná néeni, áibaalí ípidenéeri Tiberias icalìsaniná. Càité imànica:

² Siete wamanùbaca wía iyéeyéicaté néeni: Simón Pedro; Tomás nacái, áibaalí ípidenéeri Gemelo; Natanael nacái, Caná iyacàlená mìnali, Galilea yàasu cáli íinatéeri yàcaléca; wía nacái Zebedeo yéenibe pucháibaca; áibanái nacái Jesús yéewáidacalé pucháiba.

³ Yá Simón Pedro íimaca walí:

—Nùacá nuíbàaca cubái —Íimaca yái Pedroca. Néese wáimaca irí:

—Uwé. Wàata nacáíwa píapicha —wáimaca. Yá wàaca wawàlùacawa barca irìculé. Yá máadáiní wacamáaca wèepunícawa táiyápinama. Quéwa canácata wacaméerica.

⁴ Néeseté amalácaalí yàacawa, yá Jesús imàacaca yáawawa waicácani càina ínata idècunitàacá wàyaca úni yáacubàa barca irìcu. Quéwa wía yéewáidacaléca càmitaté wáalía waicácani.

⁵ Néese Jesús imáidaca walí calisa icàinalená ínatáise. Iimaca walí:

—¡Néenicué, nùacawéeyéiná! ¿Canátacué picaméeri? —íimaca imáidaca walí. Néese wáimaca irí:

—Canáca wacaméeri —wáimaca irí.

⁶ Néese Jesús íimaca walí:

—Piúcacué piasu chinchorrowa yéewápuwáise barca ícha, yásí piibàacuéca nía —íimaca. Néese wamànica càide iyúwa ichùullaná wía, quéwa càmita wáalimá weedáca wàasu chinchorrowa úni yáacuise manùbacáiná níái cubáica iyéeyéica irìcu.

⁷ Néeseté núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núumaca Pedro irí:

—¡Yácata báisí Wáiwacali! —núumaca. Simón Pedro yéemàacanacáita Wáiwacalicaní, yá ìwalica ibàlewa iwatàacáinaté íchawani idècunitàacá íbaidaca. Yá Simón Pedro ipisìacawa úni yáaculé, yá imàlacawa càina ínatalépiná yàanàacaténá Jesús yàatalé ráunamáita wapíchalépiná.

⁸ Wía yéewáidacaléca áibanái wàanàaca càina néré barca irìcu. Yá wawatáidaca chinchorro ipuniériwa cubái iyú barca yáamísewa. Càmita máiní déeculé wía càina ícha, cawàwanáta wàyaca cien metro idècuni càina ícha weedácaalíté níái cubáica.

⁹ Wamusúacanáamiwa barca irìcuíse, yá waicáca abéeri cubái irìadéeri quichái imení ínata pan yáapicha.

¹⁰ Jesús íimaca walí:

—Peedácué néená níái cubáica píibèeyéica — íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Yá Simón Pedro iwàlùacawa barca irìculé, yá iwatàidaca chinchorro càina ínatalé, yái chinchorro ipuniéricawa manuínaméeyéi cubái iyú. Yá waputàaca nía, ciento cincuenta y tres namanùbaca manuínaméeyéi cubáica. Ewita manùbacáaníta nía, càicáaníta càmita namàdá chinchorro.

¹² Néese Jesús íimaca walí:

—Aquiálé, piacué piyáaca piyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca. Yá canácata wéená wía yéewáidacaléca isutéeri yéemíawa cawinácaalíni wáalíacáináwa Wáiwacalícani.

¹³ Néese Jesús yàacawa quichái néré, yá yeedáca pan icáapi irìculéwa, yá iwacùaca walíni, wía yéewáidacaléca, yá iwacùaca nacái walí yái cubáica.

¹⁴ Yácata máisibáaná yàawiría Jesús imàacaca yáawawa waicácani wía yéewáidacaléca, idécanáamité imichàacawa yéetácáisi íicha.

Jesús habla con Simón Pedro

¹⁵ Néeseté wadécanáami wayáaca wayáacaléwa, yá Jesús íimaca Simón Pedro irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cáininásica piicáca núa náicha? —íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, píalíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Péewáida nùasu wenàiwica siùquéeyéica tàacáwa idàba yeebáidaca nutàacái. Picùà nía càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cáininéeri iyú, níái oveja púubanaméeyéi yáanaca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Jesús isutáca yéemìawa Pedro àniwa. Jesús íimaca irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cáininásica piicáca núa? — íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, pialíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Picùà nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Picùà nía càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cayábéeri iyú —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese Jesús isutáca yéemìawa àniwani máisiba yàawiríanápíná. Jesús íimaca Pedro irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cayábasica piicáca núa? — íimaca yái Jesúsca. Yá achúmaca Pedro iwàwa, Jesús isutácáiná yéemìawani máisiba yàawiría cáinináaná iicácani. Yá Pedro íimaca irí:

—Nuíwacali, pialíacawa macáita ìwali. Pialíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Péewáida nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Péewáida nía nutàacái iyú càide iyúwa oveja icuèriná icutácaalí ipìra iyáapínáwa.

¹⁸ Péemìa cayába. Bàaluité ùuculliricaalíté pía, yáté pìwalica pibàlewa, yá pìacatéwa àta alénácaalíté piwàwa pìacawa, quéwa béericaalípiná pía, yásí piducúaca pìanawa, yá áibanái nadacùapíná pìwaliabàa, yá natépiná píawa càmicatalé piwàwa pìacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Jesús icàlidaca Pedro iríni wéemìacaténá Pedro yéetánápínátéwa cruz ìwali, yásáidacaténá

èeri mìnánái irí cachàinica Dios íiwitáise Pedro yéetácaalípinátéwa Jesús ìwali yeebáidacáiná Jesús itàacái. Néese Jesús íimaca Pedro irí:

—¡Pìawa núamiwáise! —íimaca yái Jesúsca.

El discípulo a quien Jesús quería mucho

²⁰ Néeseté Pedro iwènúacawa iicáidaca íinataléwa, yá iicáca nùacawa náamísewa, núa Juanca. Núcata yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Núcata yái yáawinéericatéwa mawiénita Jesús irí wayáacaalíté wayáacaléwa Pascua yaalí Jesús yáapicha; núcata yái isutéericaté yéemíawa Jesús: “Nuíwacali, ¿cawiná yái itéeripináca piùwidenái náibàacaténa pía?” núumacaté Jesús irí.

²¹ Néese Pedro iicáca núa, yá isutáca yéemíawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿néeni yái asìalica? ¿Càinácaalí ìyáanápiná? —íimaca yái Pedroca.

²² Jesús íimaca Pedro irí:

—Nuwàwacaalí ìyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá píalíacawa nuíwitáise. Iwàwacutá peeáidaca nutàacái mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

²³ Iná áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúunáidaca càminápiná nuétáwa. Quéwa Jesús càmita càì íima. Néese íimacaté: “Nuwàwacaalí ìyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá píalíacawa nuíwitáise”, càité íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Núcata yái Juanca, Jesús yéewáidacalécaté, yái icàlidéerica Jesús iináwaná ìwali. Nudéca nutànàacuéca píriní. Macáita wáalíacawa nudéca nucàlidaca báisíiri iyúni.

²⁵ Jesús imànicaté manùba càmfiri nutànàa ìwali. Natànàacaalí macáita yái Jesús imàníricatá, yá cuyàluta napuníadaca macái cháí èeritá.

**El Nuevo Testamento de nuestro Señor
Jesucristo en el idioma piapoco
New Testament in Piapoco**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Piapoco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piapoco

pio

Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Piapoco

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

15b1335d-e064-57a2-9f7f-a5383125b741